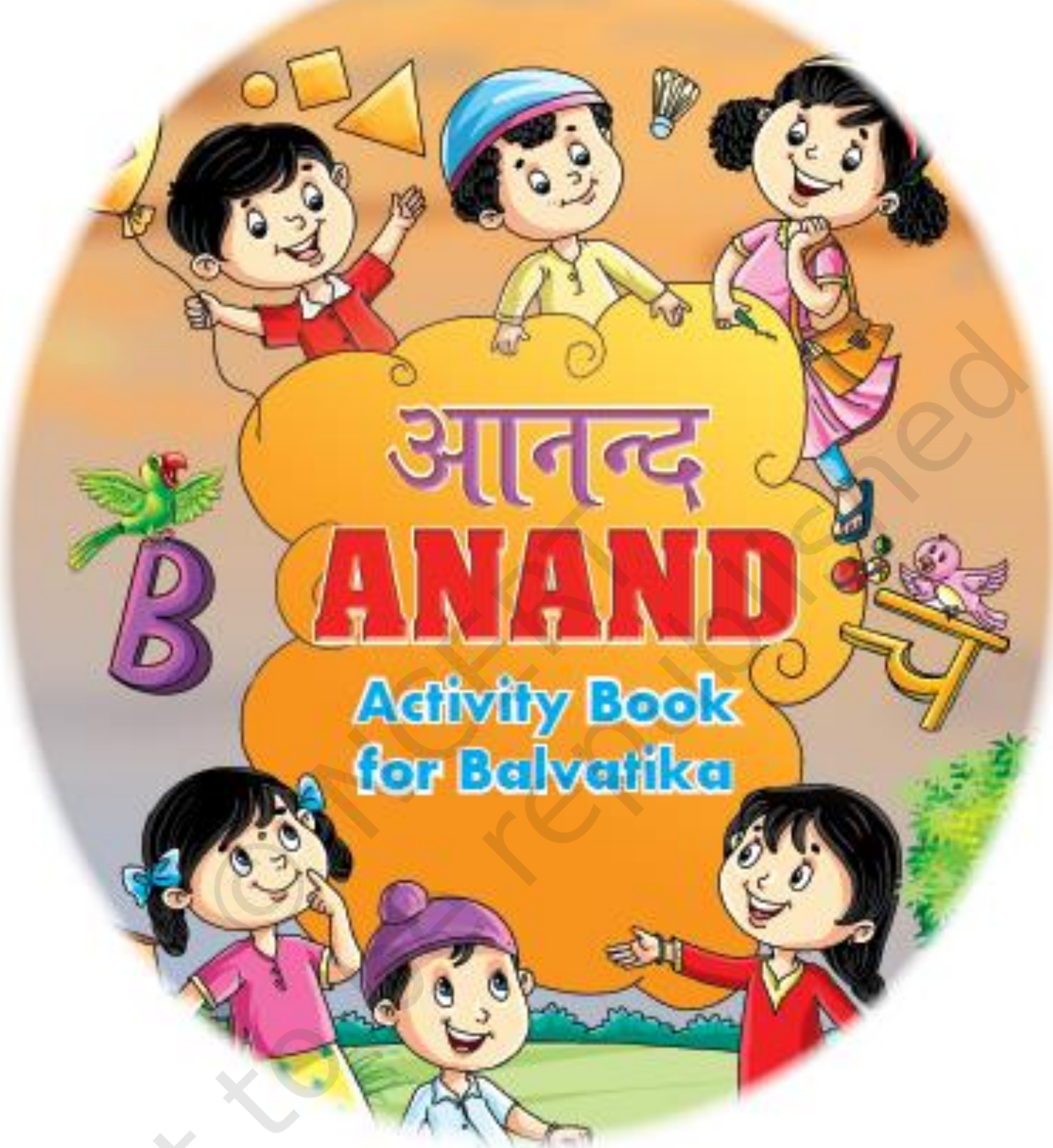

© NCERT
not to be republished

राष्ट्रीय शैक्षिक अनुसंधान और प्रशिक्षण परिषद्
NATIONAL COUNCIL OF EDUCATIONAL RESEARCH AND TRAINING

Anand Activity Book for Balvatika 3
Activity Book for Children

ISBN 978-93-xxxxx-xxx-x

First Edition
January 2023 Pausha 1944

PD ?T ??

© National Council of Educational Research and Training, 2023

₹ ??.00

Printed on 80 GSM paper with NCERT watermark

Published at the Publication Division by the Secretary, National Council of Educational Research and Training, Sri Aurobindo Marg, New Delhi 110 016 and printed at ....
....

ALL RIGHTS RESERVED

- No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise without the prior permission of the publisher.
- This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade, be lent, re-sold, hired out or otherwise disposed of without the publisher's consent, in any form of binding or cover other than that in which it is published.
- The correct price of this publication is the price printed on this page. Any revised price indicated by a rubber stamp or by a sticker or by any other means is incorrect and should be unacceptable.

OFFICES OF THE PUBLICATION DIVISION, NCERT

NCERT Campus
Sri Aurobindo Marg
New Delhi 110 016 Phone : 011-26562708

108, 100 Feet Road
Hosdakere Halli Extension
Banashankari III Stage
Bengaluru 560 085 Phone : 080-26725740

Navjivan Trust Building
P.O.Navjivan
Ahmedabad 380 014 Phone : 079-27541446

CWC Campus
Opp. Dhankal Bus Stop
Panihati
Kolkata 700 114 Phone : 033-25530454

CWC Complex
Maligaon
Guwahati 781 021 Phone : 0361-2674869

Publication Team

Head, Publication Division	: *Anup Kumar Rajput*
Chief Production Officer	: *Arun Chitkara*
Chief Business Manager	: *Vipin Dewan*
Chief Editor (In charge)	: *Bijnan Sutar*
Assistant Production Officer	: ????

Cover
———

© NCERT not to be republished

मी बालवाडीत जाईन...

मी बालवाडीत जाईन...

आम्ही सर्व बालवाडीत जाऊ...

बालवाडी, बालवाडी, बालवाडी.

हो ! हो ! हो !

आमुची बालवाडी...

दप्तर नाही...

पुस्तकंही नाहीत...

मग आहे काय?

आहे खेळाचे विविध प्रकार

खेळता-खेळता करतो

आम्ही अभ्यास...

अशी आमची बालवाडी

बालवाडी...बालवाडी

हो ! हो ! हो ! बालवाडी

आनंदाने भरलेली आहे बालवाडी...

बालवाडी...बालवाडी...बालवाडी

हो! हो! हो! बालवाडी...

© NCERT not to be republished

प्रस्तावना

भारतामध्ये मुलांच्या बालपणाचे संगोपन एका सु-परिभाषित प्रक्रियेद्वारे करण्याची एक प्रसिद्ध परंपरा आहे.ज्याला व्यापकपणे संस्कार म्हणून ओळखले जाते. एका पिढीकडून दुसऱ्या पिढीकडे हस्तांतरित केलेले , हे संस्कार मुलांच्या आयुष्याच्या पहिल्या आठ वर्षांत त्यांच्या वाढ , वर्तन आणि क्षमतांच्या प्रत्येक पैलूला अनुकूलपणे आकार देण्यासाठी योग्य काळजी घेण्याचा मार्ग मोकळा करतात.

या टप्प्याचे महत्त्व लक्षात घेऊन, राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (NEP) 2020 मध्ये मूलभूत पाच वर्षे (3 - 8 वर्षे वयोगटातील मुले) शालेय शिक्षणाच्या कक्षेत आणण्याची शिफारस केलेली आहे. एखाद्या व्यक्तीचे आजीवन शिक्षण, सामाजिक आणि भावनिक वर्तन आणि एकूण आरोग्य या अवस्थेवर अवलंबून असते. याशिवाय , मुलांना संज्ञानात्मक क्षेत्रात साक्षरता, संख्याशास्त्र आणि सर्जनशील व सौंदर्यविषयक संवेदनशीलता प्राप्त करण्यासाठी त्यांच्या शारीरिक आणि मानसिक कौशल्यांच्या विकासासाठी परिश्रमपूर्वक समर्थनाची आवश्यक असते.

या टप्प्यासाठी एका विशेष राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखड्याची शिफारस करते, जो संपूर्ण शिक्षण प्रणालीला केवळ पायाभूत टप्प्यावर उच्च दर्जाचे शिक्षण प्रदान करण्यासाठीच नव्हे तर शालेय शिक्षणाच्या पुढील टप्प्यांपर्यंत ही गती पुढे नेण्यासाठी सर्वसमावेशक मार्गदर्शन करते.

नॅशनल करिक्युलम फ्रेमवर्क फॉर फाऊंडेशनल स्टेज मध्ये (NCF-FS) मूळ बालपणाची / बालमनाची काळजी घेत शिक्षण हे भारतीय संस्कृती आणि नैतिकतेमधून रुजविण्याची शिफारस केलेली आहे.

याशिवाय, शाळेच्या हद्दीत विकसित होणाऱ्या ज्ञान, कौशल्ये आणि वृत्तींसह मुलांच्या घरातील अनुभवांची सांगड घालण्यावरही भर देण्यात आलेला आहे.

हे केवळ पुस्तकांमधून शिकण्याच्या प्रचलित प्रणालीपासून अधिक अनुकूल खेळ-मार्ग आणि सक्षमतेवर आधारि अभ्यासक्रमाच्या रचनाकारांनी वेगवेगळ्या कौशल्यांची मांडणी करून त्यांची भूमिका पार पाडली आहे.जी पाच वर्षांच्या शिक्षणामध्ये क्रमशः सन्मानित केली जाईल.असे करताना, त्यांनी विषयवस्तुशी संबंधित समस्यांचे निराकरण करण्याकडे लक्ष वेधले आहे. मूलभूत शिक्षणाच्या विविध पातळ्यांवर ज्ञान संपादनाच्या प्रक्रियेची पुनर्रचना करून त्यांनी हे केले आहे.

© NCERT not to be republished

हे उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी बालमानसशास्त्रासह वेगवेगळ्या सेटअपमध्ये शिकण्यासाठी आणि शिकवण्यासाठी उपलब्ध असणारा वेळ याकडे अधिक लक्ष देण्यात आले आहे.

बालवाटिकामधील मुलांसाठी विकसित केलेली ही कृतिपुस्तिका NEP 2020 च्या दृष्टीकोनातून विकसित केली गेली आहे आणि सोप्या, मनोरंजक व आकर्षक पद्धतीने सक्षमतेवर आधारित कार्यपत्रिका प्रदान करण्याचा प्रयत्न केला आहे. ही कृतिपुस्तिका सर्वसमावेशक असण्याचा प्रयत्न केल्या गेला आहे आणि त्यात आपल्या सामाजिक आणि सांस्कृतिक मूळांची काळजी घेतली गेली आहे. शिक्षकांना गोष्टी करण्यासाठी आणि शिकण्यासाठी , बालकांसमोर निर्माण करण्याच्या पुरेशा संधी शिकण्यासाठी उपलब्ध करून दिल्या आहेत. या पुस्तिकेत कला आणि हस्तकलेची सांगड घातली आहे , ज्याद्वारे शिक्षक मुलांना जागरुक करतात आणि अशा उपक्रमांमध्ये अंतर्निहित सौंदर्याच्या भावनांचे कौतुक करण्यास प्रवृत्त करतात. कृतिपुस्तिकेत अंतर्निहित संकल्पना त्यांच्या स्वतःच्या संदर्भामध्ये सहजपणे व्यवहार करण्यासाठी परिस्थितीजन्य जागरूकता देखील प्रदान करते. ही कृतिपुस्तिका ग्रंथ पदार्थाने समृद्ध आहे. विविध प्रकारचे अनुभव प्रदान करणे, खेळणी आणि खेळांद्वारे शिकण्याच्या प्ले-वे पद्धती आणि इतर विविध उपक्रमांसह प्रश्न एकत्रित करणे आणि मुलांना गंभीर विचार आणि समस्या सोडवण्याच्या क्षमता विकसित करण्यास प्रवृत्त करते.

२७ जानेवारी २०२३ दिनेश प्रसाद सकालांनी

नई दिल्ली संचालक एन्सीईआर्टी

© NCERT not to be republished

पाठ्यपुस्तक विकास समिति :

सल्लागार :

दिनेश प्रसाद सकलानी, संचालक, एनसीईआरटी, नवी दिल्ली.

मार्गदर्शन :

शशिकला वंजारी, माजी कुलगुरु, एसएनडीटी महिला विद्यापीठ, मुंबई, महाराष्ट्र. अध्यक्षा, अभ्यासक्रम आणि पाठ्यपुस्तक विकास समिती.

सुमिती सरवाल, प्रमुख, डीईई, एनसीईआरटी, सदस्य संयोजक, अभ्यासक्रम आणि पाठ्यपुस्तक विकास समिती.

योगदानकर्ते :

रोमिला सोनी सहयोगी प्राध्यापक, डीईई, एनसीईआरटी.

भरत ढोकई, संचालक, विद्यापीठ, गांधीधाम, गुजरात

दिव्यांशु भाई दवे, DG आणि VC चिल्ड्रेन युनिव्हर्सिटी, गांधीनगर, गुजरात

समीक्षक :

एम.सी. पंत, प्राध्यापक आणि कुलपती, एनआयईपीए, नवी दिल्ली.

सुनीती संवल, प्रमुख, डीईई, एनसीईआरटी, सदस्य संयोजक, अभ्यासक्रम आणि पाठ्यपुस्तक **विकास समिती.**

के. मयुरी, प्रोफेसर (निवृत्त), मानव विकास आणि कौटुंबिक अभ्यास, कॉलेज ऑफ कम्युनिटी सायन्स, पीजेटीएसएयू, हैदराबाद.

रीटा सोनवत, माजी डीन, होम सायन्स फॅकल्टी, एसएनडीटी महिला विद्यापीठ, मुंबई , महाराष्ट्र.

जोबी बालकृष्णन, प्राथमिक शिक्षक , केरळ.

अनुप राजपूत, प्रमुख, प्रकाशन विभाग, NCERT.

पद्मा यादव, प्राध्यापक, DEE, NCERT.

रंजना अरोरा, प्रमुख, अभ्यासक्रम अभ्यास विभाग, NCERT.

© NCERT
not to be republished

भारती कौशिक, सहयोगी प्राध्यापक आणि प्रमुख, DICT & T, CIET, NCERT.

ज्योत्सना तिवारी, प्रमुख, लैंगिक अभ्यास विभाग, NCERT

शैक्षणिक सदस्य समन्वयक :

रोमिला सोनी, सहयोगी प्राध्यापक, डीईई, एनसीईआरटी.

ऋणनिर्देश

नॅशनल कौन्सिल ऑफ एज्युकेशनल रिसर्च अँड ट्रेनिंग (NCERT) कृतज्ञतेने राष्ट्रीय सुकाणू समिती (NSC) चे अध्यक्ष आणि सदस्य व जनादेश गटाच्या सदस्यांचे मार्गदर्शन आणि समर्थन स्वीकारते. परिषद अध्यक्ष आणि अभ्यासक्रम आणि LTM च्या अध्यक्षांसह सदस्यांचे सततच्या पाठिंब्यासाठी समिती आभार मानते.

बालवाटिकांसाठी आनंद- कृतिपुस्तिकेच्या विकासात मौश्मी बोस, माजी मुख्याध्यापिका, सलवान पब्लिक स्कूल, गुडगाव आणि मोनिका सोधी, समन्वयक, कनिष्ठ शाळा, HDFC, गुडगाव यांच्या 'बालवाटिकेच्या' विकासातील महत्त्वपूर्ण योगदानाचा परिषद स्वीकार करते.

दीक्षा दिवाण, शैक्षणिक यांनी केलेल्या सहकार्याची परिषदेने दखल घेतली आहे.तसेच सल्लागार, डीईई, एनसीईआरटी आणि अमनदीप कौर, पीएचडी स्कॉलर आणि इंटर्न,विद्यापीठ यांनी बालवाटिका कृतिपुस्तिकेला अंतिम रुप देण्यात दिलेल्या योगदानाबद्दल आभार मानते.

परिषद खालील महनीय व्यक्तींचे देखील त्यांनी दिलेल्या योगदानाबद्दल आभार मानते; अनुक्रमे सर्वश्री राजीव पाहुजा, ग्राफिक डिझायनर; मोहम्मद रकीब, कलरिंग आर्टिस्ट; रुबिना अन्सारी, ग्राफिक आर्टिस्ट; सायना अन्सारी, पेन्सिल आर्टिस्ट ; चंचल चौहान, सहाय्यक संपादक, NCERT; सचिन तंवर, डीटीपी ऑपरेटर, एनसीईआरटी; विवेक मंडल, ग्राफिक डिझायनर, NCERT; चंचल राणी, LDC, DEE, NCERT; अभिषेक पांडे, टायपिस्ट, डीईई, एनसीईआरटी; पवन कुमार, डीटीपी ऑपरेटर, डीईई, एनसीईआरटी

प्रकाशन विभाग, NCERT यांच्या प्रयत्नांचीही यथोचित दखल घेतल्या गेली आहे.

© NCERT not to be republished

कृतीपुस्तकाबद्दल

बालमित्रहो, ‘आनंद’ ही कृतीपुस्तिका आपणास सोपविताना अतिशय आनंद होत आहे. 3 ते 8 वयोगटातील मुलांचा समावेश असलेला पायाभूत टप्पा अत्यंत महत्त्वाचा असतो आणि हाच काळ असतो जेव्हा तरुण मेंदूचा विकास एखाद्या व्यक्तीच्या आयुष्यातील इतर वेळेपेक्षा वेगाने होत असतो. निरोगी मेंदूच्या विकासासाठी, मुलांना विकासाच्या सर्व क्षेत्रांना पूर्ण करणारे सकारात्मक शिक्षण व अनुभव आवश्यक आहेत. सकारात्मक आणि नियोजित अनुभव लहान मुलांचे भविष्यातील शिक्षण, त्यांचे आरोग्य, त्यांचे वर्तन आणि भविष्यातील जीवनातील यशाचा पाया तयार करतील. रोजचे खेळकर अनुभव लहान मुलाच्या मेंदूला आकार देतात. 'आनंद- ॲक्टिव्हिटी बुक फॉर बालवाटिका' मध्ये दिलेल्या उदाहरणात्मक कार्यपत्रिका (एकूण संख्या 92) हेच चित्रण करतात.

वयाच्या या टप्प्यावर मुलांना शिकण्यास मदत करण्याचा सर्वोत्तम मार्ग म्हणजे त्यांना त्यांच्या वयानुसार आणि विकासाच्या पातळीनुसार 'साधे ते गुंतागुंतीचे', 'परिचित ते अपरिचित' आणि 'अमूर्त कल्पनांच्या दृष्टीकोनासाठी ठोस अनुभव' यावर आधारित कृतीपात्रिका आणि त्यानुरूप खेळणे तयार करून मूल्याचा विकास साधणे हा उद्देश आहे. वय आणि विकासाच्या दृष्टीने योग्य खेळ-आधारित कृतीपात्रिका आणि इतर अशाच प्रकारातून अनुभव प्रदान करणे ही शिक्षक आणि प्रौढांची भूमिका आहे. हे प्रत्यक्ष अनुभवांच्या स्वरूपात असतील आणि त्यानंतर याच विषयासंदर्भात कृतीपात्रिका तयार करून हेतुपुरस्सर नियोजित कार्यपत्रके मुलांना दिलीत तर त्यांना विविध क्षमता समजून घेण्यास आणि त्यांची मूलभूत कौशल्ये मजबूत करण्यास मदत मिळेल.

© NCERT not to be republished

जेव्हा शिकण्यात आनंद असतो तेव्हा मूल उत्तम शिकते, म्हणून कोणतेही कार्य करताना मुलांना स्वातंत्र्य आणि लवचिकता प्रदान करणे खूप महत्वाचे आहे. बालवाटिकासाठी चांगल्या प्रकारे तयार केलेल्या एकात्मिक कार्यपत्रकांमुळे मुलांना सराव, चर्चा आणि कृतीतून शिकण्याची संधी मिळते. हे पारंपारिक शिक्षकांच्या नेतृत्वाखालील वर्गखोल्यांऐवजी ठोस अनुभव (वर्कशीट वापरण्यापूर्वी) आणि स्थानिक पातळीवर उपलब्ध साहित्य आणि नैसर्गिक संसाधनांचा वापर करण्यास प्रोत्साहन देते. या कार्यपत्रकांमुळे मुलांना त्यांच्या दृश्य आठवणी वर्गात शिकलेल्या संकल्पनांशी जोडण्याची आणि त्यांच्या पूर्वीच्या अनुभवांशी जोडण्याची संधी मिळेल.

विविध क्षमता असलेल्या मुलांना आनंददायी शिक्षण ग्रेड स्तरावरील परिणाम व त्या दृष्टीने अनेक संधी उपलब्ध करून देण्यासाठी नमुना कार्यपत्रके विकसित केली गेली आहेत. NEP-2020 मध्ये सुचवल्याप्रमाणे, शिक्षणाचा फोकस केवळ सामग्री हस्तांतरित करण्याऐवजी सक्षमतेच्या विकासावर असावा. गंभीर विचार, समस्या सोडवणे, संवाद कौशल्ये, सर्जनशीलता, सहानुभूती इत्यादींद्वारे तरुण मनांचे संगोपन करणे, नियमित पायाभूत साक्षरता आणि अंकगणना, ही काळाची गरज आहे. त्यामुळे शिक्षण-शैक्षणिक साहित्याची रचना करताना सुधारित दृष्टीकोन समोर असणे आवश्यक आहे. म्हणूनच नॅशनल करिक्युलर फ्रेमवर्क फॉर द फाउंडेशनल स्टेज (NCFFS-2022) विकासाची सर्व क्षेत्रे अशाप्रकारच्या अभ्यासक्रमात समाविष्ट करून घेण्याला खूप महत्त्व देते आणि म्हणूनच क्षेत्रीय स्तरावरील एकत्रीकरण केंद्रस्थानी ठेवले गेले आहे. "पंचकोश' (NCF-FS मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे) मुलांसाठी शैक्षणिक सामग्री आणि दृश्य प्रतिमा तयार करण्यासाठी केंद्रस्थानी ठेवण्यात आले आहे, जेणेकरून शारीरिक विकास (अन्नमय कोश/374), जीवन ऊर्जा (प्रणामया कोश), भावनिक विकास (मनोमय कोश) संज्ञानात्मक विकास (विज्ञानमय कोश/fa1144 Fi7), आनंद (आनंदमय कोश/ 44), सर्व एकाच वेळी पुरवले जाऊ शकतात.

या बालवाटिकासाठी (सर्व पाच क्षेत्रांची पूर्तता) अशा पद्धतीने डिझाइन केली आहेत की, ती वापरण्यासाठी सहज शक्य होईल. कार्यपत्रिका कृतीपुस्ताकातून पुस्तकातून काढून वापरल्या जाऊ शकतात आणि नंतर पोर्टफोलिओमध्ये ठेवल्या जाऊ शकतात ज्यामुळे शिक्षक/पालकांना मुलांच्या कामाचे मूल्यांकन करण्यास देखील मदत होईल. हे मुलांना एकाच कृतीपात्रिकेवर काम करण्यास आणि लक्ष केंद्रित करण्यास मदत करेल आणि इतर कार्यपत्रिका पाहून विचलित होणार नाही.

कार्यपत्रक कसे वापरावे (शिक्षक/प्रौढांसाठी)

© NCERT not to be republished

बालवाटिकासाठी वर्कशीट्स (सर्व पाच क्षेत्रांची पूर्तता) एका पद्धतीने तयार केली आहे. तुमच्या प्रदेशानुसार वास्तविक/ ठोस वस्तू, कथा आणि उदाहरणे वापरा आणि त्यांचा मुलाच्या जीवनाशी संबंध ठेवण्यासाठी संदर्भित करा. उदाहरणार्थ, लोककथा, प्रादेशिक गीते /गाणी जोडणे, प्राण्यांवर वर्कशीट करण्यापूर्वी, मुलांना त्यांच्या सभोवतालच्या किंवा प्राणीसंग्रहालयात दिसणारे प्राणी, त्यांच्या घरातील पाळीव प्राणी इत्यादींबद्दल विचारा, जेणेकरून मुले त्यांचे ठोस अनुभव शिकण्याशी जोडू शकतील.

कार्यपत्रके शिक्षकांना क्रियाकलापाच्या शेवटी औपचारिक सममितीय मूल्यमापन ऐवजी रचनात्मक पद्धतीने मुलाच्या कार्यक्षमतेचे मूल्यांकन करण्यास मदत करतील, मुलांचे वर्गात चर्चा करताना/ करत असताना त्यांचे निरीक्षण करा आणि शिकण्याच्या पद्धतीची ओळख पटवून त्यानुसार सोय करा.

मुलांची सर्जनशीलता आणि स्वातंत्र्य वाढवा, कार्यपत्रिकेचा अविष्कार करण्यापूर्वी त्यांच्या अनुभवांना समजून घ्या आणि मुलांना संकल्पनेभोवती त्यांच्या स्वतःच्या कल्पना तयार करू द्या. प्रत्येक मुलाला त्यांच्या गतीने काम करू द्या.

परस्परसंवादी वर्ग तयार करून सामाजिक-भावनिक विकासाला चालना द्या आणि शक्य तितक्या मुल-ते-मुले आणि मुले-ते-शिक्षक यांच्यातील परस्परसंवादाला प्रोत्साहन द्या.

मुलांसाठी अनुकूल, कौतुकास्पद आणि सकारात्मक शब्द वापरा आणि त्यांना पाहिले आणि ऐकल्यासारखे वाटू द्या, उदाहरणार्थ, मुलांनी तयार केलेली रेखाचित्रे, ‘कोलाज’ वर्गातील भिंतींवर, बालवाटिका कॉरिडॉर अथवा व्हरांड्यात लावा.

विशेष गरजा असलेल्या मुलांसाठी या कृतीपात्रिकेच्या विशेष तरतुदी आणि सानुकूलित आवृत्त्या असल्याची खात्री करा, उदाहरणार्थ, मुलांना लेखन साधने ठेवण्यात समस्या असल्यास त्यांना शिक्के वापरण्याची परवानगी द्या, दृष्टिहीन मुलांसाठी चित्रांचे ऑडिओ-व्हिडिओ-व्हीजीवल वर्णन दाखवण्याची सोय करा.

सकारात्मक सवयी विकसित करण्यासाठी मुलांना त्यांचे सामान नियुक्त ठिकाणी ठेवण्यास प्रोत्साहित करा. तसेच, वर्कशीट पूर्ण केल्यानंतर वापरलेल्या वस्तू (रंग, ब्रश, ब्लॉक्स इ.) त्यांना परत ठेवण्यास सांगा.

एका ॲक्टिव्हिटीमधून दुसऱ्या ॲक्टिव्हिटीमध्ये संक्रमण काळात कविता आणि गाणी पुन्हा सांगा आणि जेव्हा शक्य असेल तेव्हा समन्वय आणि लवचिक शरीराच्या हालचाली सुनिश्चित करण्यासाठी नृत्य आणि क्रिया समाविष्ट करा.

© NCERT not to be republished

येथे दिलेल्या वर्कशीट्सचा उद्देश शिक्षक/पालकांना काही अनुकरणीय कल्पना प्रदान करणे हा आहे आणि कोणत्याही प्रकारे हे पूर्ण/विहित पाठ्यपुस्तक म्हणून काम करत नाही. मुलांच्या संदर्भ आणि गरजांवर आधारित कृतीपात्रीकेची कल्पना करणे, त्यासंबंधी अधिक माहिती जोडणे किंवा वगळणे हे स्वातंत्र्य प्रदान करते. घरातील आणि वर्गातील शब्दसंग्रह यांच्यात संबंध प्रस्थापित करायचा आहे आणि ही क्रीतीपात्रिका करीत असताना मुलांच्या मनात आनंदाची भावना निर्माण करायची हा हेतू आहे.

<u>अनुक्रमणिका</u>

प्रस्तावना

निर्मिती गट

ऋणनिर्देश

उपक्रमपुस्तिकेबद्दल

कृतिपत्रिकेसह मदत करा

मुलांसाठी कृतिपत्रिका

कृतिपत्रिकेसह मदत करा

© NCERT not to be republished

उपक्रमपुस्तिकेबद्दल

कृतिपत्रिका तयार करताना मुलांना मदत करण्यासाठी शिक्षकांसाठी खालील टिपा दिलेल्या आहेत; तथापि, मुलांच्या गरजा आणि आवडीनुसार त्यात बदल होऊ शकतात. प्रत्येक कृतिपत्रिकाला विशिष्ट आकार व प्रकारासह उपक्रमात सामील होण्यासाठी आकृत्याही दिलेल्या आहे. मुलानी वर्कशीट पूर्ण केल्यावर, मुलाना उजव्या वाजूस चौकटीमध्ये दिलेल्या आकृत्या पूर्ण करण्यासाठी प्रोत्साहित केले जाऊ शकते.

कृती क्र. 1 : माझ्या छायाचित्राची चौकट

मुलांना स्वतःच्या चेहऱ्याचे भाग काढण्यासाठी आणि त्यावर रंग देण्यास प्रोत्साहित करा. नंतर त्यांना रंगीबेरंगी रंगकांडयां म्हणजे क्रेयॉनचा वापर करून दिलेला नमुना सुरू ठेवून स्वतःच्या चित्राची फ्रेम तयार करण्यास सांगा.

कृती क्र. 2 : माझ्याबद्दल सर्व !

मुलांना स्वतःबद्दल आणि त्यांच्या कुटुंबाबद्दल बोलू द्या. मुलांना दिलेल्या कृतिपत्रिकेत त्यांचे कौटुंबिक छायाचित्र चिकटवायला सांगा. नंतर मुलांना त्यांचा आवडता रंग भरण्यासाठी, कृतिपत्रिकेतील दिलेल्या जागेत त्यांचा आवडत्या चित्राचा आकार काढण्यासाठी प्रोत्साहित करा. मुलांना कृतीसह दिलेली 'माझ्याबद्दल' ही कविता गाऊ द्या.

कृती क 3 : स्वतःला समजून घेणे

© NCERT not to be republished

मुलांना हे समजण्यास मदत करा की, ते कुटुंबाचा भाग आहेत आणि प्रत्येक सदस्याची त्यांच्या कुटुंबात वेगळी भूमिका आहे. कौटुंबिक मूल्ये आणि परंपरांचे पालन कसे करावे, याबद्दल मुलांशी चर्चा करा.

कृती क 4 : माझे कुटुंब आणि माझे मित्र

मुलांना चित्राचे निरीक्षण करू द्या आणि त्याबद्दल बोलू द्या. उदाहरणार्थ, त्यांना प्रश्न विचारा, जसे की, “चित्रात काय दाखविलेले आहे?’ मुलांनी चित्र पाहिल्यानंतर त्यांना त्याबद्दल सविस्तर बोलू द्या. मग मुलांकडून तर्काधिष्ठित प्रश्न विचारा, उदाहरणार्थ-तुम्हीही तुमच्या आई-वडिलांसोबत कोणाच्या घरी जाता का? तुम्ही कोणाच्या घरी गेल्यावर त्यांचे स्वागत कसे करता? हे कोणाचे घर आहे? तुम्हाला सर्वात जास्त कुठे भेट द्यायला आवडते का? कोणी तुम्हाला तुमची ओळख करून देण्यास सांगेल, तुम्ही काय सांगाल? मुलगी पाहुण्यांना काय म्हणत आहे असे तुम्हाला वाटते? आणि असेच आणखी काही प्रश्न विचारा. तुम्ही वेगवेगळ्या संकल्पनांवर एक समान भितीचित्र तयार करू शकता. या चित्राच्या वाचनानंतर, मुलांना त्या चित्रातील पाहुण्यांची संख्या, चित्रातील एकूण व्यक्तींची संख्या मोजण्यास सांगा त तसेच कपड्यांचे समान नमुने ओळखायला सांगा.

कृती क 5 : समान वस्तू शोधा

मुलांना प्रत्येक ओळीतील वस्तू ओळखू द्या आणि त्यांची नावे द्या. नंतर त्यांना डाव्या चौकटीत दिलेल्या चित्राशी जुळणारे चित्र शोधण्यास सांगा आणि त्यास रंग द्या. चित्रातील बिंदूच्या समान रंगाचा वापर करून ठिपके असलेल्या रेषांवर मुलांना व्यवस्थित रेखाटन करण्यास सांगा.

कृती क 6 : पक्षी पूर्ण करा

कृतिपत्रिकेमध्ये पक्ष्याची आकृती आहे. मुलांना पक्षी पूर्ण करण्यासाठी ठिपके जोडू द्या आणि त्याला रंग द्या किंवा कागद फाडून पक्ष्याचे चित्र तयार करण्यास प्रवृत्त करा. त्यांना ’पक्षी’ (बुह) या शब्दाचा प्रारंभिक आवाज म्हणण्यास प्रोत्साहित करा आणि त्यांना त्यांच्या सभोवतालच्या परिसरात दिसणाÚया सामान्य पक्ष्यांची नावे सांगण्यास सांगा.

कृती क 7 : माझी पाच इंद्रिये

मुलाला प्रत्येक पंक्तीतील वस्तू ओळखू द्या आणि नंतर उजव्या चौकटीतील ज्ञानेंद्रियांशी जुळवा. मुलाला ज्ञानेंद्रियांबद्दल बोलण्यास आणि ज्ञानेंद्रियांवर दिलेली ‘गीते’ सांगण्यास प्रोत्साहित करा.

कृती क 8 : मी आणि माझी शाळा स्वच्छ ठेवणे.

© NCERT not to be republished

मुलाला हे समजून घेण्यास मदत करा की स्वतःला आणि आपल्या सभोवतालचे वातावरण स्वच्छ ठेवणे महत्वाचे आहे जेणेकरून आपण विषाणूपासून मुक्त राहू आणि आपल्या सभोवतालची प्रत्येक गोष्ट सुंदर दिसू शकेल. आपली वर्गखोली आणि शाळेतील प्रत्येक गोष्ट कशी स्वच्छ आणि व्यवस्थित असावी याबद्दल त्यांच्याशी बोला. मुलाला वर दिलेल्या दोन चित्रांसह शरीर आणि शाळा स्वच्छ करण्यासाठी वापरल्या जाणाÚया योग्य वस्तू जुळवू द्या.

कृती क 9 : माझ्या सभोवतालचे प्राणी आणि पक्षी

वर्गात मुलांसोबत कृतीसह कविता पाठ करा. मुलांना प्राणी आणि पक्ष्यांची नावे आणि त्यांचे आवाज काढत राहण्यास प्रोत्साहित करा आणि त्यावरील गीते सुरू ठेवा. मुलांना सहज उपलब्ध सामग्रीसह प्राणी, पक्षी फ्लॅशकार्ड, कठपुतळया बनवण्यात सहभागी करा. त्यांना प्राणी फ्लॅशकार्ड किंवा कठपुतळी वापरून कथा किंवा एखादे तयार करण्यासाठी प्रोत्साहन द्या.

कृती 10 : मला भावना आहेत

आपल्या सर्वांना भावना आहेत हे समजून घेण्यास मुलाला मदत करा, परंतु आपल्या भावनांचा सामना करण्यास शिकणे महत्वाचे आहे. मग मुलाला समान भावांसह योग्य चेहऱ्यांसह भावना जुळण्यास सांगा. या प्रकारच्या काही कृती करण्यास त्यांना तयार करा ज्यामुळे त्यांना त्यांच्या भावनांचा सामना करण्यास व शिकण्यास मदत होईल.

कृती 11 : पोषक अन्न

आरोग्यदायी आणि अनारोग्यदायी आहाराच्या सवयींवर चर्चा करा. मुलांना प्रत्येक खाद्यपदार्थ ओळखण्यासाठी आणि नाव देण्यास प्रोत्साहित करा. मुलांना ते दिवसातून अनेकदा काय काय खातात ते विचारा. मग मुलाला प्रत्येक ओळीतील निरोगी पदार्थ ओळखून त्यास वर्तुळ करण्यास सांगा.

कृती 12 : मला माहीत असलेले प्राणी

मुलांना त्यांना माहित असलेल्या आणि त्यांच्या आसपासच्या परिसरात पाहिलेल्या प्राण्यांबद्दल बोलू द्या. मुलाला प्रत्येक प्राण्याला ओळखू द्या आणि त्याचे नाव द्या आणि त्याचे आवाज काढा. त्यानंतर, मुलाला प्रत्येक प्राण्यावर बोट ठेवण्यास सांगा आणि त्याच्या नावाचा प्रारंभिक आवाज काढायला लावा. कृतीत दिलेल्या चित्रातील पिवळ्या पिवळया रंगाच्या बिंदूपासून प्राण्यांचा शोध सुरू करण्यास सांगा, त्यासाठी बाणाचे अनुसरण करा आणि लाल रंगाच्या बिंदूवर कृती समाप्त करा. मुले ठिपके जोडत असताना, त्यांना प्राण्यांच्या अन्नाचे निरीक्षण करण्यास प्रोत्साहित करा आणि त्यांना विचार करू द्या की सिंहाला काय खायला आवडते.

© NCERT not to be republished

कृती क्र. 13 : गटातील विषम एक शोधा

मुलांना प्रत्येक ओळीतील चित्रे ओळखू द्या आणि त्यांना त्याची नावे द्या. त्यांना प्रत्येक ओळीतील विषम चित्रांना वर्तुळ करण्यास सांगा आणि नंतर ठिपक्यावर रेषा ओढा.

कृती क्र. 14 : मोठी किंवा लहान वस्तू

छत्र्या आणि चेंडू यासारख्या लहान-मोठ्या वस्तू मुलांना ओळखू द्या आणि त्यांना त्यांची नावे द्या. नंतर त्यांना मोठ्या वस्तूला लाल आणि छोट्या वस्तूला निळा रंग देण्यास प्रोत्साहित करा.

कृती क्र. 15 : आकार जुळवा

रेषा रेखाटने तयार करून त्याचे वेगवेगळे आकार तयार करा. मग मुलांना आकार ओळखण्यास आणि ते आकार जुळण्यास प्रोत्साहित करा. नंतर त्यांना त्यांचे आवडते रंगीत कागद फाडून तयार केलेल्या आकारात त्यांना रंग भरण्यास सांगा.

कृती क्र. 16 : मला माहीत असलेले प्राणी

मुलांना त्यांना माहित असलेल्या आणि त्यांच्या आसपासच्या परिसरात पाहिलेल्या प्राण्यांबद्दल बोलू द्या. मुलाला प्रत्येक प्राण्याला ओळखू द्या आणि त्याचे नाव द्या आणि त्याचे आवाज काढण्यास सांगा. त्यानंतर, मुलाला प्रत्येक प्राण्यावर बोट ठेवण्यास सांगा व त्याच्या नावाचा प्रारंभिक आवाज काढण्यास सांगा. कृतीत दिलेल्या चित्रातील पिवळ्या पिवळया रंगाच्या बिंदूपासून प्राण्यांचा शोध सुरू करण्यास सांगा, त्यासाठी बाणाचे अनुसरण करा आणि लाल रंगाच्या बिंदूवर कृती समाप्त करा. मुले ठिपके जोडत असताना, त्यांना प्राण्यांच्या अन्नाचे निरीक्षण करण्यास प्रोत्साहित करा आणि त्यांना विचार करू द्या की सिंहाला काय खायला आवडते.

कृती क्र. 17 : शाळेत जाण्यापूर्वी मी केलेल्या गोष्टी

मुलांना चित्रे पाहू द्या, चित्रांना योग्य क्रमाने लावून त्यांना अनुक्रमांक द्या. त्यांना प्रत्येक चित्रातील दाखविलेल्या कृतीचे वर्णन करण्यास सांगा. शेवटच्या चौकटीत त्यांची शाळा काढण्यासाठी त्यांना प्रोत्साहित करा. तुम्ही मुलांना प्रत्येक चित्र कापून योग्य क्रमाने मांडण्यास सांगू शकता त्यानंतर प्रत्येक चित्राविषयी मुलांशी वर्णनात्मक चर्चा करा.

कृती क्र. 18 : माझे आवडते अन्न

मुलांना कृतींसह दिलेले गात गाण्यास मदत करा. त्यांच्या आवडत्या खाद्यपदार्थांबद्दल बोला आणि 'पोषक अन्न' यावर आधी केलेल्या कृतिपत्रिका क्रमांक 18 आणि 19 यांच्याशी संलग्नित करा. झाडे आपल्याला कशी मदत करतात, आपल्याला वनस्पतींपासून कोणते अन्न मिळते इत्यादीबद्दल बोला.

© NCERT not to be republished

कृती क्र 19 : आकारांना रंग द्या

कृतिपत्रिका मुलांना समजावून सांगा. सूचनांमध्ये नमूद केल्याप्रमाणे आकार ओळखण्यासाठी आणि त्यांना नाव देण्यासाठी आणि आकारांना रंग देण्यास प्रोत्साहित कराः त्यांना सर्व त्रिकोण पिवळ्या रंगात, चौरस हिरव्या रंगात आणि वर्तुळे निळ्या रंगात रंगवू द्या.

कृती क्र 20 : सुरक्षित रहा

मुलांना सुरक्षित आणि असुरक्षित परिस्थिती काय असते ते समजून घेण्यास मदत करा आणि अशा परिस्थितीत त्यांनी काय करावे, यावर चर्चा करा. ते घाबरणार नाहीत याची काळजी घ्या. प्रत्येक मुलाला तुम्ही विशेष आहे असे वाटू द्या आणि त्यांना समजू द्या की त्यांना सुरक्षित आणि संरक्षित राहण्याचा अधिकार आहे. ते स्वतःला कसे सुरक्षित ठेवू शकतात याबद्दल देखील बोला. त्यांना विविध हेल्पलाइन क्रमांक शिकायला लावा. या कृतिपत्रिकेमध्ये, त्यांना चित्रांचे निरीक्षण करण्यास सांगा आणि चित्रांनुसार सुरक्षित आणि असुरक्षित चित्रावर योग्य अशी ✓ खूण करा.

कृती क्र. 21 : फरक शोधा आणि त्याला वर्तुळ करा

मुलांना दोन्ही चित्रांचे निरीक्षण करू द्या. त्यांना दोन्ही चित्रांमधील फरक शोधण्यास सांगा आणि दिसलेल्या फरकांवर त्यांना वर्तुळ करण्यास सांगा. तुम्ही वेगवेगळ्या संकल्पनेवर मुलांसाठी समान कार्यपत्रके तयार करू शकता.

कृती क्र 22 : नमुना शोधा आणि रंगीत करा

मुलांना नमुने पाहू द्या आणि मग त्या नमुन्यामध्ये रंग भरा. त्यांना नमुन्याचे वर्णन करण्यास प्रोत्साहित करा उदाहरणार्थ, सफरचंद-केळी- सफरचंद-केळी आणि पुन्हा सफरचंद वगैरे.

कृती क्र 23 : आकारांसह चित्र तयार करा

कृतीपत्रिकेमध्ये वरच्या बाजूला काही आकार काढलेले आहेत. या आकारांचा वापर करून आकृत्या, रचना किंवा नमुने तयार करण्यास मुलांना प्रोत्साहित करा. नंतर त्यांना त्यांचा नमुना, डिझाइन किंवा आकृती रंगण्यास सांगा.

कृती क्र 24 : माझी सर्जनशील वर्तुळे

कृतीपत्रिकेमध्ये सहा वर्तुळांची रूपरेषा दिलेली आहे. मुलांना दिलेल्या वर्तुळांमधून त्यांच्या आवडीचे काहीही तयार करण्यास प्रोत्साहित करा. एक वर्तुळ उदाहरण म्हणून दिले आहे.

कृती क्र 25 : माझी खेळणी (चित्रवाचन)

© NCERT not to be republished

कृतिपत्रिकेतील चित्राचे मुलांना निरीक्षण करू द्या आणि त्याबद्दल बोलू द्या. आपण चित्रावर एक कथा तयार करू शकता. मुलांना खेळणी ओळखायला आणि त्यांना नाव देण्यास सांगा, त्यांची मोजणी करा आणि ते खेळत असलेल्या खेळण्यांना नाव द्या, इत्यादी. विनाखर्च साहित्य किंवा निसर्गात त्यांच्या आजूबाजूला सहज उपलब्ध असलेली कोणतीही सामग्री वापरून खेळणी तयार करण्यासाठी त्यांना सहभागी करून घ्या.

कृती क्र. 26 : माझे कोलाज

मुलांसाठी अनुकूल कात्री वापरून जुनी वर्तमानपत्रे वा मासिकांमधून शरीर स्वच्छता आणि स्वच्छतेशी संबंधित त्यांची आवडती चित्रे कापू द्या. त्यांना दिलेल्या बॉक्समध्ये ‘कोलाज’ म्हणून पेस्ट करण्यास सांगा. मुलांना कोलाजमधील चित्रांबद्दल त्यांच्या स्वतःच्या पद्धतीने काही ओळी लिहिण्यास प्रोत्साहित करा.

कृती क्र. 27 : माझ्या सभोवतालचे प्राणी आणि पक्षी

वर्गात मुलांसोबत कृतींसह ’किलबिलाट-किलबिलाट ‘सेज द बर्ड’ ही कविता पाठ करा. मुलांना प्राणी आणि पक्ष्यांची नावे सांगा आणि त्यांचे आवाज त्या त्या पक्ष्यांशी व प्राण्यांशी जोडत राहण्यासाठी त्यांना प्रोत्साहित करा. या दरम्यान ‘गाणे’ सुरू ठेवा. मुलांना सहज उपलब्ध सामग्रीसह प्राणी/पक्षी फ्लॅशकार्ड किंवा कठपुतळी बनवण्यात सहभागी करा आणि त्यांना प्राणी फ्लॅशकार्ड किंवा कठपुतळी वापरून कथा/गीतं तयार करू द्या.

कृती क्र. 28 : यमक शब्द जुळवा

मुलांना चित्रांचे निरीक्षण करू द्या, त्यांना नावे द्या आणि रेखाचित्रे रेखाटून एकमेकांशी यमक असलेल्या चित्रांची नावे जुळवा.

कृती क्र. 29 : शब्द यमक

मुलांना चित्रांचे निरीक्षण करू द्या आणि त्यांना नावे द्या आणि त्यांची नावे कशी ठेवता यावर चर्चा करा. उदा. फळ-नळ, जग-टब इ. कृतिपत्रिकेत दिलेल्या चित्रांना त्यांना रंग देण्यास सांगा. चित्रांची नावे, त्यावरील गीते असल्यास आनंदी चेहरा आणि गीतात यमक नसल्यास विचारा. नंतर त्यांना दुःखी चेहऱ्याला रंग देण्यासाठी विचारा.

कृती क्र. 30 : वस्तू मोजणे (1 ते 10 पर्यंत)

मुलांना वस्तूंच्या संख्येचे निरीक्षण करू द्या आणि त्यांची संख्या मोजू द्या, आणि प्रत्येक बॉक्समध्ये निर्देशित केल्याप्रमाणे वस्तूंच्या संख्येला वर्तुळ करा, उदाहरणार्थ, आकृतीमध्ये

© NCERT not to be republished

दाखविलेल्या '10 पोळ्यांना वर्तुळ करा. मग मुलाना फक्त 10 पोळ्यांना वर्तुळ करणे अपेक्षित आहे.

कृती क्र. 31 : चकवा

मुलांना त्यांच्या बोटाने कृतीमधील चकवा शोधू द्या आणि सियाला तिची गाय गोठ्यात नेण्यास मदत करा. नंतर त्यांना जाड रंगाच्या पेन्सिलचा वापर करून त्यावर रेषा काढण्यास सांगा आणि सियाला तिची गाय गोठ्यात नेण्यास मदत करा.

कृती क्र. 32 : सर्वात मोठा आणि लहान

मुलांना सर्वात मोठ्या वस्तूमध्ये लाल रंगाचा कागदाचे आणि सर्वात लहान वस्तूमध्ये पिवळ्या रंगाच्या कागदाचे तुकडे करून चिटकविण्यास सांगा.

कृती क्र. 33 : आकृत्यांचे अनुसरण करा

मुलांना दिलेल्या आकृत्यांचे नमुने पाहू द्या, त्यांचे वर्णन करा आणि त्याच आकृत्यांचे अनुसरण करण्यास सांगा.

कृती क्र. 34 आणि 35 : आकृती काढा आणि योग्य क्रमांकावर पोहचा

मुलांना मोजू द्या आणि त्यांना बोटाच्या सहायाने मार्ग काढण्याचा सराव करू द्या.. नंतर दिलेल्या मार्गावर एक रेषा काढा आणि वर्तुळांच्या योग्य संख्येशी जुळवा.

कृती क्र. 36 : सुरवंट पूर्ण करा

सुरवंट पूर्ण करण्यासाठी मुलांना वर्तुळांची संख्या (बॉक्समध्ये दिल्याप्रमाणे) काढू द्या. तुम्ही सरावासाठी कृतीपत्रिका देऊ शकता. उदा. ट्रेनमध्ये दिलेले डबे जोडणे इ.

कृती क्र. 37 : सिंह आणि उंदीर

मुलांना कथा दाखवा आणि सांगा. त्यावर प्रश्न विचाराः कथा कशाबद्दल आहे? कथा कुठे घडली? कथेत अडचण काय होती? चित्रांमध्ये तुम्हाला कोणते प्राणी दिसत आहेत? तुम्हाला कथेत काय आवडते? कथेला दुसरे शीर्षक देऊ शकाल का? नंतर त्यांना बिंदू असलेल्या ओळींसह (बाल-अनुकूल कात्री वापरून) कथेची चित्रं कापण्यासाठी प्रोत्साहित करा आणि त्यांना योग्य क्रमाने लावा. तसेच कथा त्यांच्या स्वतःच्या शब्दात पुन्हा सांगा.

कृती क्र. 38 : शिकारी आणि कबूतर

मुलांना सचित्र कथा वाचू द्या आणि चर्चा करू द्या. कथा कशाबद्दल आहे? कथा कुठे घडली? कथेत अडचण काय होती? जाळ्यातून बाहेर पडण्यासाठी पक्ष्यांनी काय केले? कथेमध्ये कोणता पक्षी दाखवला आहे? तुमच्या परिसरात तुम्हाला दिसणाÚया इतर पक्ष्यांची नावे सांगा. नंतर

© NCERT not to be republished

मुलांना प्रत्येक कथेत दर्शविलेल्या कबूतरांची संख्या मोजण्यास सांगा. मुलांना बिंदू असलेल्या ओळींसह कथेतील चित्रे (बाल-अनुकूल कात्री वापरून) कापण्यासाठी प्रोत्साहित करा. यानंतर कथेतील चित्रे योग्य क्रमाने व्यवस्थित लावा आणि हीच कथा मुलांना त्यांच्या स्वतःच्या शब्दात पुन्हा सांगा. नंतर मुलांना 'एक चिड़िया अनेक चिड़ियाँ' या लोकप्रिय गाण्याची ओळख करून द्या.

कृती क्र. 39 : फक्त योग्य आकार

मुलांना चित्राच्या आकारानुसार 'मोठे', 'मध्यम' आणि 'लहान' अशी ओळखू द्या आणि त्यावर लेबल लावा. तुम्ही दिलेल्या चित्रांवर एक कथा तयार करू शकता किंवा मुलांना एक कथा तयार करू देऊ शकता. जिथे ते गणितीय शब्द वापरतात, जसे की मोठा-थोडा मोठा-सर्वात मोठा किंवा लहान- थोडा लहान- अती लहान इत्यादी. मग मुलांसाठी अनुकूल कात्री वापरून, मुलांना ठिपके असलेल्या ओळींनी चित्रे कापू द्या आणि योग्य ठिकाणी चिटकविण्यास सांगा, उदाहरणार्थ, मध्यम बाहुली खाली चिटकविणे.

कृती क्र. 40 : मोठा आणि लहान

मुलांना दिलेल्या रिकाम्या जागेत मोठे आणि लहान आकाराचे चित्र (जुनी मासिके/वृत्तपत्रांमधून कापलेले) चिटकविण्यास सांगा.

कृती क्र. 41 : लाल किल्ला

'स्वातंत्र्यदिन' हा आपला राष्ट्रीय सण आहे. त्याचे महत्त्व समजून सांगा. मुलांना राष्ट्रध्वज आणि लाल किल्ल्याचे चित्र तयार करून त्यावर रंग लावू द्या.

कृती क्र. 42 : इतरांबद्दल दयाळूपणा

कृतीपत्रिकेतील आकृत्यावर चर्चा करा आणि आपण प्राण्यांशी नेहमी दयाळूपणे कसे वागले पाहिजे याबद्दल मुलांशी बोला. आपण आपल्या कृतीत दयाळू असले पाहिजे. मुलांना सचित्र कविता वाचायला द्या. प्राण्यांवरील कथा मोठ्याने वाचा. मुलांना कागदाची घडी करून 'मासा' बनविण्यात मदत करा. त्यांना ठरवून दिलेल्या जागेत मासे चिकटवू द्या. ते मासे देखील काढू शकतात.

क्रियाकलाप 43 पाषक आहार

आरोग्यदायी आणि अनारोग्यदायी आहाराच्या सवयींवर चर्चा करा. मुलांना प्रत्येक खाद्यपदार्थ ओळखण्यासाठी आणि नाव देण्यास प्रोत्साहित करा. मुलांना ते दिवसातून अनेकदा काय खातात ते विचारा. मग मुलाला कृतीपत्रिकेच्या प्रत्येक ओळीतील पोषक पदार्थांना वर्तुळ करण्यास सांगा.

कृती क्र. 44 आणि 45: खेळाच्या मैदानावर (चित्रवाचन)

© NCERT not to be republished

मुलांना खेळाच्या मैदानाचे चित्र पाहू द्या आणि त्यात काय घडत आहे याबद्दल बोलू द्या. सर्जनशीलतेकडे घेऊन जाणारे आणि गंभीर विचार करणारे प्रश्न त्यांना विचारा, काही उदाहरणे कृतीपात्रिकेमध्ये दिली आहेत. त्यांना जवळच्या उद्यानात घेऊन जा आणि विनामूल्य मैदानी खेळाचा आनंद घेऊ द्या. त्यांना गळलेली पाने, डहाळ्या, फुले गोळा करण्यास सांगा. मग क्लॉसरूममध्ये त्याचे वर्गीकरण करून त्यावर उपक्रम राबवा. नंतर मुलांना त्यांना सापडलेल्या वस्तूंचा संग्रह कोलाज बनवण्यासाठी आणि लीफ प्रिंटिंग, फ्लॉवर प्रिंटिंग इत्यादीसाठी करण्यास सांगा.

कृती क्र. 46: माझे दहा फुगे

मीना आणि रवीबद्दल एक कथा तयार करा. एकदा दोघांना रंगीबेरंगी फुग्यांशी कसे खेळायचे ते त्यांना सांगा, मुलांना कथेशी एकरूप होऊ द्या. मग त्यांना फुगे मोजण्यास सांगा, त्यांना रंग द्या आणि नंतर प्रत्येक फुगा जुळवून त्याचा गुच्छा तयार करा. मीनाच्या हातात फुग्यांचा पहिला गुच्छ द्या आणि फुग्यांचा दुसरा गुच्छ रवीच्या हातात द्या. शेवटी त्यांना फुग्याची एकूण संख्या मोजायला लाऊन उत्तर आलेली संख्या बॉक्समध्ये लिहायला सांगा.

कृती क्र 47: गणना आणि रंग

मुलांना ट्रेनच्या डब्यांची संख्या मोजण्यास सांगा आणि प्रत्येक डब्याला एक क्रमांक दिलेल्या रंगांनुसार त्यांना द्यायला सांगा. दिलेला प्रत्येक अंक गीतात बसवून गा. मुलांना रिकाम्या आगपेट्या किंवा खाद्यपदार्थ (सर्वसाधारणपणे विनामूल्य असलेल्या व आपल्या भोवती सहज उपलब्ध असलेल्या वस्तू) गोळा करायला लावा या आणि सामग्रीसह एक छोटी ट्रेन तयार करण्यासाठी त्यांना मार्गदर्शन करा. गटांमध्ये काम करणाऱ्या मुलांचे निरीक्षण करा आणि ते एकमेकांशी कसे बोलतात आणि त्यांची सामग्री कशी शेअर करतात ते पहा. तुम्ही कधी रेल्वे प्रवासात गेला आहात का? तू कुठे होतास? तुम्ही वाहतुकीचे इतर कोणते मार्ग पाहिले आहेत? तुम्हाला प्रवासाचा आनंद मिळतो का ? इ. प्रश्न त्यांना विचारा.

कृती क्र. 48: मी स्वतःला स्वच्छ करतो

शरीर स्वच्छ ठेवण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या वस्तूंबद्दल मुलांना बोलू द्या. बॉक्समध्ये दिलेल्या सूचनांनुसार योग्य वस्तू काढण्यासाठी आणि त्यांना रंग देण्यास प्रोत्साहित करा.

कृती क्र. 49: रस्ता सुरक्षा (चित्रवाचन)

मुलांना हे समजून द्या की रस्त्यावर सुरक्षित चालणे खूप महत्वाचे आहे. त्यांना वाहतूक नियम आणि सुरक्षितता प्रक्रियांचे पालन करण्यासाठी मार्गदर्शन करा आणि रस्त्यावरील

© NCERT not to be republished

वाहतुकीच्या नियमांना दर्शविणाऱ्या चिन्हांची माहिती मुलांना सांगा. नंतर त्यांना त्यांच्या अवतीभोवती येताजाता दिसत असलेली वाहतूक चिन्हे शोधून सारखे दिसणाऱ्या चिन्हांना वर्तुळ करायला सांगा. कृतीपत्रिकेत दर्शविलेल्या चित्रात जे लोक रस्ता ओलांडताना वाहतूक नियमांचे पालन करतात अशी (✓)खूण करा आणि जे लोक नियमांचे पालन करीत नाही अशी (✘) खूण करा.

कृती क्र. 50: स्वच्छ शरीर

मुलांना शरीर स्वच्छ करण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या वस्तू पाहू द्या आणि त्यांना ओळखण्यास आणि नाव देण्यास सांगा. नंतर त्यांना प्रत्येक रांगेत दिलेली चित्रे डाव्या बाजूला बॉक्समध्ये दिलेल्या मुख्य भागांसह जुळवण्यास सांगा. उदाहरणार्थ, पहिल्या रांगेत, मुलाने 'साबण आणि शॅम्पू' आणि 'कंगवा' यांना डाव्या बाजूला केसांचे चित्र जुळवून घेणे अपेक्षित आहे. मुलांना ते त्यांचे शरीर स्वच्छ करण्यासाठी वापरत असलेल्या गोष्टींबद्दल बोलण्यास प्रोत्साहित करा.

कृती क्र 51: निर्देशित केल्याप्रमाणे रंगवा (तुमच्या क्षमतेनुसार)

या कृतीपात्रिकेमध्ये 'मी पाहतो', 'मी ऐकतो', 'मी ज्या गोष्टींना स्पर्श करतो, ज्या गोष्टींचा मला वास येतो' आणि 'मी चव घेतो' यासारख्या प्रत्येक इंद्रियांचे नाव लिहीण्यासाठी रिकामे बॉक्स आहेत. चित्रात दिलेल्या ज्ञानेंद्रियांचे मुलाला चित्र काढू द्या.

कृती क्र. 52: फळांसह नमुने

मुलांना फळांच्या विविध नमुन्यांचे निरीक्षण करू द्या. त्यांना प्रत्येक फळांच्या नमुन्याचे वर्णन करा आणि दिलेल्या जागेत फळे रेखाटून प्रत्येक फळांचा नमुना पूर्ण करण्यास सांगा.

कृती क्र. 53: वाहने मोजणे

मुलांशी इंधनावर चालणारी वाहने, वाहनांचे वर्गीकरण (जमीन, जल आणि हवाई वाहतूक यानुसार) इत्यादींवर चर्चा करून वाहतुकीच्या विविध पद्धतींबद्दल बोला. मुलांना दिलेल्या बॉक्समध्ये वाहनांची संख्या मोजण्यास आणि लिहायला सांगा. त्यांना खेळण्यांच्या वाहनांशी खेळू द्या. त्यांना त्यांच्या आवडत्या वाहनाचे चित्र काढण्यास सांगा आणि DIY तयार करा (ते तुम्ही स्वतः तयार करा)

कृती क्र. 54: “ग” अक्षर असलेले चित्र शोधा

मुलांना चित्राचे निरीक्षण करायला लावा, त्या चित्रातील “ग” नाव असलेले चित्र शोधून घेण्यास लाऊन त्यास ते चित्र रंगवायला सांगा.

© NCERT not to be republished

कृती क्र 55 : “फ” अक्षर असलेले चित्र शोध

मुलांना चित्राचे निरीक्षण करू द्या. चित्रामधील “फ” अक्षर असलेले चित्र शोधण्यासाठी प्रोत्साहित करा. आणि ते चित्र त्यांना रंगवायला सांगा.

कृती क्र 56 : कपड्यांचे आकार जुळवा

मुलांना चित्राचे निरीक्षण करू द्या आणि चित्रातील कपड्यांच्या विविध आकारांबद्दल बोलू द्या. मग मुलांना समान आकार असलेल्या मुलांच्या कपड्यांशी जुळण्यासाठी त्यांना प्रोत्साहित करा. शेवटी त्यांना समान असलेल्या कपड्याची संख्या मोजण्यास सांगून त्यांना दिलेल्या बॉक्समध्ये लिहायला सांगा.

कृती क्र. 57: आकृती शोधा आणि जुळवा

मुलांना प्रत्येक प्रतिमांचे बारकाईने निरीक्षण करू द्या आणि उजव्या ओळीतील प्रतिमेशी जुळणारी प्रतिमा (जी डाव्या चौकटीत दिली आहे) शोधू द्या. तुम्ही मुलाला वस्तूंच्या दिशा आणि स्थितीबद्दल बोलण्यासाठी प्रोत्साहित करू शकता. मुलांनी जुळणी पूर्ण केल्यावर, त्यांना ठिपके असलेल्या प्रतिमांना जोडण्यास सांगा.

कृती क्र. 58 आणि 59 लहान पक्षी

चित्रात काय घडत याच मुलांना निरीक्षण करून बोलू द्या. आपण असे प्रश्न विचारू शकता. शाळेच्या किंवा तुमच्या घराच्या आजूबाजूला कोणते पक्षी दिसतात? त्या पक्षांची नावे काय? ते पक्षी कुठे राहतात ? या पक्षांबद्दल तुम्हाला काय वाटते? तुमच्या घरी जर कुठला पक्षी आला तर त्याचे तुम्ही काय करणार? पक्षी तुमच्या घराच्या खिडकीत आला तर त्या पक्षाला पाळीव पक्षी म्हणून तुम्ही ठेऊन घेणार काय? असे प्रश्न विचारून मग मुलांना प्रोत्साहित करा आणि नोंद करा.

कवितेतील समान यमक असलेल्या शब्दांची जोडी ओळखा. पक्षी या शब्दात आपल्याला सुरवातीचा कोणता आवाज ऐकू येतो? त्या शब्दाच्या 'बुह' या आवाजाने सूरू होणारे इतर शब्द शोधा. मुलांना भोवतालच्या वातावरणात दिसणाऱ्या पक्षाबद्दल बोला. मुलांना पक्ष्यांचे आवाज काढू द्या व त्यांच्याबरोबर तुम्ही पक्षांचे आवाज काढा. मुलांना कागदाने पक्षी तयार करण्यास मदत करा. मुलांना कठपुतळ्याच्या सहाय्याने पक्षाची कहाणी सांगा.

कृती क्र. 60: स्वतःच्या पद्धतीने उंची मोजा (नॉन-स्टँडर्ड युनिट्स)

© NCERT not to be republished

मुलांना चित्रे पाहू द्या आणि चित्रांची संख्या मोजू द्या. त्यांना जिराफच्या उंचीनुसार त्यांना रंग देण्यास सांगा. मुलांना रिबन वापरून त्यांची स्वतःची उंची मोजू द्या आणि त्यांची त्यांच्या मित्रांच्या उंचीशी तुलना करा.

कृती क्र. 61: आपल्या स्वत:च्या मार्गाने लांबी मोजा (नॉन-स्टँडर्ड युनिट्स)

मुलांना वाहतुकीची साधने पाहू द्या आणि वाहनांच्या लांबीनुसार डब्यांना रंग द्या आणि डब्यांची संख्या देखील मोजा व समोर दिलेल्या बॉक्समध्ये अचूक उत्तर लिहा.

कृती क्र. 62: इंडिया गेट

इंडिया गेटबद्दल बोला आणि मुलांना कविता वाचायला मदत करा. नंतर मुलांना दिलेले इंडिया गेटचे चित्र पूर्ण करण्यासाठी क्रमांक अनुक्रमे जोडण्यास सांगा. त्यावरील गाणे गा आणि मुलांना क्रमाने मोठ्याने संख्या म्हणण्यास आणि ठिपके जोडण्यासाठी प्रोत्साहित करा. त्यावर मुलांना चित्र तक्ते किंवा व्हिडिओ दाखवा.

कृती क्र. 63: खेळणी शोधा

खेळणी असलेल्या चित्रावर चर्चा करा. मुलांना चित्राचे निरीक्षण करू द्या आणि पहिले बोट ठेऊन ठिपके असलेल्या रेषा शोधू द्या आणि नंतर खेळण्यांपर्यंत पोहोचण्यासाठी रंगीत पेन्सिल किंवा क्रेयॉन वापरून ठिपके असलेल्या रेषांवर रेखाटन पूर्ण करा.

कृती क्र. 64: काळजी आणि स्वच्छता तक्ता

कृतीपात्रिकेमध्ये दाखवल्याप्रमाणे मुलांना 'काळजी आणि स्वच्छता तक्ता' समजावून सांगा. प्रत्येक मुलाला स्वतःची काळजी आणि स्वच्छतेसाठी त्यांनी आठवड्याच्या ज्या दिवसात केलेल्या कृतीसाठी प्रत्येक बॉक्समध्ये चिन्हांकित करू द्या किंवा टिक चिन्ह लावू द्या. प्रत्येक दिवस चिन्हांकित करण्यासाठी मुलाला समान पत्रक वापरण्यास सांगा. त्यांनी या आठवड्यात किती दिवस ही कृती केली ती तक्त्यातील शेवटच्या स्तंभात नोंद करा.

कृती क्र. 65: ट्रेसिंग लाइन्स

मुलांना नमुना पाहू द्या आणि त्याचे प्रथम बोट वापरून त्यांना ठिपके शोधू द्या. नंतर त्यांना ठिपके असलेल्या रेषा शोधण्यास सांगा. समान ठिपके असलेले झाड एका रंगाने पूर्ण करा. झाडे पूर्ण करताना त्यांना त्यांची स्वतःची कथा तयार करण्यास प्रोत्साहित करा. (तुम्ही त्यांना जोड्यांमध्ये किंवा लहान गटांमध्ये हे करण्यास सांगू शकता).

कृतिपुस्तिका 66: मोजा आणि लिहा

© NCERT not to be republished

प्रत्येक चित्र मुलांना समजावून सांगा. त्यांना प्रत्येक वस्तूवर त्यांची बोटे ठेवू द्या. नंतर त्यांना बॉक्समध्ये वस्तूंची संख्या मोजण्यास आणि लिहायला सांगा.

कृतिपुस्तिका 67: संख्या

मुलांना प्रत्येक बॉक्समधील फुले मोजण्यास लावा आणि रंग देण्यास सांगा. नंतर फुलांची संख्या दर्शविणाऱ्या योग्य वर्तुळात रंग भरु द्या. मुलांना त्यांच्या आजूबाजूला दिसणाऱ्या विविध प्रकारच्या फुलांबद्दल बोलू द्या. शक्य असल्यास, मुलांना त्यांच्या आजूबाजूला पडलेली फुले गोळा करायला सांगा आणि त्यांना फुलांचे सेट, फुलांचा कोलाज इत्यादी बनवायला सांगा.

कृती क्र. 68 आणि 69: शून्य

मुलांना संपूर्ण कविता ऐकू द्या. त्यांच्या आजूबाजूला दिसणाऱ्या पक्ष्यांबद्दल बोला. त्यांना कविता पुन्हा म्हणण्यास प्रोत्साहित करा आणि ते 'वन फ्लाय अवे' हे गीत गाताना त्यात असलेल्या पक्ष्यांची संख्या लिहा आणि त्यांनी कृतिपुस्तिका पूर्ण होईपर्यंत सुरू ठेवा.

क्रियाकलाप 70: संख्यांसह खेळा

मुलांना वस्तू ओळखू द्या आणि मोजू द्या आणि एकूण वस्तूंची संख्या शोधा. खेळण्याच्या वेळेत अशाप्रकारच्या इतर कृतीना हाताळा आणि ठोस सामग्रीसह एकत्र करा.

कृती क्र. 71: ध्वनि-चित्र मिलन

मुलांना चित्र ओळखू द्या आणि त्यांची नावे द्या. नंतर त्यांना चित्राच्या नावाच्या सुरुवातीच्या अक्षरांना वर्तुळ करण्यास सांगा. उरलेल्या अक्षरांसाठी आणि त्यांच्या आवाजांसाठी तुम्ही एखादी कार्यपत्रिका तयार करू शकता.

कृती क्र. 72: ध्वनि चित्र मिलान

मुलांना चित्रांना ओळखू द्या आणि त्यांची नावे द्या. नंतर त्यांना चित्राच्या नावाच्या सुरुवातीच्या अक्षरांना वर्तुळ करण्यास सांगा. उरलेल्या अक्षरांसाठी आणि त्यांच्या आवाजांसाठी तुम्ही एखादी कार्यपत्रिका तयार करू शकता.

कृती क्र. 73: भौमितिक आकारांसह नमुने

मुलांना वेगवेगळ्या आकारांचे नमुने पाहू द्या. त्यांना प्रत्येक पॅटर्नचे वर्णन करा आणि आकार रेखाटून प्रत्येकाना नमुना पूर्ण करण्यास सांगा.

कृती क्र. 74: भाज्या जोडणे

© NCERT not to be republished

मुलांना भाज्या ओळखू द्या आणि त्यांची नावे द्या. त्यांना भाज्यांची संख्या विचार आणि दिलेल्या टोपाल्यामध्ये उत्तर लिहिण्यास सांगा.

कृती क्र. 75: विमाने - 1 कमी विमाने मोजणे

मुलांशी हवाई वाहतुकीबद्दल बोला. त्यांना विमानांची संख्या मोजू द्या आणि एक विमान ओलांडू द्या आणि शेवटी विमानांची संख्या लिहा. त्यांना कागदी विमान बनवण्यास सांगा.

कृतिपुस्तिका 76: डॉट्समध्ये सामील व्हा

जेवण्यापूर्वी आणि नंतर तसेच शौचालय वापरल्यानंतर हात धुण्याच्या महत्वाविषयी मुलांशी चर्चा करा. मुलांना क्रमाने अक्षरांचे ठिपके जोडू द्या आणि चित्र पूर्ण करा आणि ही अक्षरे मोठ्याने वाचू द्या. उदाहरण म्हणून कृतीपात्रिकेमध्ये फक्त काही अक्षरे दाखवली आहेत. साक्षरता-समृद्ध वर्गाचा एक भाग म्हणून वर्गातील मुलांच्या डोळ्याच्या स्तरावर संबंधित चित्रांसह अक्षर तक्ता प्रदर्शित करा.

कृती क्र. 77: भाज्या

मुलांना कोणत्या भाज्या माहित आहेत आणि घरी ते काय खातात याबद्दल बोला. मग मुलांना प्रत्येक ओळीत दिलेल्या भाज्यांची संख्या ओळखू द्या, भाज्यांची नाव देऊन त्या किती आहेत त्या मोजण्यास लावा. त्यानंतर उजव्या बाजूला दिलेल्या बॉक्समधील भाज्या डावीकडे दिलेल्या भाज्यांच्या संख्येशी जुळण्यासाठी त्यांना प्रोत्साहन द्या.

कृती क्र. 78: सुरुवातीचे अक्षरध्वनी

सहा चित्रांपैकी प्रत्येक चित्र मुलांना ओळखू द्या आणि त्यांची नावे द्या. नंतर त्यांना प्रत्येक प्राण्याच्या/पक्ष्याच्या नावाचा प्रारंभिक आवाज म्हणण्यास प्रोत्साहित करा, उदाहरणार्थ, **Hen'-(h),** मोर-(p), इ. तुम्ही त्यांना इतर कोणत्या प्राण्याचे नाव आद्याक्षरेने सुरू होते हे सांगण्यास देखील प्रोत्साहित करू शकता. sound-'h', 'p', इ. यानंतर, प्रत्येक चित्राच्या खाली दिलेल्या बॉक्समध्ये प्रत्येक चित्राच्या नावाचे पहिले अक्षर लिहायला सांगा.

कृती क्र. 79: माझे रंगीत कोडे

मुलांना शब्दकोडे समजावून सांगा. कृतीपात्रिकेमध्ये दिलेल्या रंगाचा वापर करून मुलांना शब्दकोडे रंगवू द्या.

कृती क्र. 80-91: उदाहरणात्मक व संकल्पनाधारीत कृतीपात्रिका

© NCERT not to be republished

वरील कार्यपत्रकांव्यतिरिक्त, माझे कुटुंब' आणि 'प्राणी' या थीमवर आधारित आणखी बारा कार्यपत्रके आहेत. ही थीमॅटिक वर्कशीट्स उदाहरणीय आहेत. शिक्षक वेगवेगळ्या थीमवर अशा आणखी वर्कशीट्स तयार करू शकतात.

कृती क्र. 92: चांगल्या आणि वाईट सवयींवरील खेळ (सापशिडी).

चांगल्या आणि वाईट सवयींवरील हे कार्यपत्रक लोकप्रिय फलकावर आधारित आहे. उदाहरणार्थ "फळ्यावरील सुप्रसिद्ध खेळ", "सापशिडी" इ. कृती क्र. 75 केल्यानंतर, मुलांना पत्रकांचे तुकडे करण्यास सांगा, कोणत्याही जाड बोर्डवर 'गेम' पेस्ट करा आणि फासे आणि काउंटरसह खेळा. तुम्ही मदत म्हणून टाकाऊ रंगाच्या बाटलीची झाकणे त्यांना देऊ शकता. खेळाच्या नियमांची मुलांशी चर्चा करा आणि मुलांना जीवनात चांगल्या सवयी पाळण्याचे महत्त्व कळवा.

© NCERT not to be republished

माझे चित्र

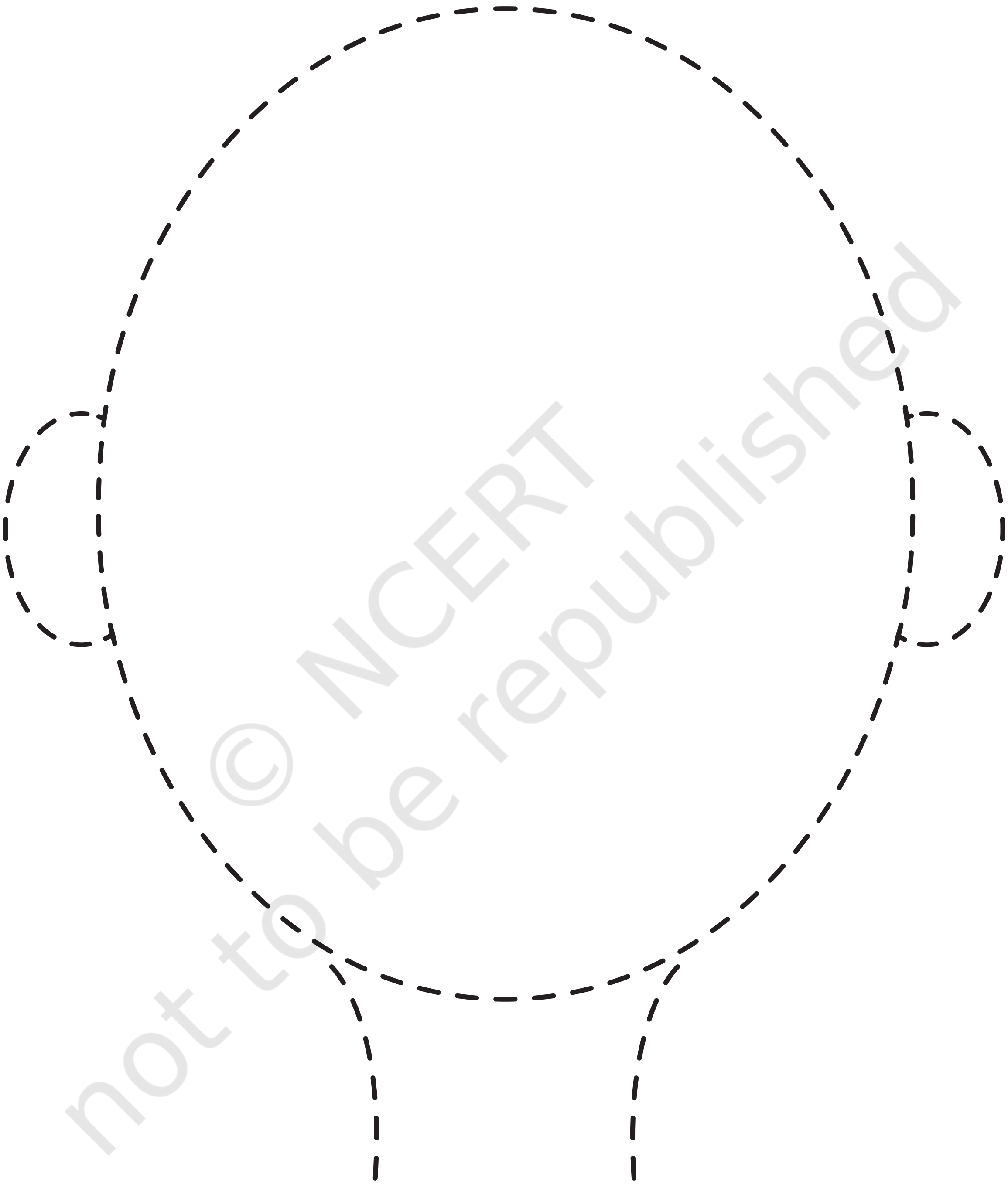

© NCERT
not to be republished

कृती 2

माझ्याबद्दल सर्व काही

माझ्या कुटुंबाचे छायाचित्र

तुमच्या कुटुंबाचे छायाचित्र इथे चिकटवा

माझा वाढदिवस

○○/○○/○○○○

माझा आवडता

रंग : ____________

आकार : ____________

खाऊ : ____________

मी

(तुमचे चित्र काढा.)

मी आहे खास

मी आहे खास
माझ्याकडे
बघा;
तुम्हाला दिसेल,
कोणीतरी खूप खास,
कोणीतरी खूप खास,
कारण, हा/ही मी आहे.
कारण, हा/ही मी आहे.

© NCERT not to be republished

स्वतःबद्दल

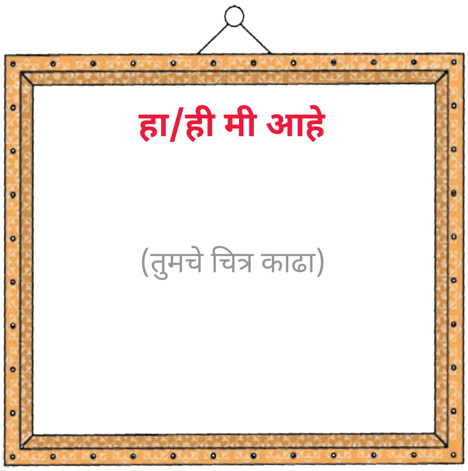

- माझे नाव काय?

- माझे वय किती आहे? अंकाला गोल करा.

1 2 3

4 5 6

- मी मुलगा आहे की मुलगी?
- त्याप्रमाणे खालील एका चित्राला गोल करा आणि रंगवा.

- माझ्या आईचे नाव ____________________
- माझ्या वडिलांचे नाव ____________________
- माझी काळजी घेणाऱ्यांचे नाव ____________________

© NCERT not to be republished

माझे कुटुंब आणि मित्रमैत्रिणी

चित्र पाहा आणि त्याबद्दल सांगा.

- चित्रात काय दिसत आहे?
- तुम्ही पालकांबरोबर असे कुणाच्या घरी भेटायला जाता का?
- तुम्ही कुणाकडे भेटायला गेल्यावर त्यांना कसे अभिवादन करता?
- कुणी तुम्हाला तुमची ओळख करून द्यायला सांगितली, तर तुम्ही काय सांगता?
- तुमच्या घरी पाहुणे आल्यावर तुम्ही पालकांना कशी मदत करता?

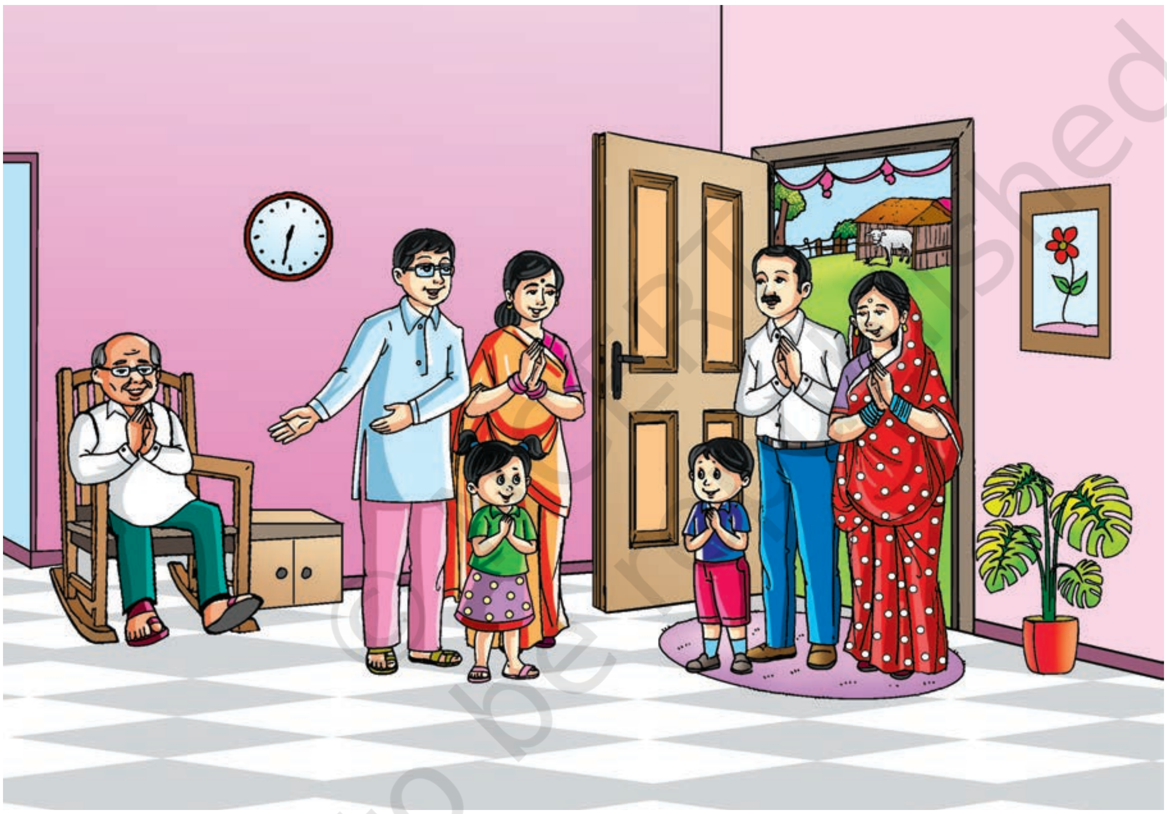

- पाहुण्यांची संख्या मोजा आणि चौकोनात लिहा. ☐
- चित्रात दिसणाऱ्या व्यक्तींची एकूण संख्या लिहा. ☐
- सारख्या प्रकारच्या नक्षीचे कपडे घातलेल्या दोन व्यक्ती सांगा.

not to be republished

समान दिसणारा घटक ओळखा

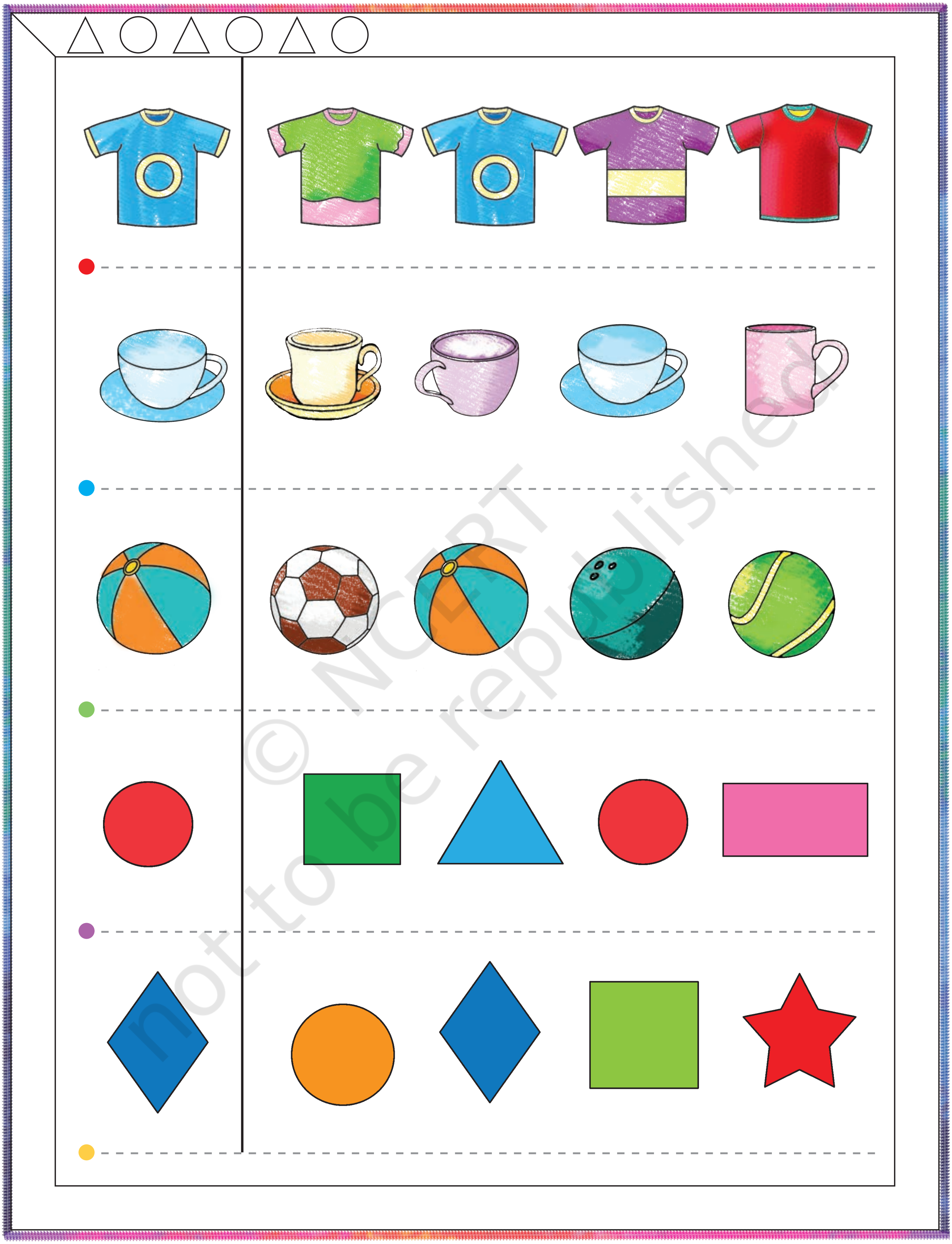

© NCERT not to be republished

कृती 6

पक्ष्याचे चित्र पूर्ण करा

ठिपके जोडा आणि पक्ष्याचे चित्र पूर्ण करा.

© NCERT not to be republished

माझी पाच ज्ञानेंद्रिये

☆ ☆ ☆

प्रत्येक गटासाठी तुम्ही कोणती ज्ञानेंद्रिये वापराल ते सांगा.

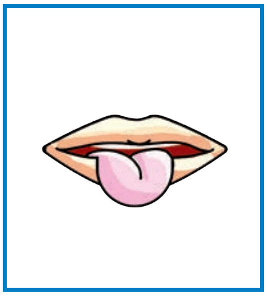

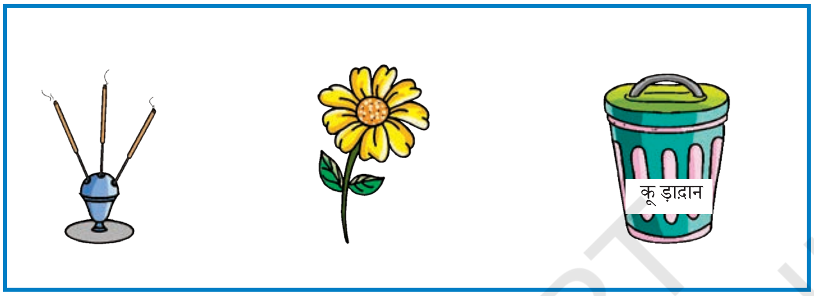

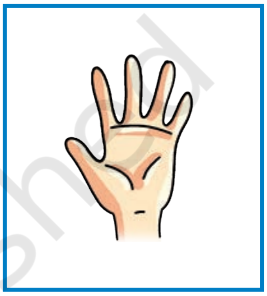

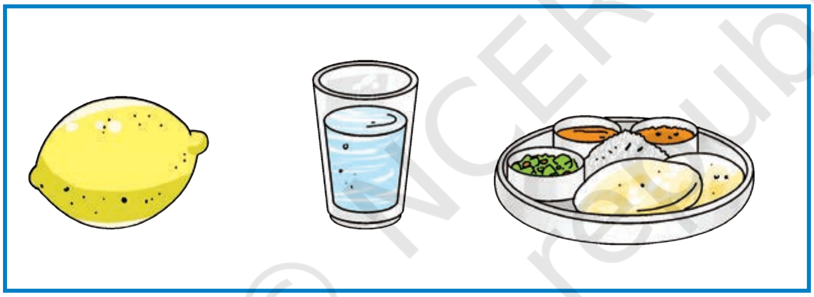

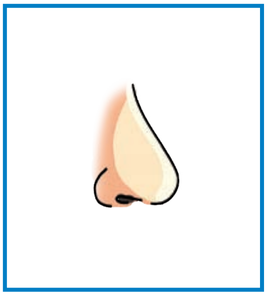

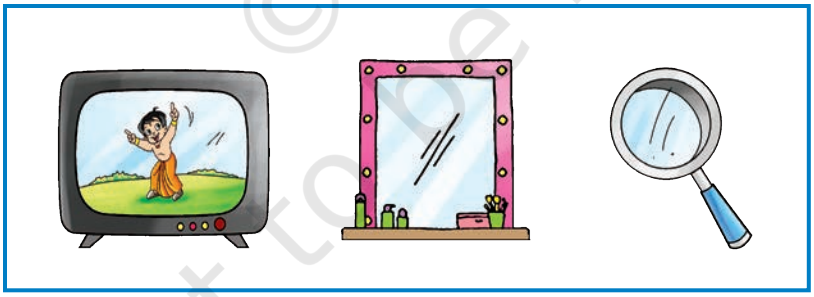

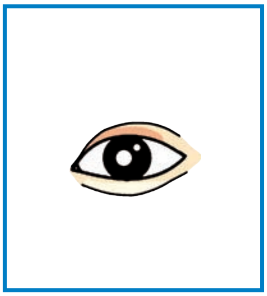

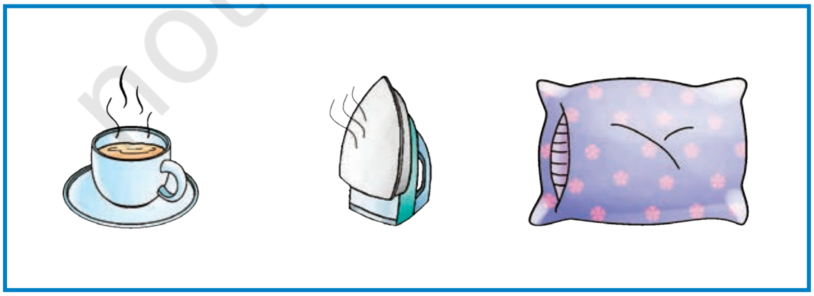

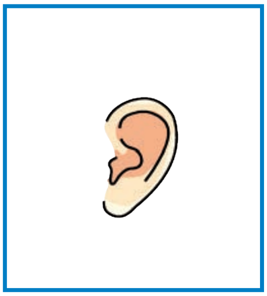

© NCERT not to be republished

कृती 8

माझी आणि माझ्या शाळेची स्वच्छता

- शरीराच्या स्वच्छतेसाठी वापरल्या जाणाऱ्या वस्तूंशी जोड्या लावा.
- शाळेच्या स्वच्छतेसाठी वापरल्या जाणाऱ्या वस्तूंशी जोड्या लावा.

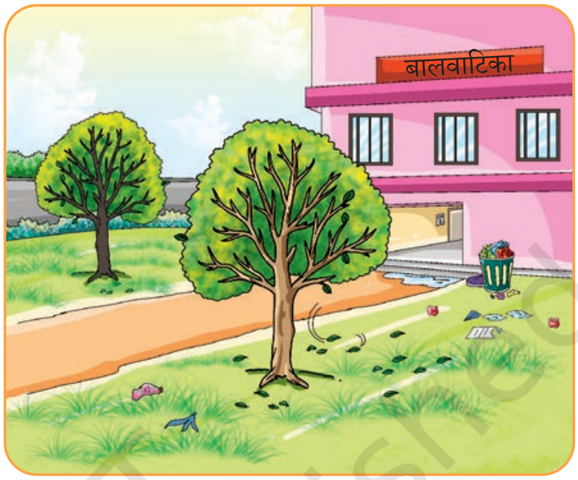

© NCERT not to be republished

माझ्या आजूबाजूला असणारे पक्षी आणि प्राणी

कृती 9

पाहा, ओळखा आणि नाव सांगा

गाऊ या गीत

मीतर झोपले होते

चिमणी

मीतर झोपले होते
मीतर झोपले होते
मला चिमणीने उठवलं
म्हणालीचिव-चिव-चिव

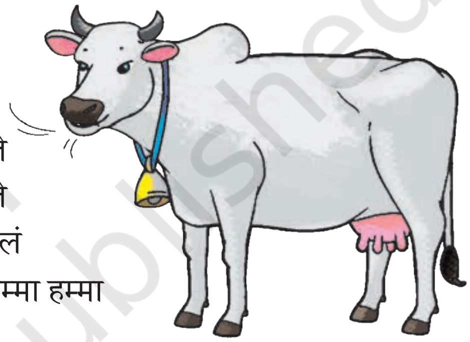

गाय

मीतर झोपले होते
मीतर झोपले होते
मला गाईने उठवलं
म्हणाली हम्मा हम्मा हम्मा

कुत्रा

मीतर झोपले होते
मीतर झोपले होते
मला कुत्र्याने उठवलं
म्हणाला भौं-भौं-भौ

मांजर

मीतर झोपले होते
मीतर झोपले होते
मला मांजराने उठवलं
म्हणाली म्याऊँ – म्याऊँ -म्याऊ

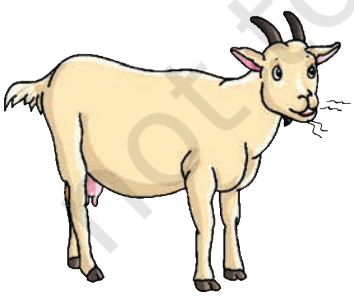

बकरी

मीतर झोपले होते
मीतर झोपले होते
मला बकरीने उठवलं
म्हणाली मै -मै -मै

© NCERT not to be republished

कृती 10

माझ्या भावना

भावना आणि चेहरा यांची जोडी लावा.

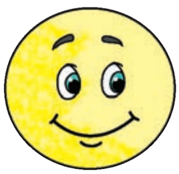

© NCERT not to be republished

आरोग्यदायी आहार

प्रत्येक ओळीतील आरोग्यदायी आहारावर खूण करा.

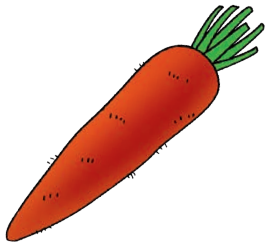

गाजर

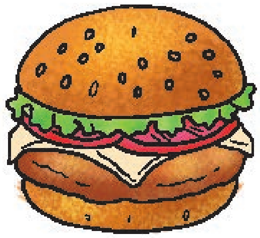

बर्गर

पालक

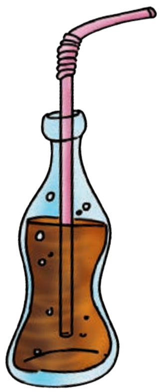

कलिंगड

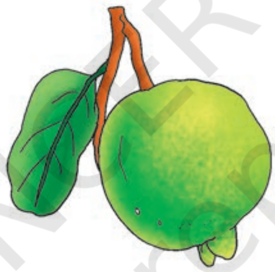

पेरू

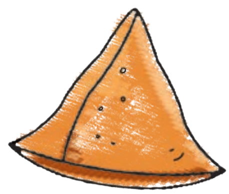

सामोसा

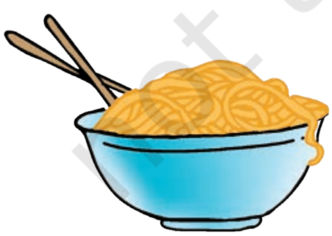

नूडल्स

केळे

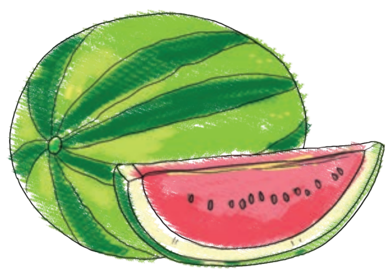

शीतपेय

© NCERT not to be republished

कृती 12

मला माहीत असलेले प्राणी

- पाहा आणि प्रत्येक प्राण्याचे नाव सांगा.
- तुम्हाला या प्राण्यांचा आवाज काढता येईल का?

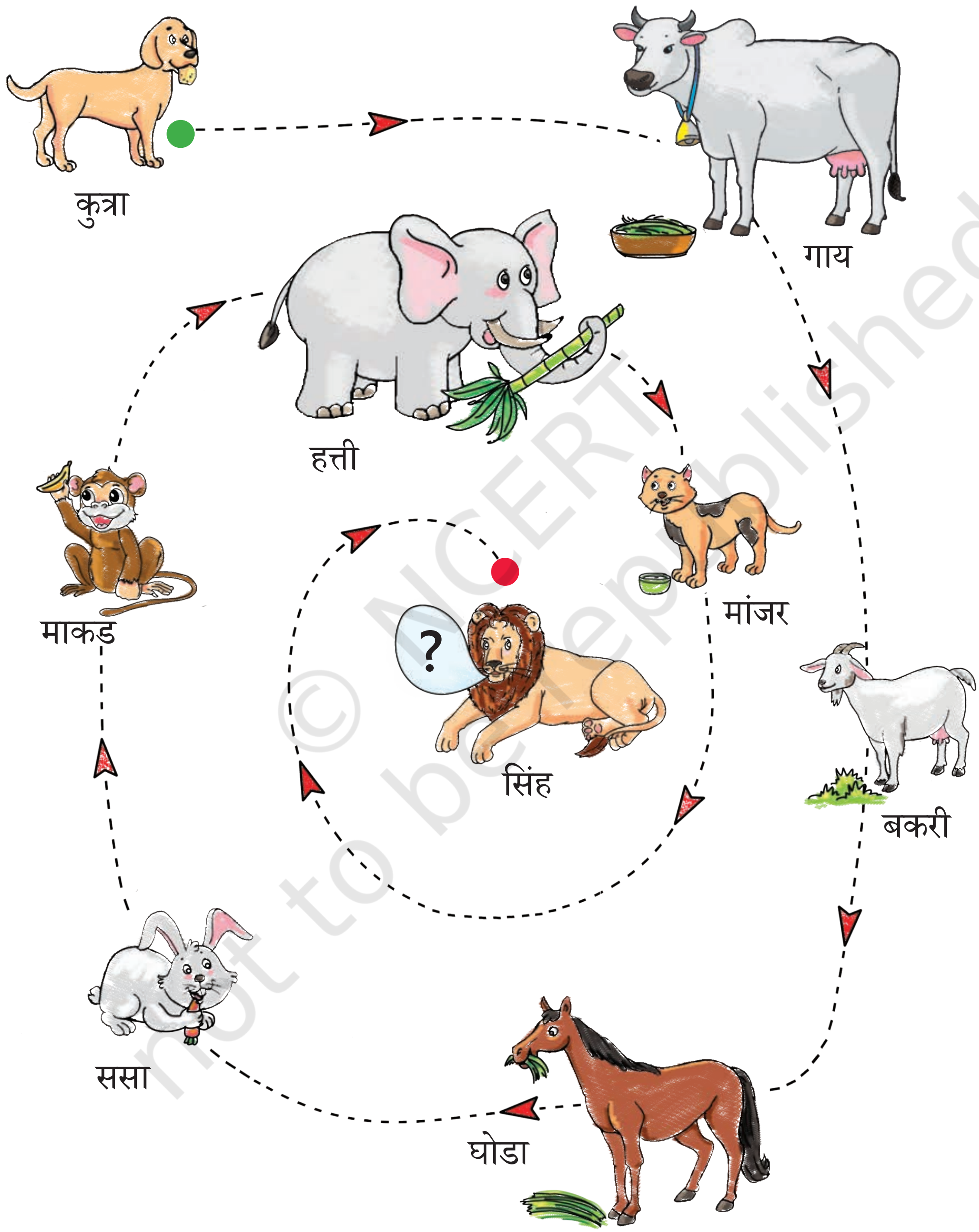

© NCERT not to be republished

वेगळा घटक ओळखा

© NCERT not to be republished

मोठी किंवा छोटी वस्तू

- मोठी वस्तू लाल रंगात रंगवा.
- छोटी वस्तू निळ्या रंगात रंगवा.

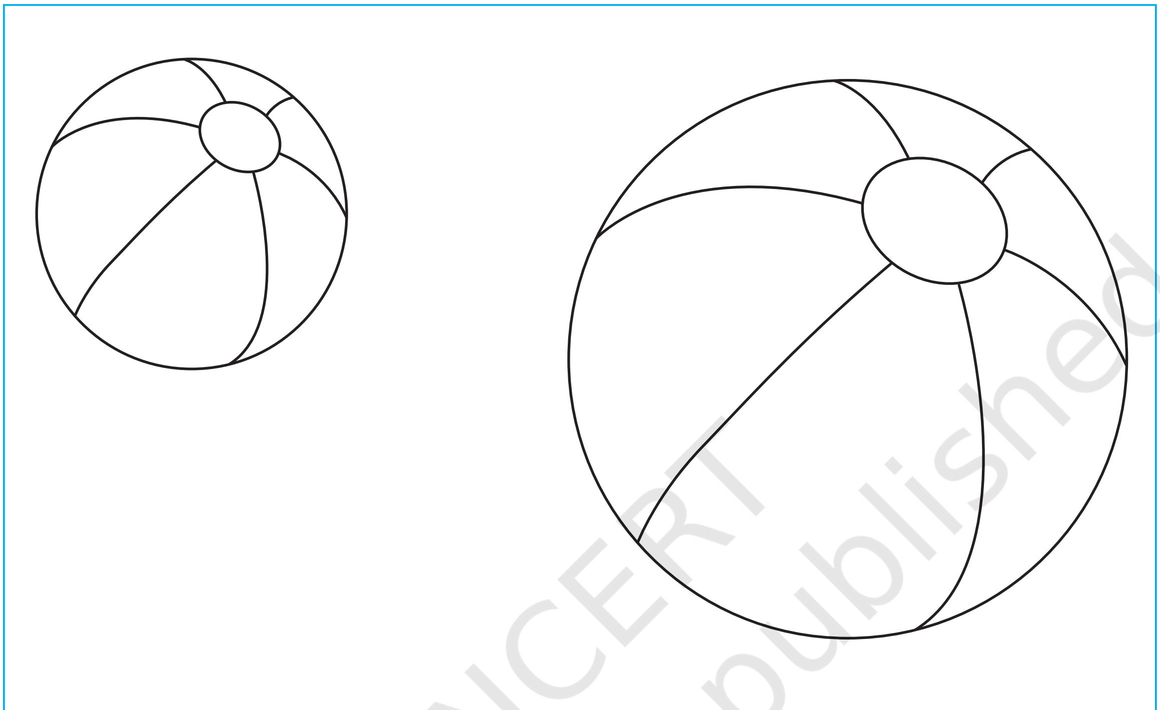

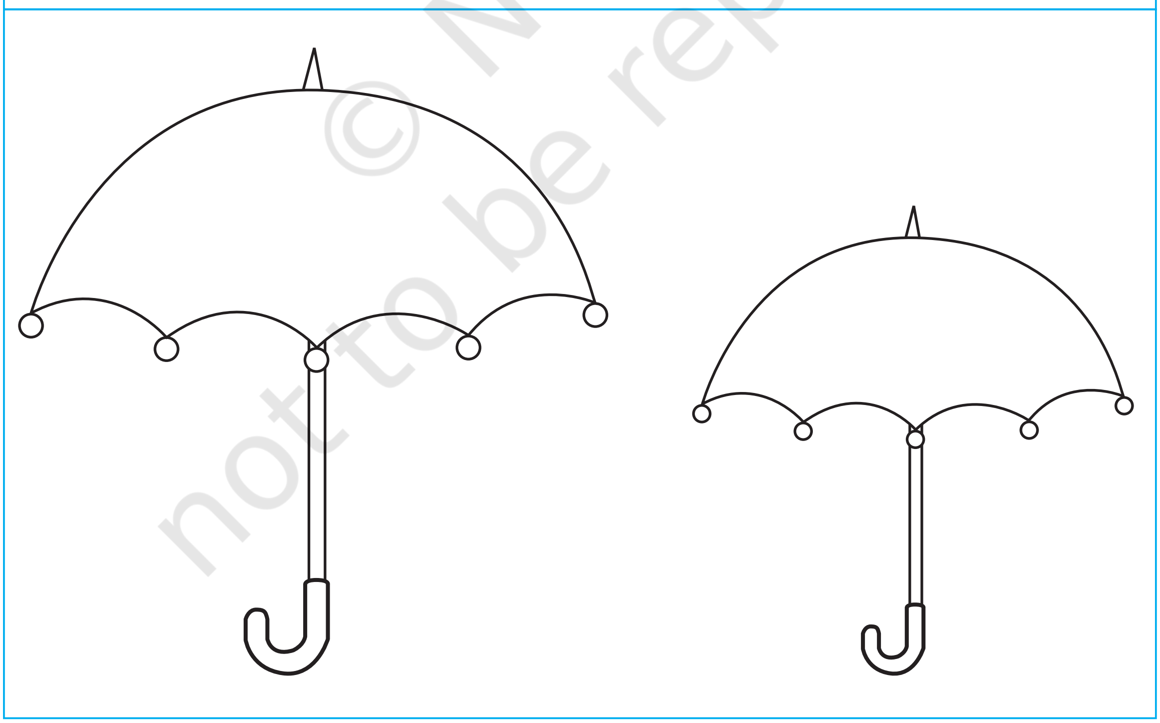

© NCERT not to be republished

आकारांच्या जोड्या जुळवा

- सारख्या आकारांच्या जोड्या रेषेने दाखवा.
- नंतर तुमच्या आवडत्या रंगाचा कागद त्या आकारात कापा आणि रंगीत नसलेल्या आकारावर बरोबर चिकटवा.

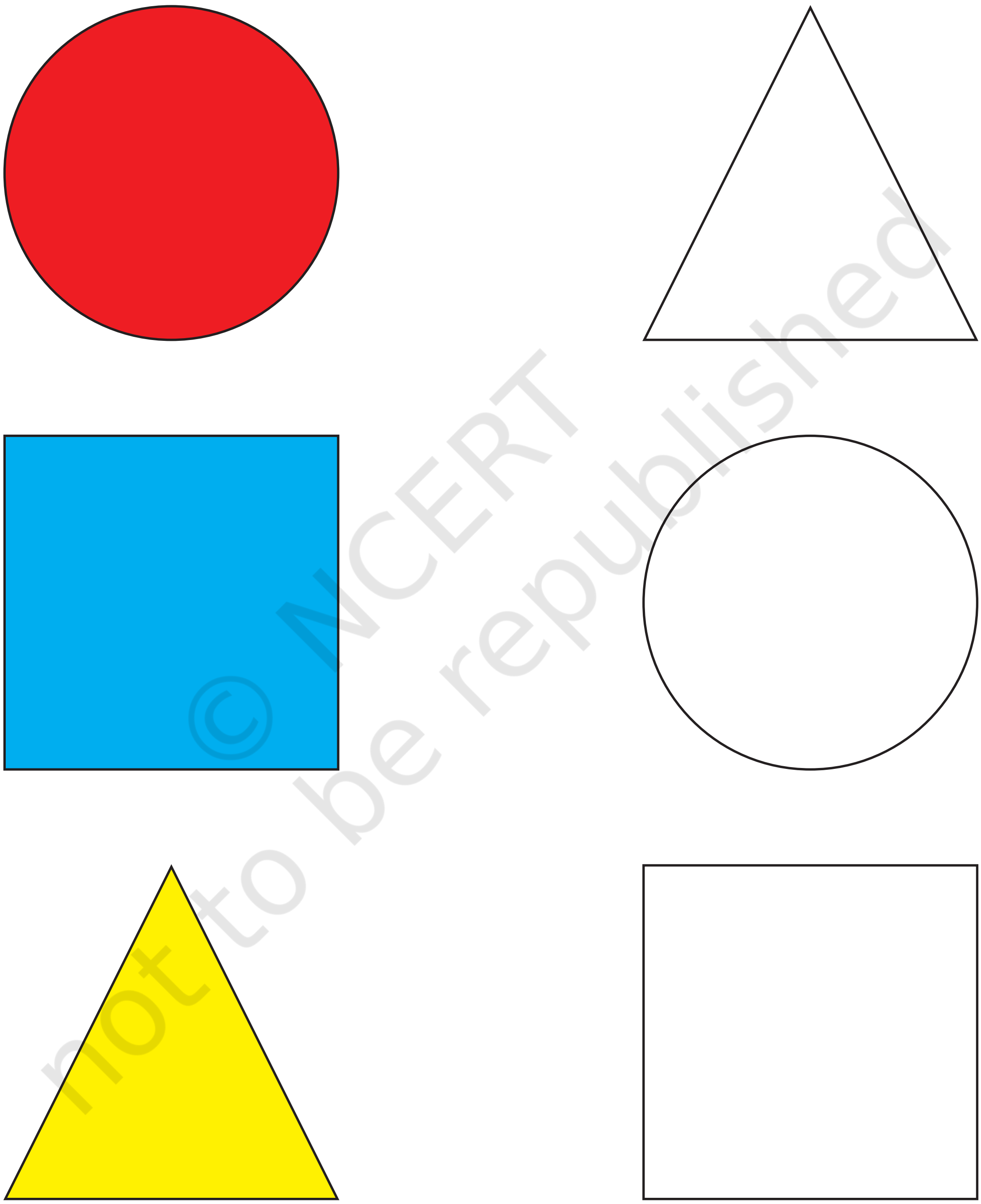

© NCERT not to be republished

कृती 16

मला माहीत असलेले प्राणी

- पाहा आणि प्रत्येक प्राण्याचे नाव सांगा.
- तुम्हाला या प्राण्यांचा आवाज काढता येईल का?

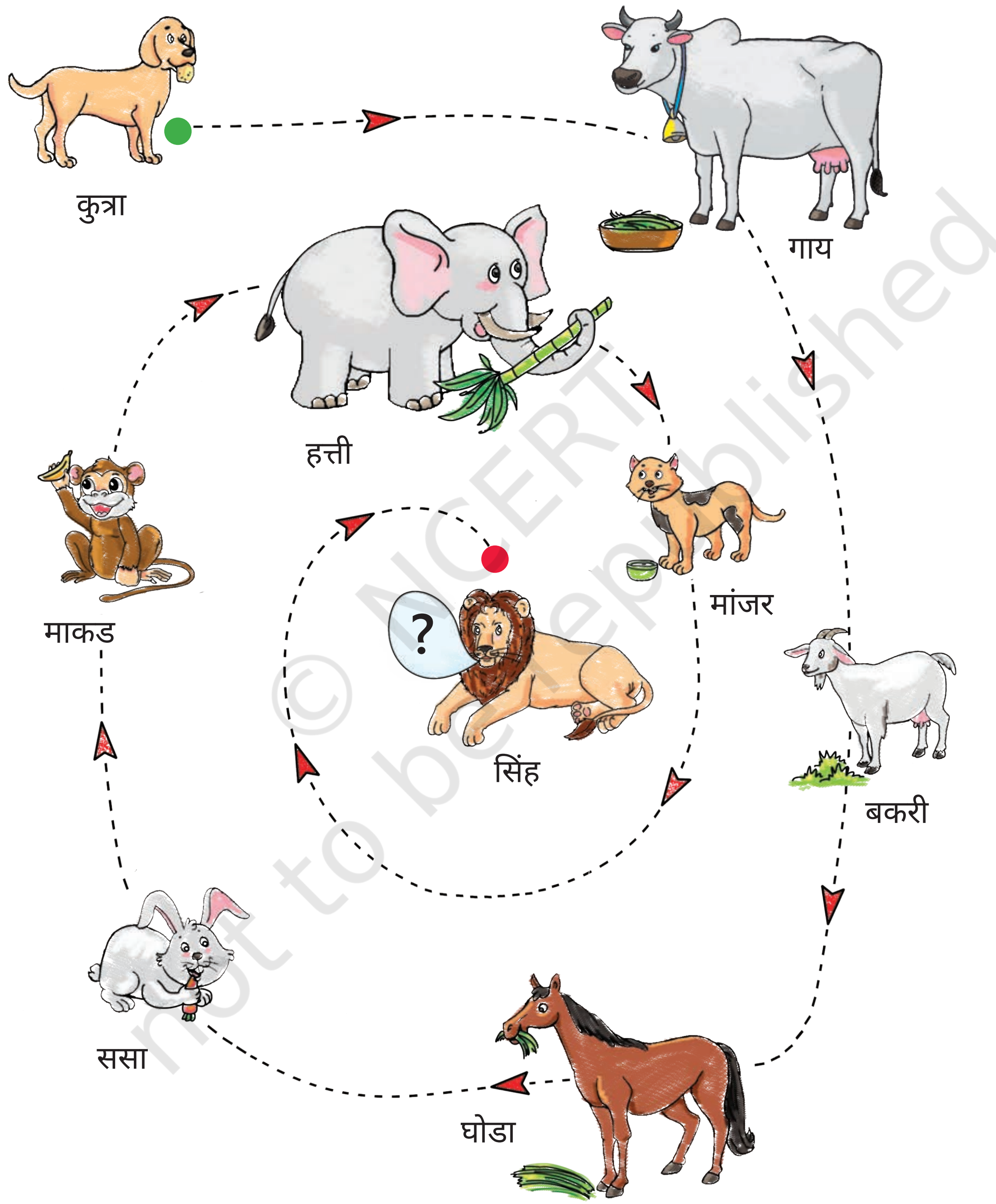

© NCERT
not to be republished

मी शाळेत जाण्यापूर्वी काय काय करतो

- खालील चित्रांना क्रमानुसार योग्य क्रमांक टाका.
- प्रत्येक चित्रातल्या कृतीचे वर्णन करा.

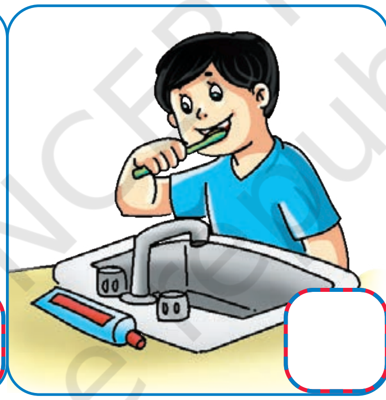

तुमच्या शाळेचे चित्र
इथे काढा.

© NCERT not to be republished

माझे आवडते खाण्याचे पदार्थ

- ही कविता कशाबद्दल आहे?
- झाडावर काय टांगले आहे?
- पोळीचा आकार कसा आहे?
- गोल आकार असलेल्या खाण्याच्या इतर काही पदार्थांची नावे सांगा,
- प्रत्येक पोळीला स्पर्श करा, मोजा आणि रंगवा.

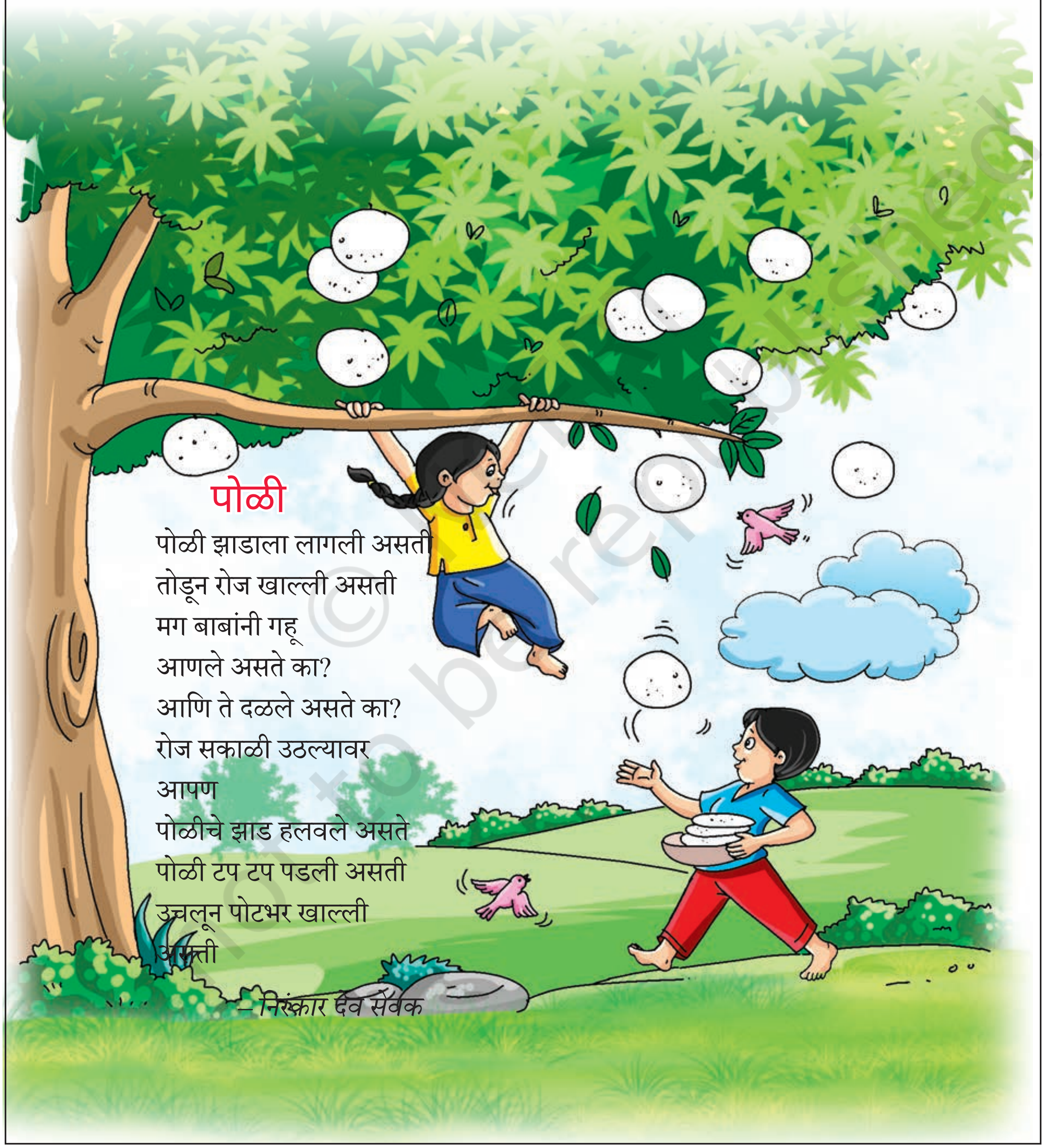

पोळी

पोळी झाडाला लागली असती
तोडून रोज खाल्ली असती
मग बाबांनी गहू
आणले असते का?
आणि ते दळले असते का?
रोज सकाळी उठल्यावर
आपण
पोळीचे झाड हलवले असते
पोळी टप टप पडली असती
उचलून पोटभर खाल्ली
असती

– निरंकार देव सेवक

not to be republished

आकार रंगवा

आकार रंगवण्यासाठी सियाला मदत करा.

- सगळे त्रिकोण ▲ पिवळ्या रंगात
- सगळे चौकोन ■ हिरव्या रंगात
- सगळे गोल ● निळ्या रंगात

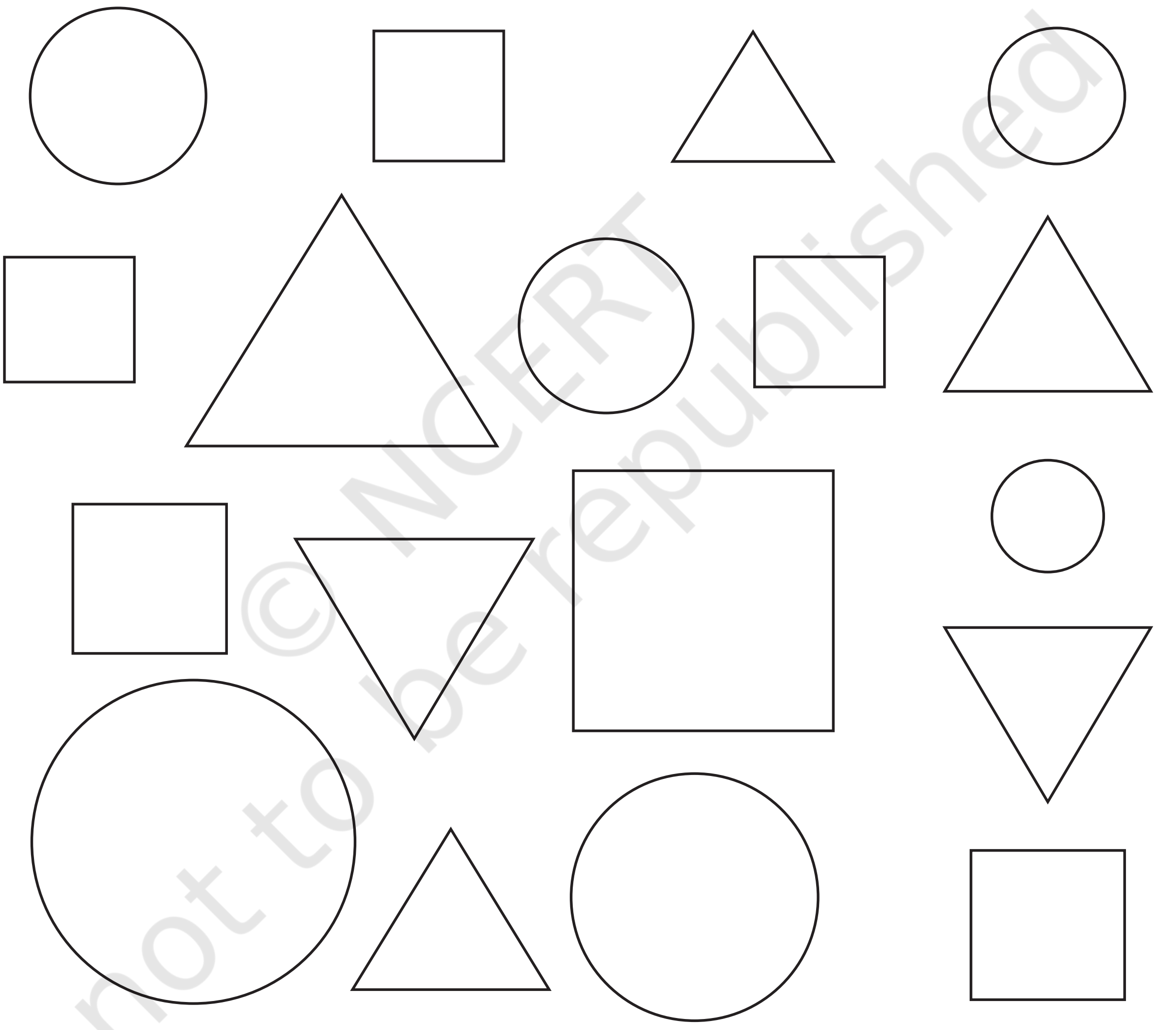

© NCERT not to be republished

मोजा आणि लिहा.

▲ = ________ ■ = ________ ● = ________

सुरक्षित राहा

सुरक्षिततेसाठी 👍 खूण करा आणि असुरक्षिततेसाठी खूण करा 👎.

सुरक्षित असुरक्षित

सुरक्षित असुरक्षित

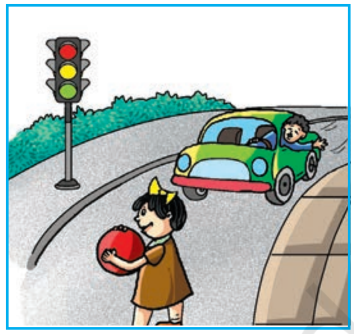

सुरक्षित असुरक्षित

सुरक्षित असुरक्षित

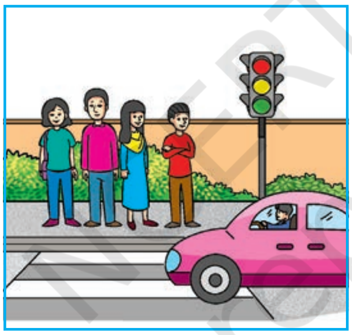

सुरक्षित असुरक्षित

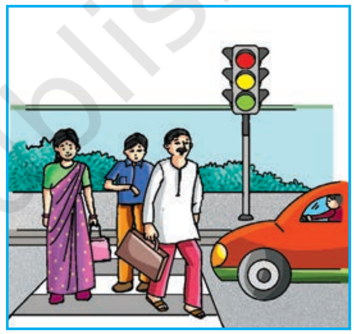

सुरक्षित असुरक्षित

सुरक्षित असुरक्षित

© NCERT not to be republished

फरक ओळखून गोल करा

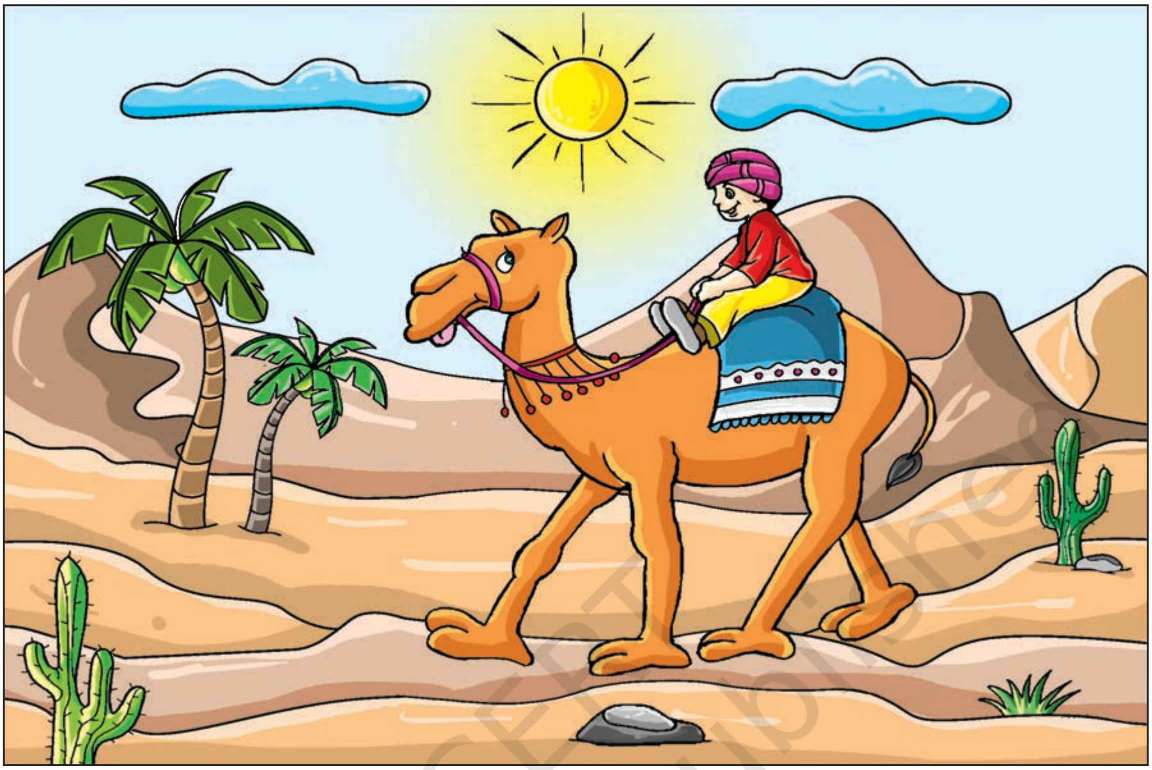

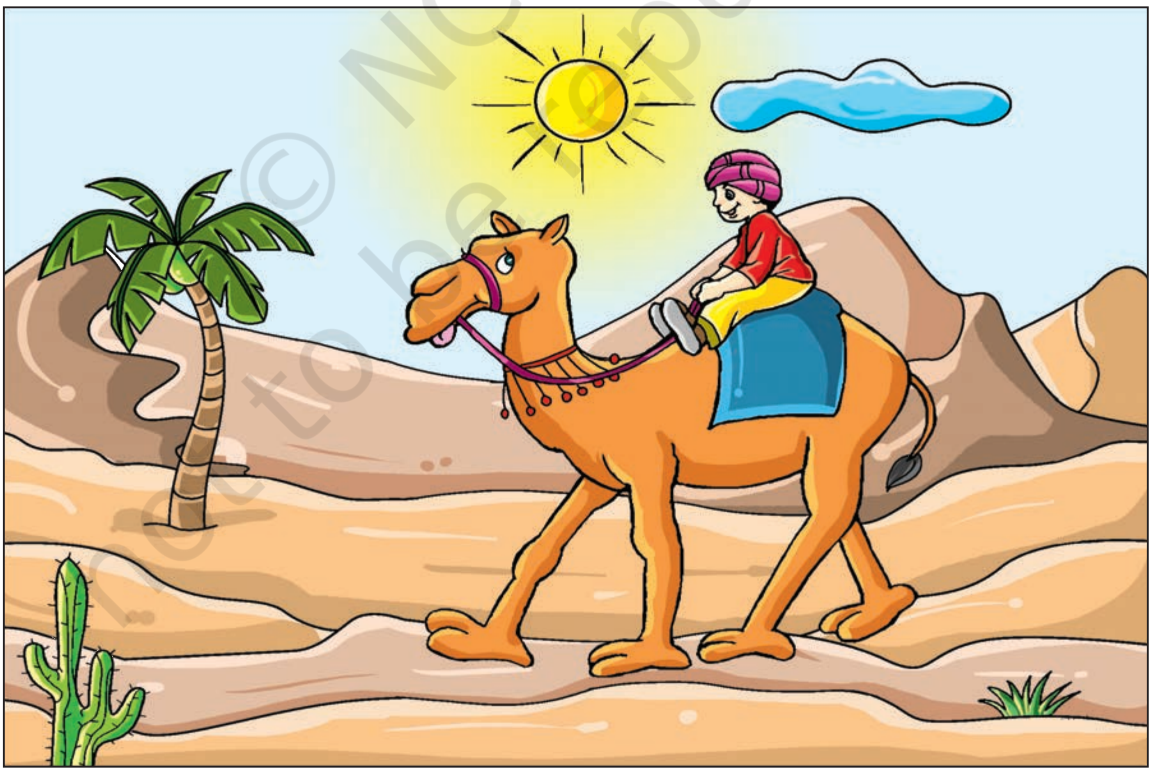

© NCERT not to be republished

कृती 22

क्रम लक्षात घ्या आणि रंगवा

रंगवलेले आकार लक्षात घ्या आणि त्या क्रमानुसार खालील आकारांमध्ये रंग भरा.

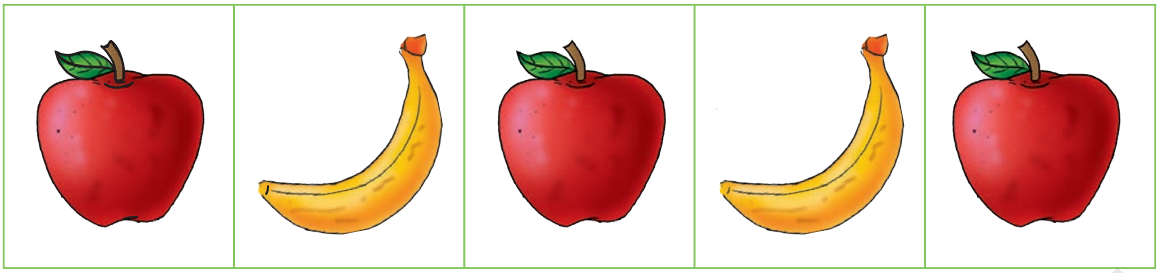

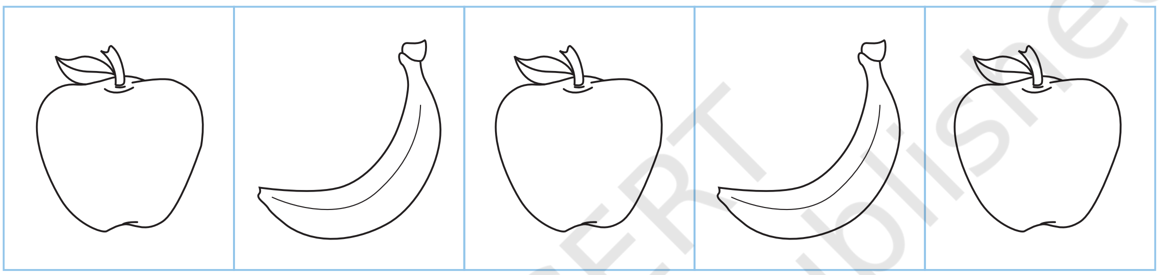

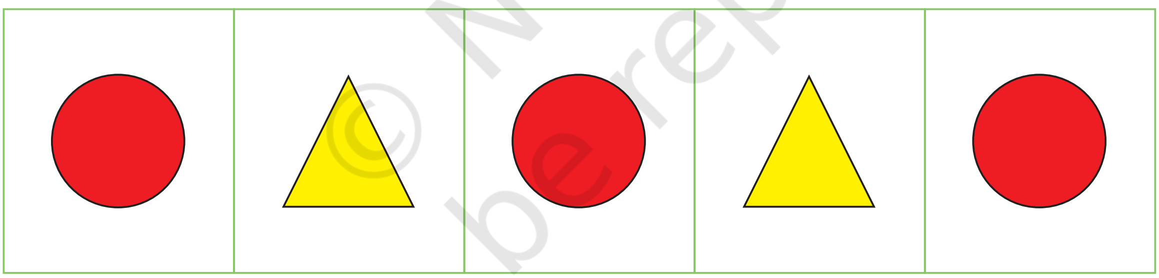

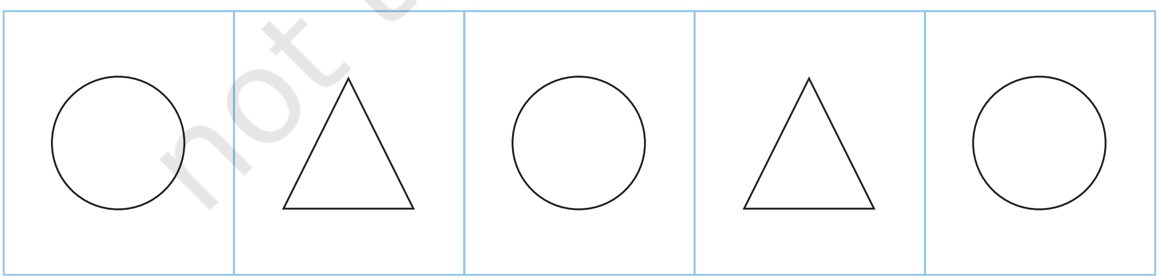

© NCERT not to be republished

आकारांपासून चित्रनिर्मिती करा.

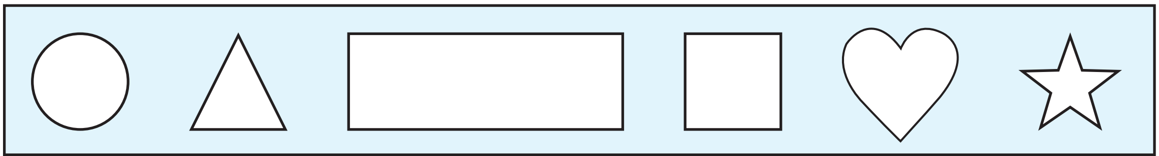

© NCERT not to be republished

गोलांची चित्रे

- पुढील गोलांमध्ये तुम्हाला आवडेल तसे चित्र काढा.
- उदाहरणासाठी एक चित्र काढून दाखवले आहे.

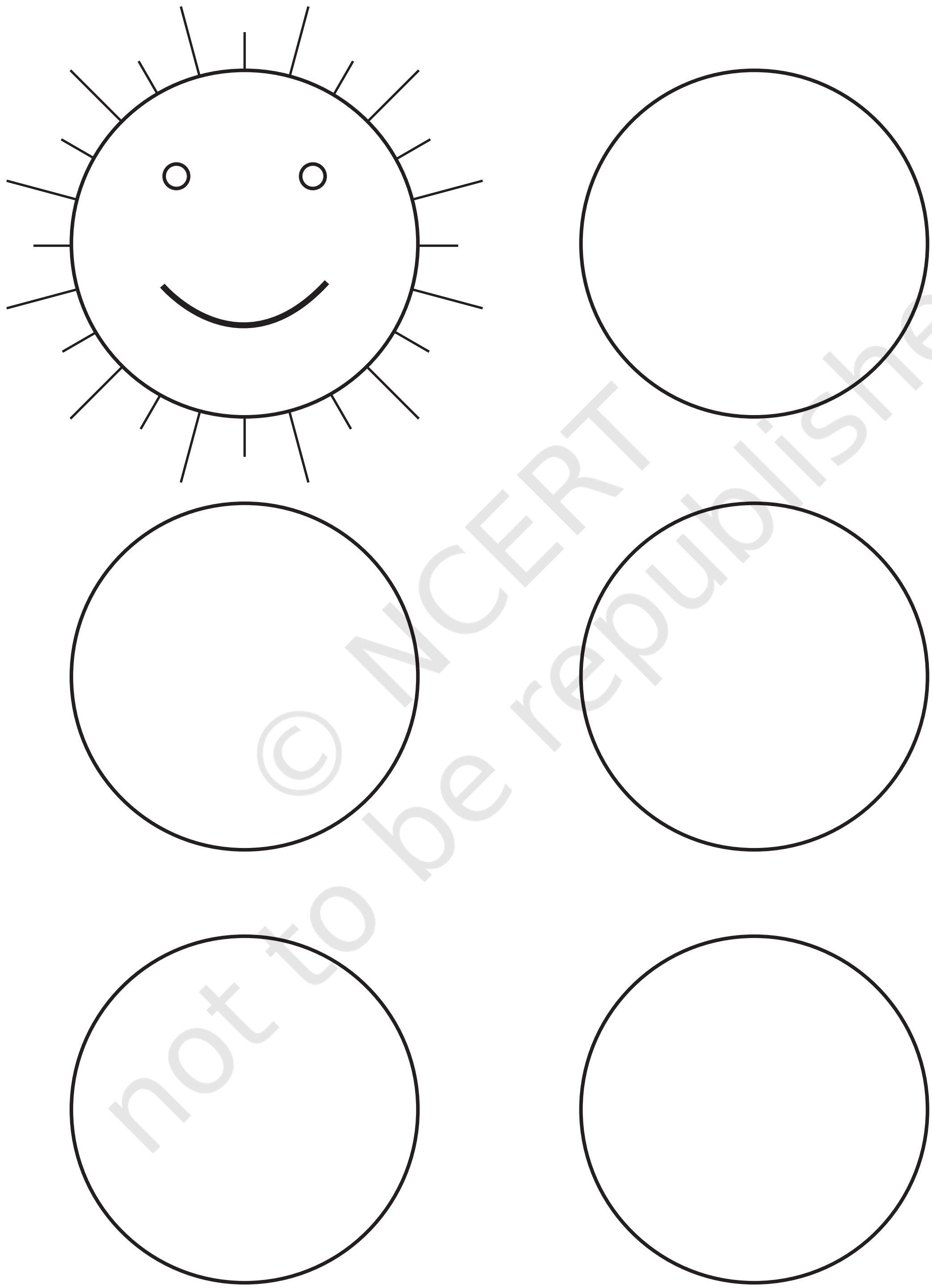

© NCERT not to be republished

माझी खेळणी (चित्रवाचन)

सिया, राहुल आणि अमनदीप त्यांच्या आवडत्या खेळण्यांनी खेळत आहेत. त्यांच्या घरी वेगवेगळी खेळणी आहेत.

- चित्रात तुम्हाला किती खेळणी दिसत आहेत? चौकटीत त्यांची संख्या लिहा.
- तुम्ही खेळून झाल्यावर तुमची खेळणी कुठे ठेवता?

तुमच्या आवडत्या खेळण्याचे इथे चित्र काढा.

© NCERT not to be republished

कृती 26

माझे चित्रांचे कोलाज

- आरोग्यदायी सवयी आणि शरीराची स्वच्छता याबद्दलची छायाचित्रे वृत्तपत्रातून जमवा.
- कापून दिलेल्या चौकटीत ती चिकटवा.
- तुमच्या चित्रांच्या कोलाजबद्दल इतरांना माहिती सांगा.
- तुमच्या कोलाजला छानसे नाव द्या.

कोलाज तयार करा

© NCERT not to be republished

माझ्या आसपासचे प्राणी आणि पक्षी

ओळखा आणि प्रत्येक प्राण्याचे नाव सांगा.

कविता म्हणा

पक्षी

चिव-चिव चिव-चिव
पक्षी करतो

हम्मा–हम्मा
करते गाय

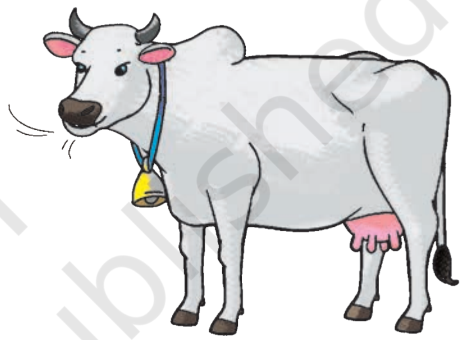

गाय

कुत्रा

भू-भू भू-भू
करतो कुत्रा

म्याव-म्याव
करते मांजर छान

मांजर

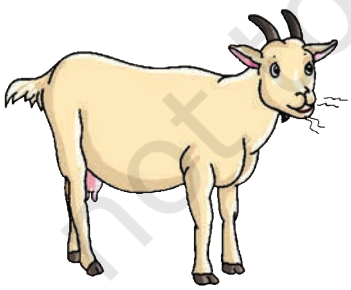

बकरी

बें-बें करते
बकरी येते

© NCERT not to be republished

यमकशब्द जुळवा (यमक शब्दांच्या जोड्या जुळवा)

नळ

मग

जग

लाकूड

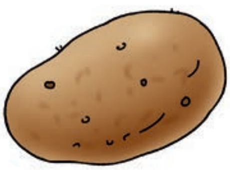

बटाटा

फळ

कोळी

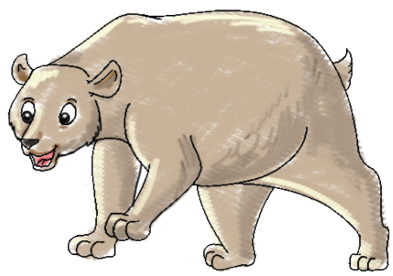

अस्वल

© NCERT not to be republished

यमक जुळणारे शब्द

दिलेल्या चित्रांची नावे यमकात जुळली तर हसरा चेहरा रंगवा. जर दिलेल्या चित्रांची नावे यमकात जुळली नाही तर दुःखी चेहरा रंगवा

फळ

नळ

जग

टब

खालील चौकटीत यमक जुळणारी नावे असलेली कोणतीही दोन चित्रे काढा.

© NCERT not to be republished

वस्तू मोजणे (संख्या १-१०)

दिलेल्या संख्येइतक्या वस्तूंना गोल करा.

१० पोळ्यांना गोल करा

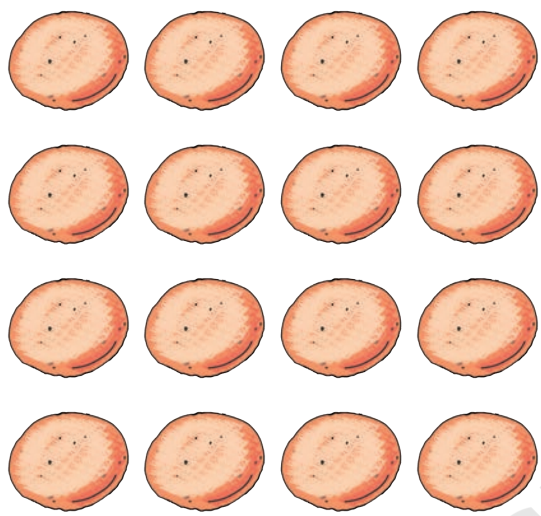

६ ताऱ्यांना गोल करा

७ चेंडूंना गोल करा

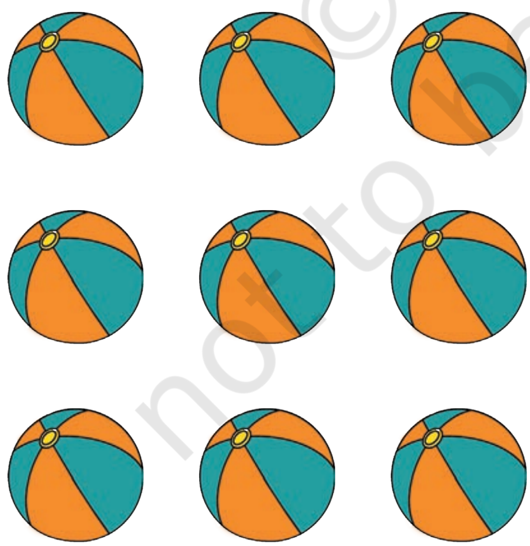

९ थेंबांना गोल करा

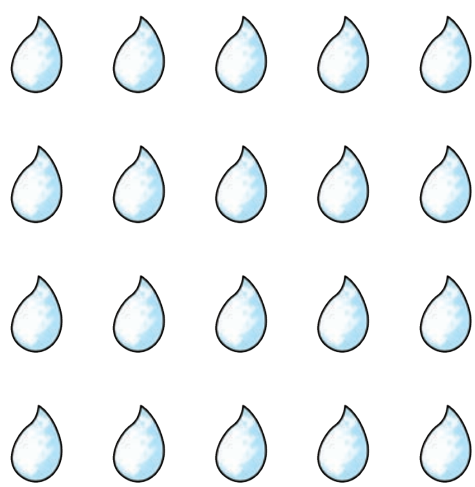

© NCERT not to be republished

रस्ता शोधा

सियाला तिच्या गाईला गोठ्यात घेऊन जायला मदत करा.

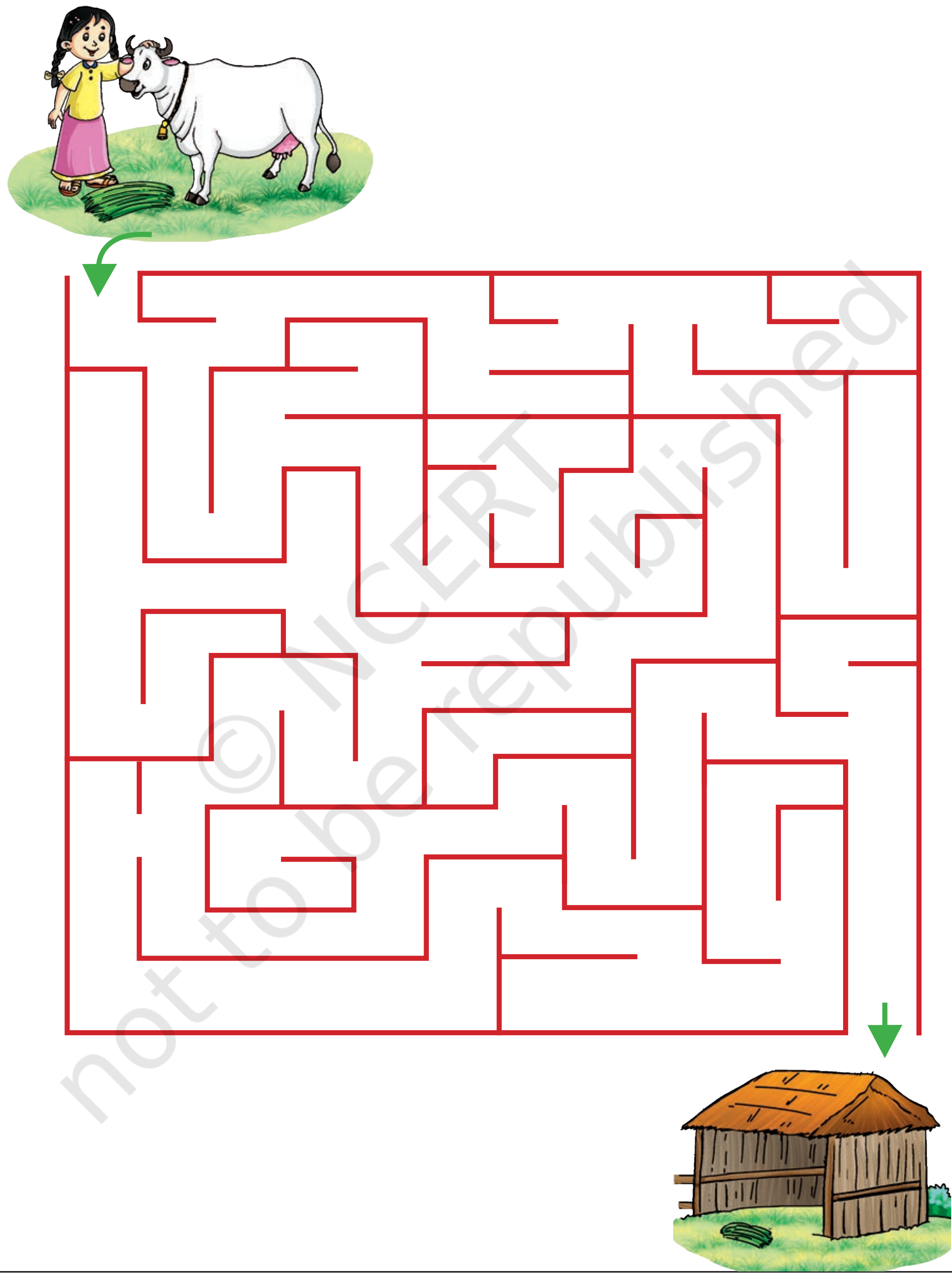

© NCERT not to be republished

कृती 32

सर्वांत मोठे आणि सर्वांत छोटे

रंगाचा कागद कापून सर्वांत मोठ्या चित्रावर चिकटवा आणि रंगाचा कागद कापून सर्वांत छोट्या चित्रावर चिकटवा.

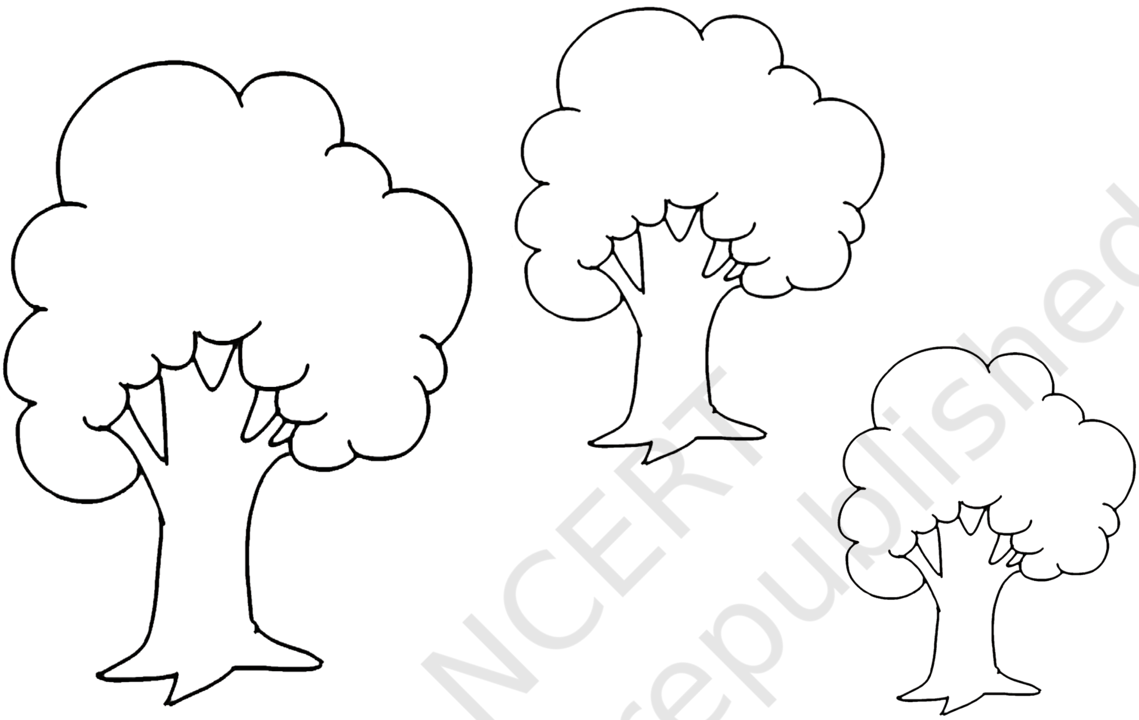

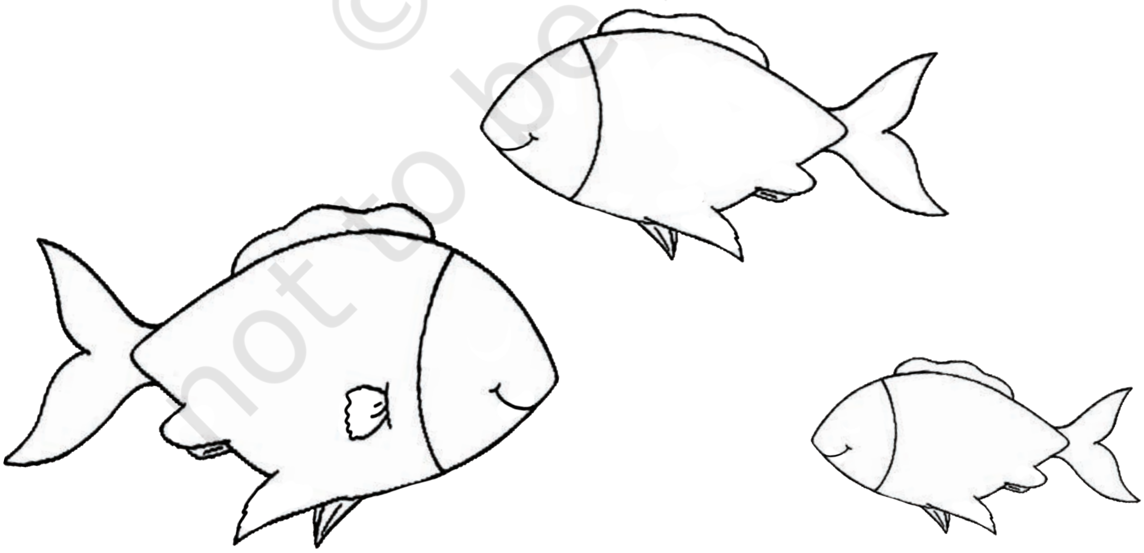

© NCERT not to be republished

आकार बघा आणि काढा

- आकार बघा.
- दिलेल्या जागेत तसाच आकार काढा.

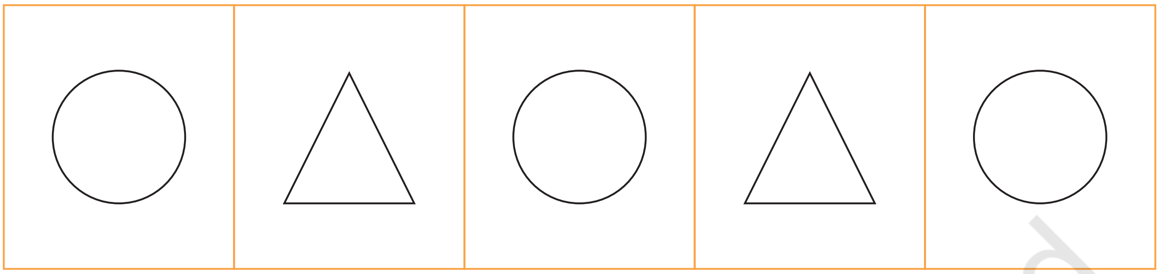

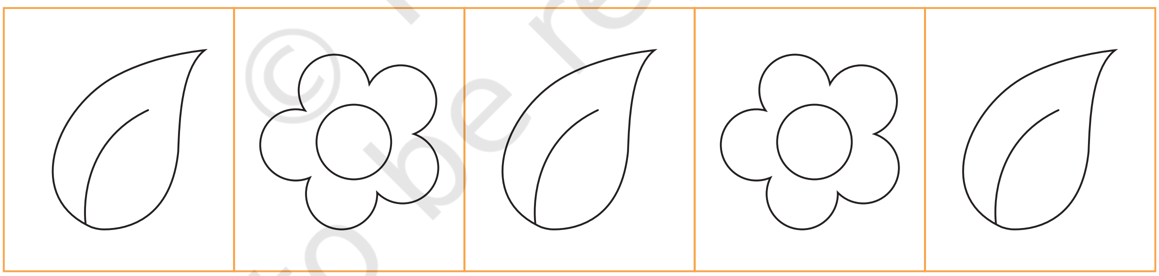

© NCERT not to be republished

कृती 34

योग्य संख्येपर्यंत रेष काढून पोहोचा.

- प्रत्येक रस्त्यावरच्या चित्रांची संख्या मोजा.
- समान संख्या असलेली चित्रे मोजून ठरवा आणि ती रेषेने जोडा.

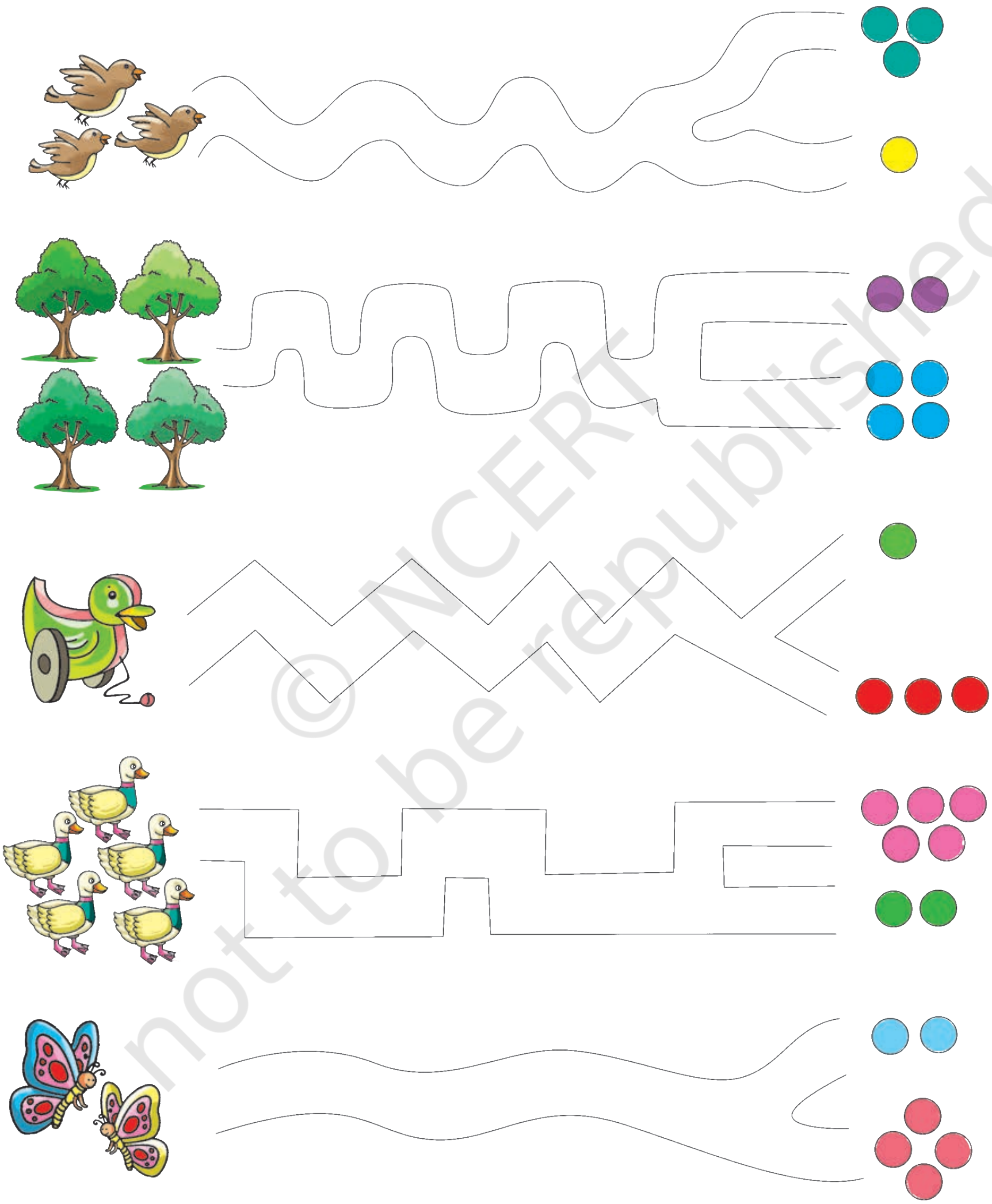

© NCERT not to be republished

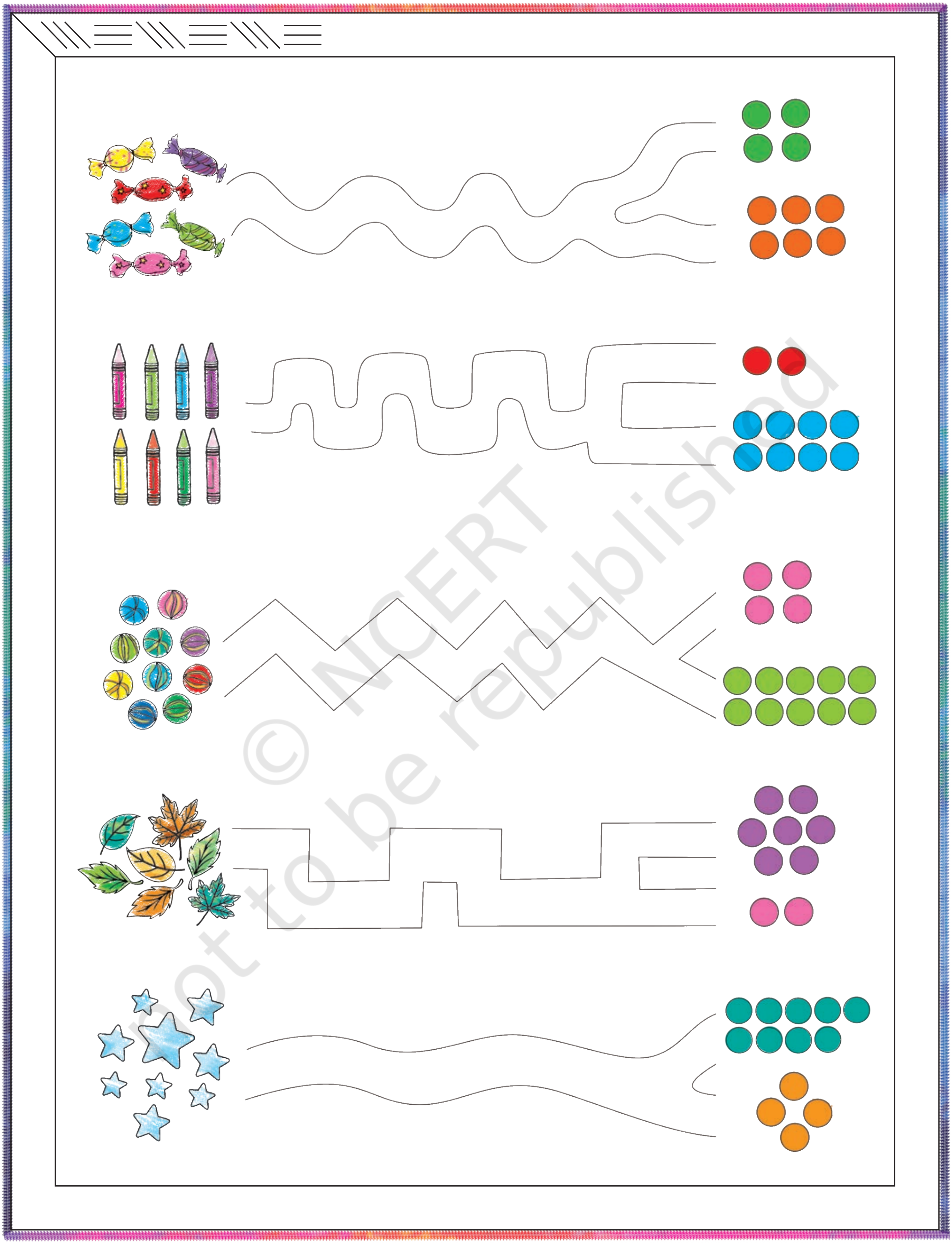

© NCERT not to be republished

कृती 36

अळीचे चित्र पूर्ण करा.

दिलेल्या संख्येएवढी वर्तुळे काढा आणि रंगवा.

5

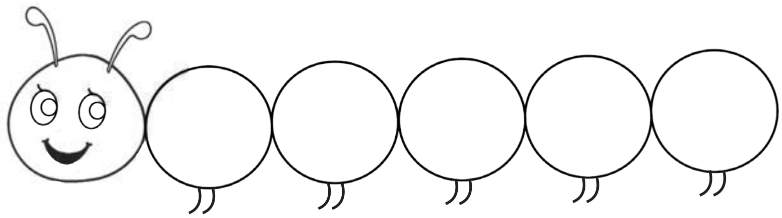

7

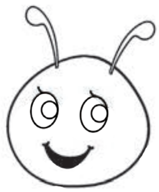

9

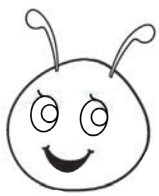

6

4

2

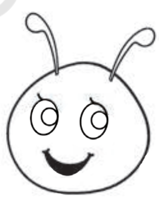

© NCERT not to be republished

सिंह आणि उंदीर

- एकेक चित्रपत्ता दाखवून मुलांना गोष्ट सांगा.
- मुलांना गोष्टींचे चित्रपत्ते कापू द्या, योग्य क्रमाने त्यांना लावू द्या आणि त्यांच्या शब्दात त्यांना गोष्ट सांगू द्या.

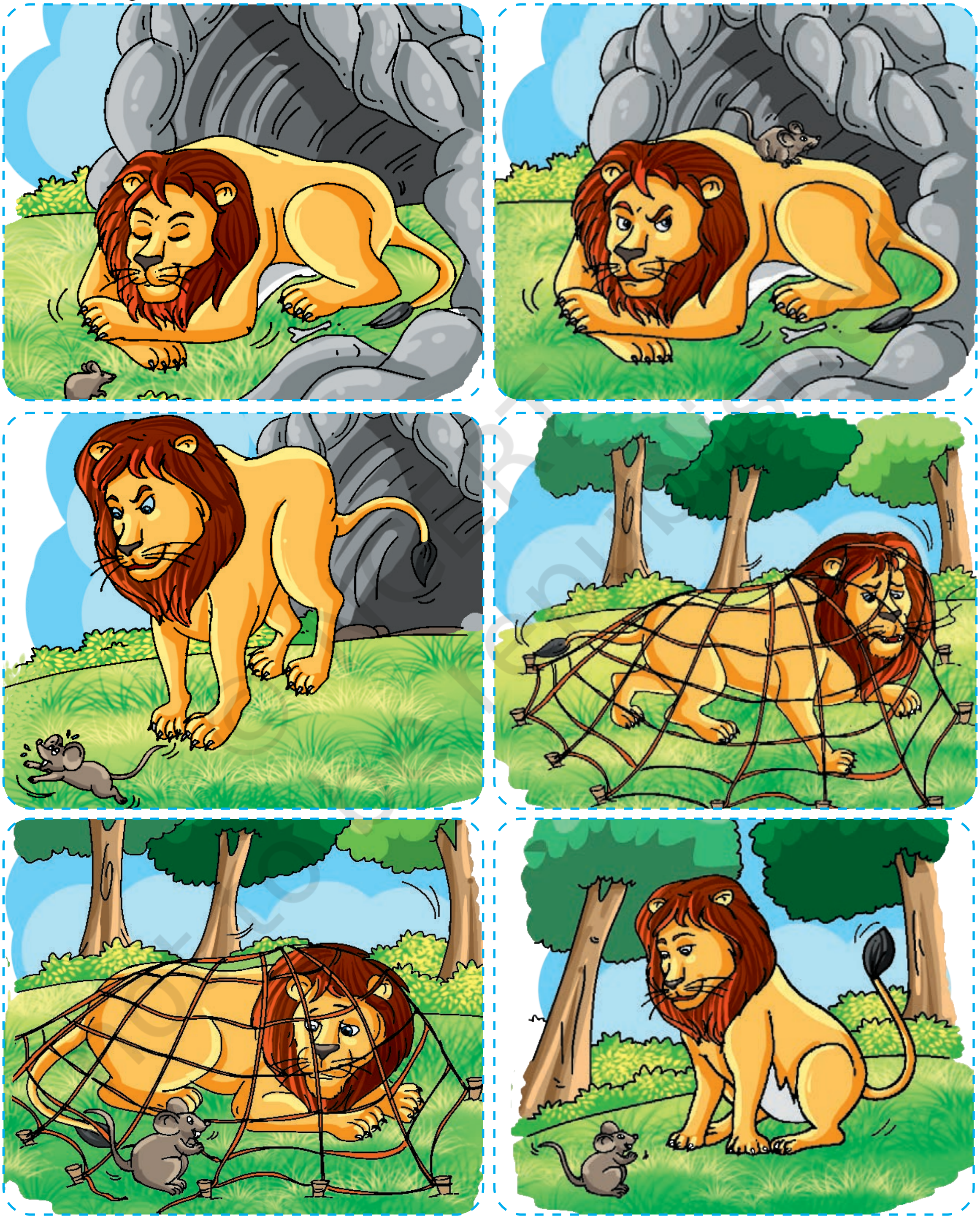

शिकारी आणि कबुतर

- एकेक चित्रपत्ता दाखवून मुलांना गोष्ट सांगा.
- मुलांना गोष्टींचे चित्रपत्ते कापू द्या, योग्य क्रमाने त्यांना लावू द्या आणि त्यांच्या शब्दात त्यांना गोष्ट सांगू द्या.

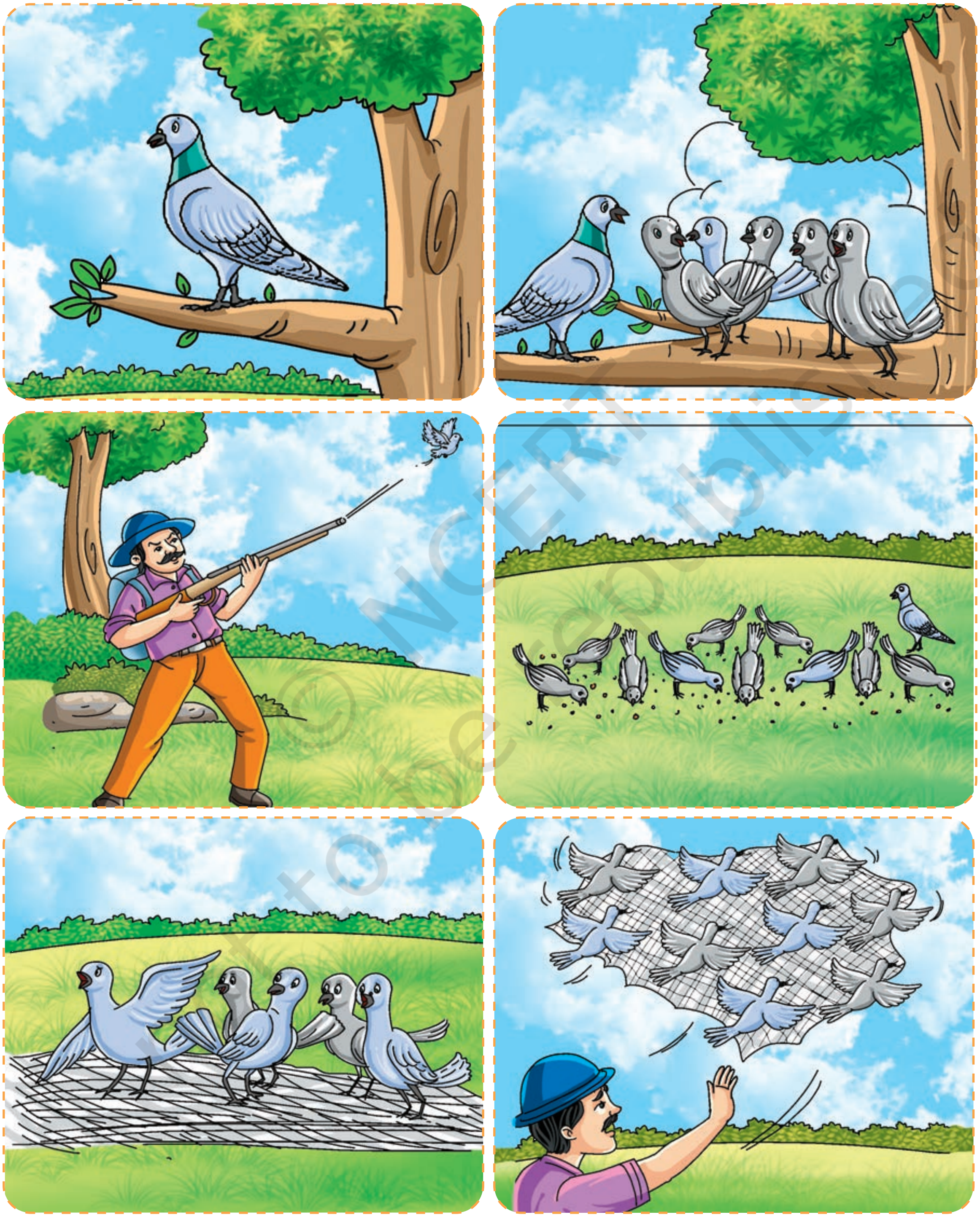

© NCERT not to be republished

बरोबर आकार शोधा.

- ‘मोठा’, ‘मध्यम’ आणि ‘लहान’ आकार ओळखा आणि नावे द्या.
- खाली दिलेली चित्रे कापा आणि योग्य क्रमाने चिकटवा.

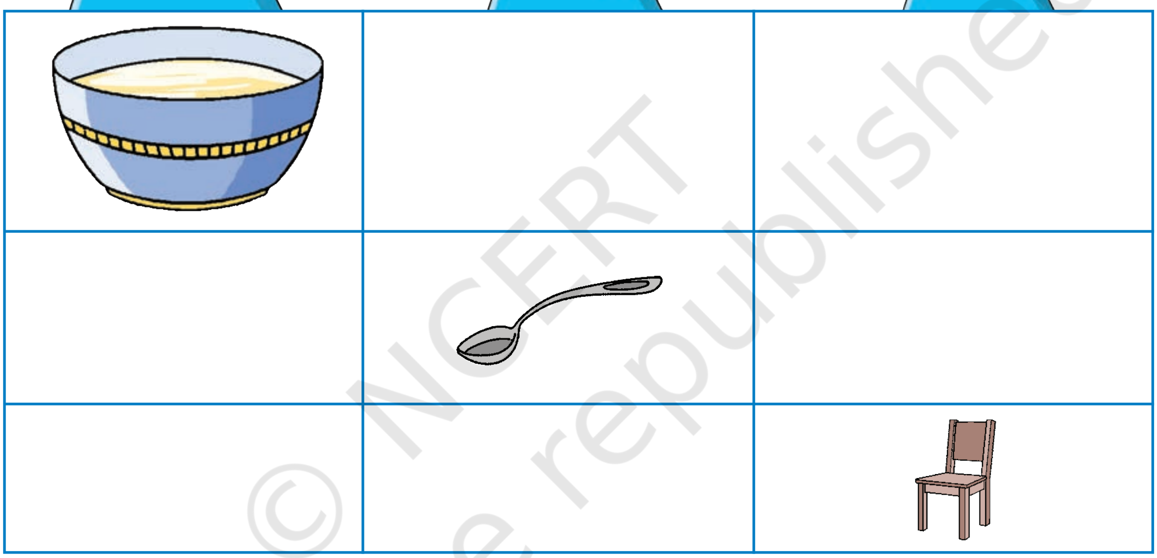

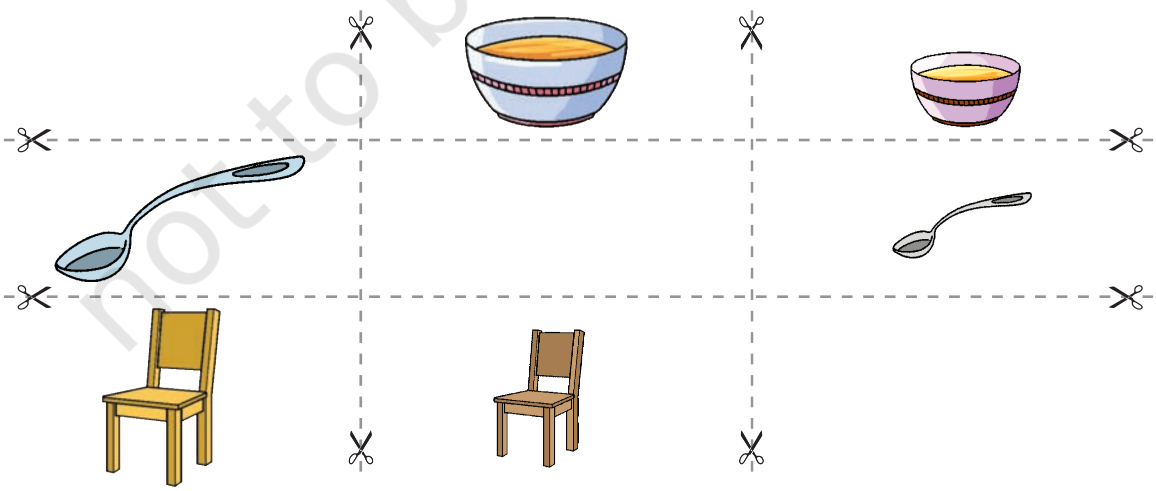

© NCERT not to be republished

कृती 40

मोठा आणि लहान

मोठे आणि लहान आकार या चौकोनात चिकटवा.

© NCERT
not to be republished

लाल किल्ला

लाल किल्ला आणि राष्ट्रध्वज रंगवा

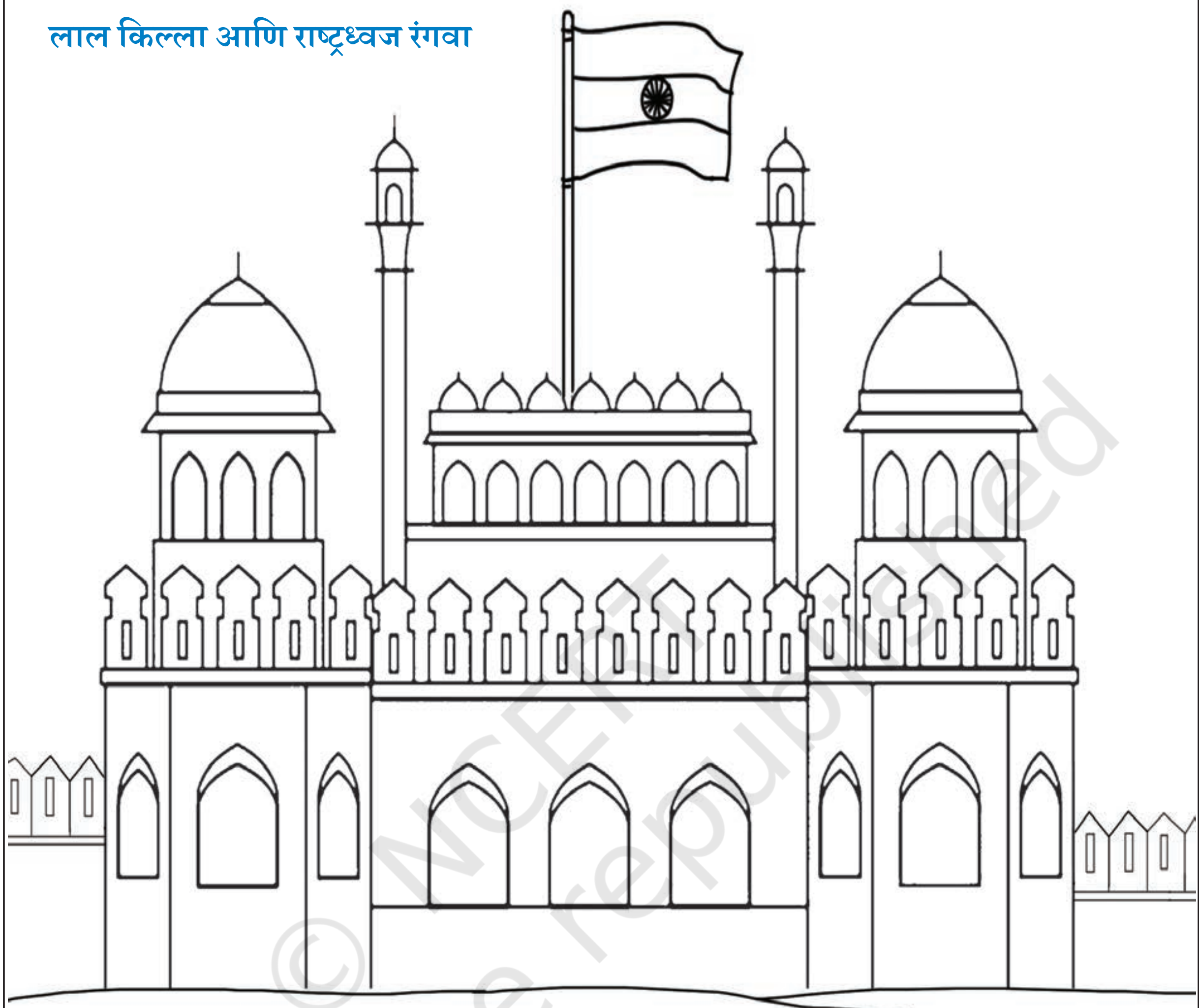

© NCERT not to be republished

तिरंगा देशाचा झेंडा
तिरंगा मान भारताचा

तिरंगा उंच चंद्रापेक्षा
तिरंगा गौरव भारताचा

तिरंगा आमुचा हा प्यारा
तिरंगा प्राण भारताचा

उंच लहरता हा झेंडा
हा चेहरा भारताचा।

दयाळूपणा

खालील कविता म्हणा.

प्राण्यांशी दयाळूपणे वागा

प्राण्यांशी दयाळूपणे वागा
सकाळी दुपारी अन रात्री,
तेही असतात प्रेमळ
याची बाळगा खात्री.
नेहमी त्यांच्यावर योग्य प्रेम करा

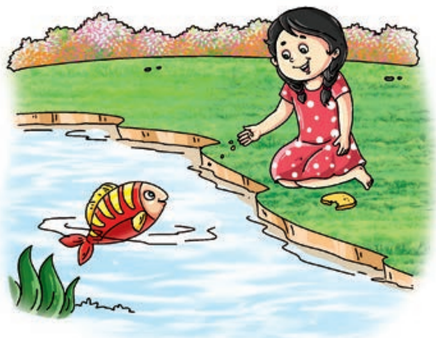

मछली जल की रानी ह

मछली जल की ऱानी है
जीवन उसक़ा प़ानी है
ह़ाथ लग़ाओ डर ज़ाएगी
ब़ाहर निक़ालो मर ज़ाएगी
प़ानी में ड़ालो जी ज़ाएगी

इथे माशाचे चित्र काढा
किंवा
कागदाच्या घड्या घालून मासा तयार करा

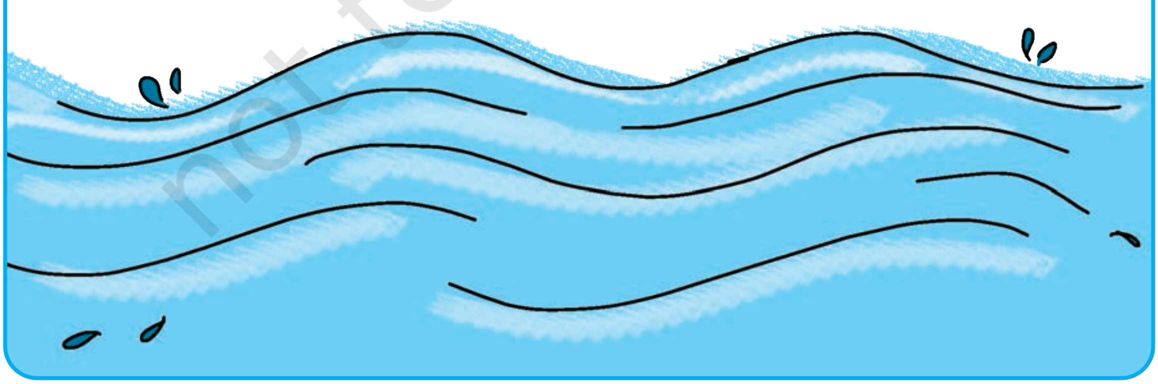

© NCERT not to be republished

आरोग्यदायी आहार

प्रत्येक ओळीतील आरोग्यदायी आहाराला गोल करा.

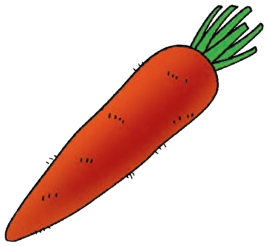

गाजर

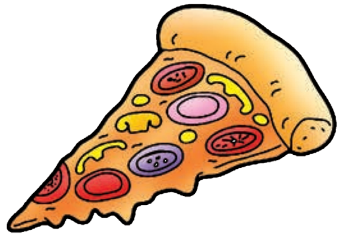

पिझ्झा

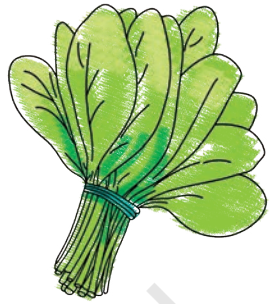

पालक

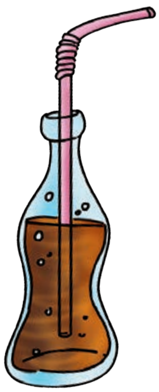

शीतपेय

सफरचंद

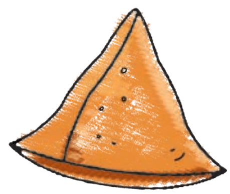

सामोसा

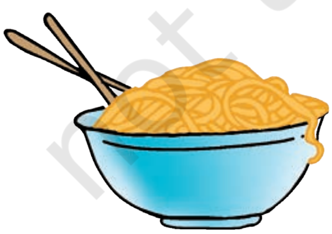

नूडल्स

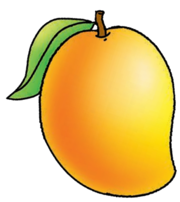

आंबा

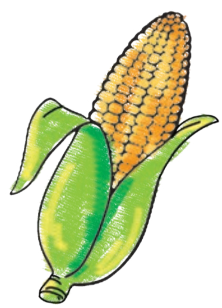

मका

© NCERT not to be republished

बागेमध्ये (चित्रवाचन)

चित्र पाहा.

- चित्रात काय दिसते आहे ते सांगा.
- मुले आणि मोठ्या माणसांकडे पाहा. ते सगळे काय करत आहेत?

मुलांना सर्जनशील आणि विचारप्रवृत्त करणारे प्रश्न विचारा.

- मुले कोणता खेळ खेळत आहेत?
- मधमाश्या फुलांजवळ का उडत असतील असे तुला वाटते?
- तू या बागेमध्ये गेलास/गेलीस तर कोणते खेळ खेळशील?
- जर अजून दोन मुले वाळूत खेळायला गेली तर तिथे किती मुले होतील? त्यांची संख्या चौकटीत लिहा.
- जर एखादे मूल झोक्यावरून उतरले तर झोक्यावर किती मुले राहतील? त्यांची संख्या चौकटीत लिहा.

ज्या बागेत तुम्हाला जायला आणि खेळायला आवडेल अशा बागेचे चित्र इथे काढा.

© NCERT not to be republished

माझे दहा फुगे

मीना आणि रवीला रंगीत फुग्यांशी खेळायचे आहे.

- फुग्यांच्या रंगांची नावे सांगा.
- प्रत्येक फुग्याला बोटाने स्पर्श करा आणि मोजा.
- आता प्रत्येक फुग्याचा दोरा काढून मीना आणि रवीच्या हातात द्या.

© NCERT not to be republished

एकूण किती फुगे आहेत? संख्या चौकटीत लिहा.

मोजा आणि रंगवा

- ट्रेनला किती डबे दिसत आहेत? ________________
- ट्रेनचे डबे रंगवा.

1. (लाल)	2. (हिरवा)	3. (जांभळा)	4. (नारिंगी)	5. (निळा)	6. (पिवळा)	7. (फिकट निळा)

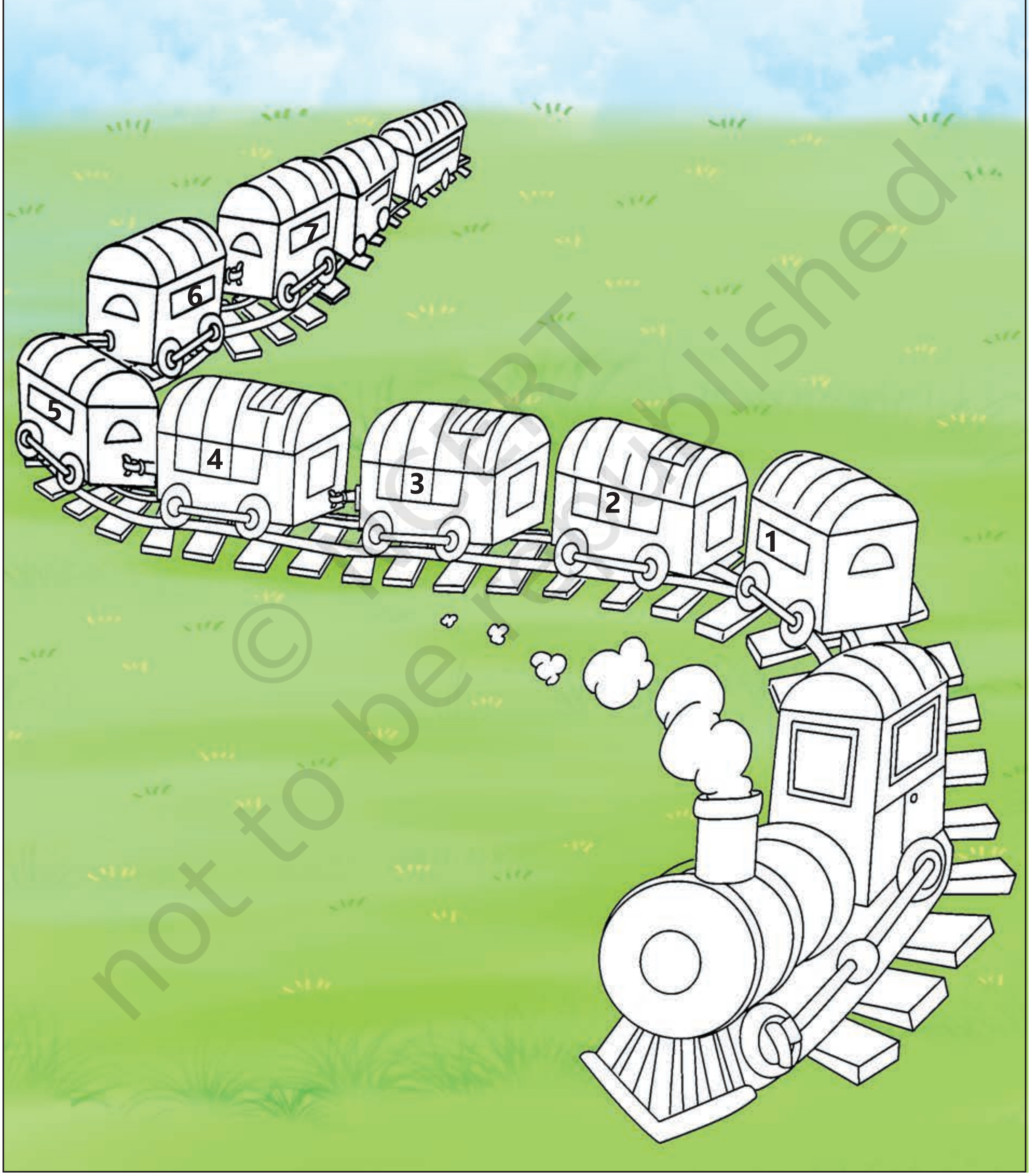

© NCERT not to be republished

कृती 48

मी स्वच्छ राहतो

- मुलांना चौकटीत वस्तूचे चित्र काढण्यासाठी प्रोत्साहन द्या.
- या सर्व वस्तू आपल्या आरोग्याची काळजी घेण्यासाठी आणि स्वच्छतेसाठी कशा वापरल्या जातात आणि त्या का महत्त्वाच्या आहेत याबाबत मुलांशी चर्चा करा.

इथे चित्र काढा. मी माझे दात याने स्वच्छ करतो.	इथे चित्र काढा. मी माझे अंग याने धुतो.
इथे चित्र काढा. मी माझे केस याने धुतो.	इथे चित्र काढा. मी माझे अंग याने पुसतो.

© NCERT not to be republished

रस्त्यावरील सुरक्षितता (चित्रवाचन)

- तुम्हाला चित्रात काय दिसते?
- जे लोक सुरक्षित पद्धतीने वागत आहेत त्यांच्यावर बरोबर (✓) अशी खूण करा आणि जे लोक असुरक्षित पद्धतीने वागत आहेत त्यांच्यावर फुलीची (×) खूण करा.

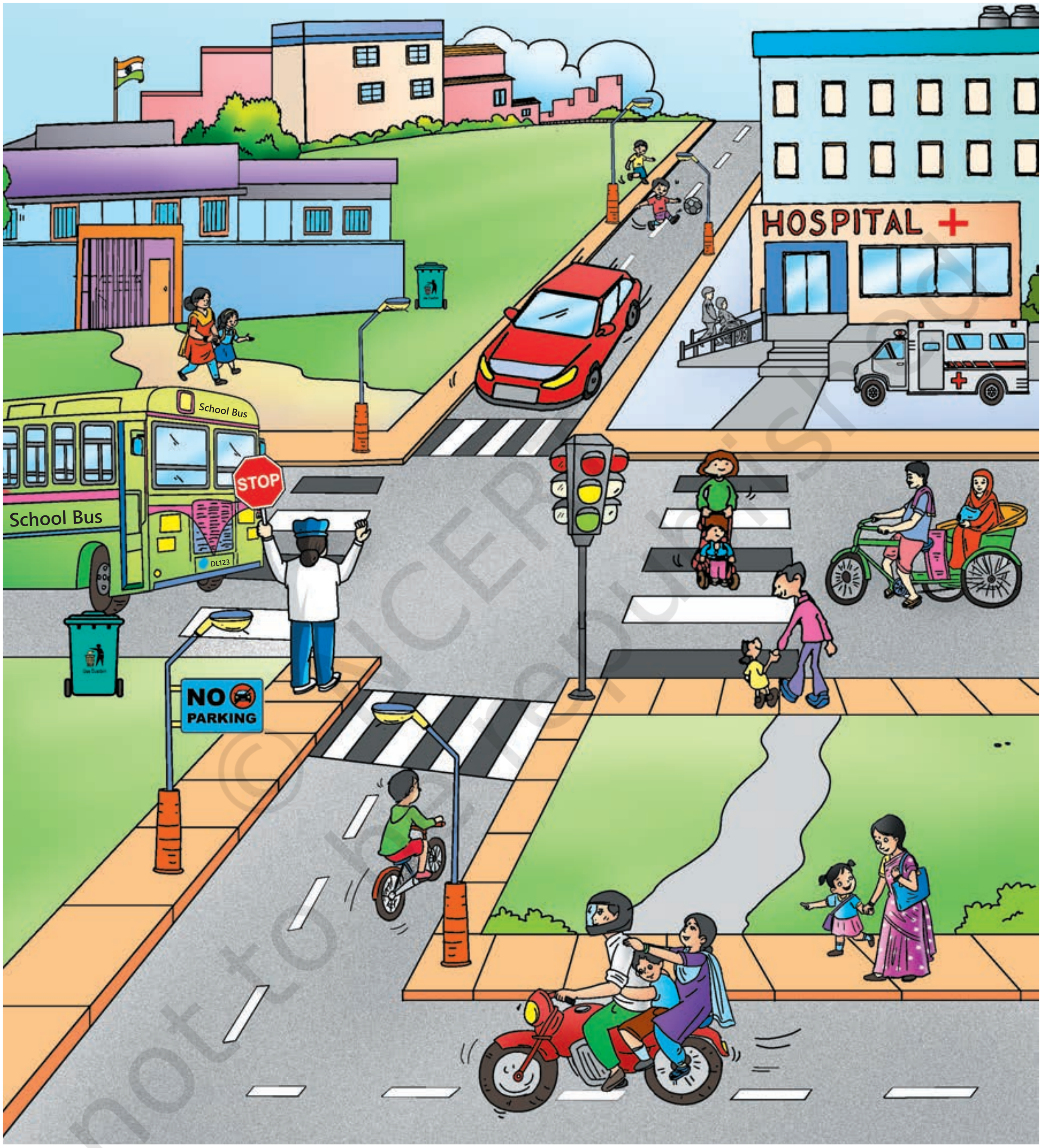

© NCERT not to be republished

- वाहतुकीच्या प्रत्येक रंगाच्या दिव्यांचा अर्थ काय?
- रस्त्यावर दिसत असलेल्या वाहनांची संख्या मोजा आणि चौकटीत लिहा.

दुचाकी ☐ तीनचाकी ☐ चारचाकी ☐

स्वच्छ शरीर

डावीकडील शरीराचे अवयव आणि समोर उजवीकडे असलेल्या वस्तू यांच्या जोड्या जुळवा.

केस	साबण आणि शाम्पू	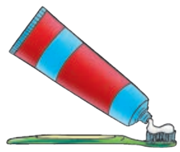 टूथपेस्ट	कंगवा
हात	साबण आणि पाणी	कंगवा	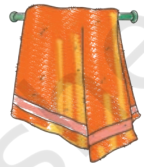 टॉवेल
दात	टूथपेस्ट दंत मंजन	टूथब्रश	पाणी
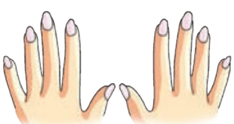 नखे	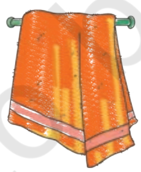 टॉवेल	साबण आणि पाणी	नेलकटर
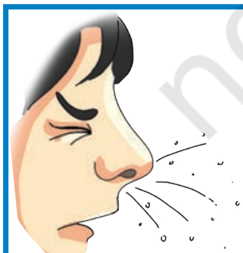 नाक	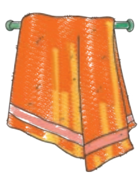 टॉवेल	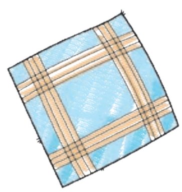 रुमाल	नेलकटर

© NCERT not to be republished

चित्र काढा (तुमच्या ज्ञानेंद्रियांनुसार)

मी पाहतो/पाहते त्या गोष्टी

मी ऐकतो/ऐकते त्या गोष्टी

मी स्पर्श करतो/करते त्या गोष्टी

मी वास घेतो/घेते त्या गोष्टी

मी चव घेतो/घेते त्या गोष्टी

© NCERT not to be republished

फळांची रचना

क्रम लक्षात घेऊन रचना पूर्ण करा.

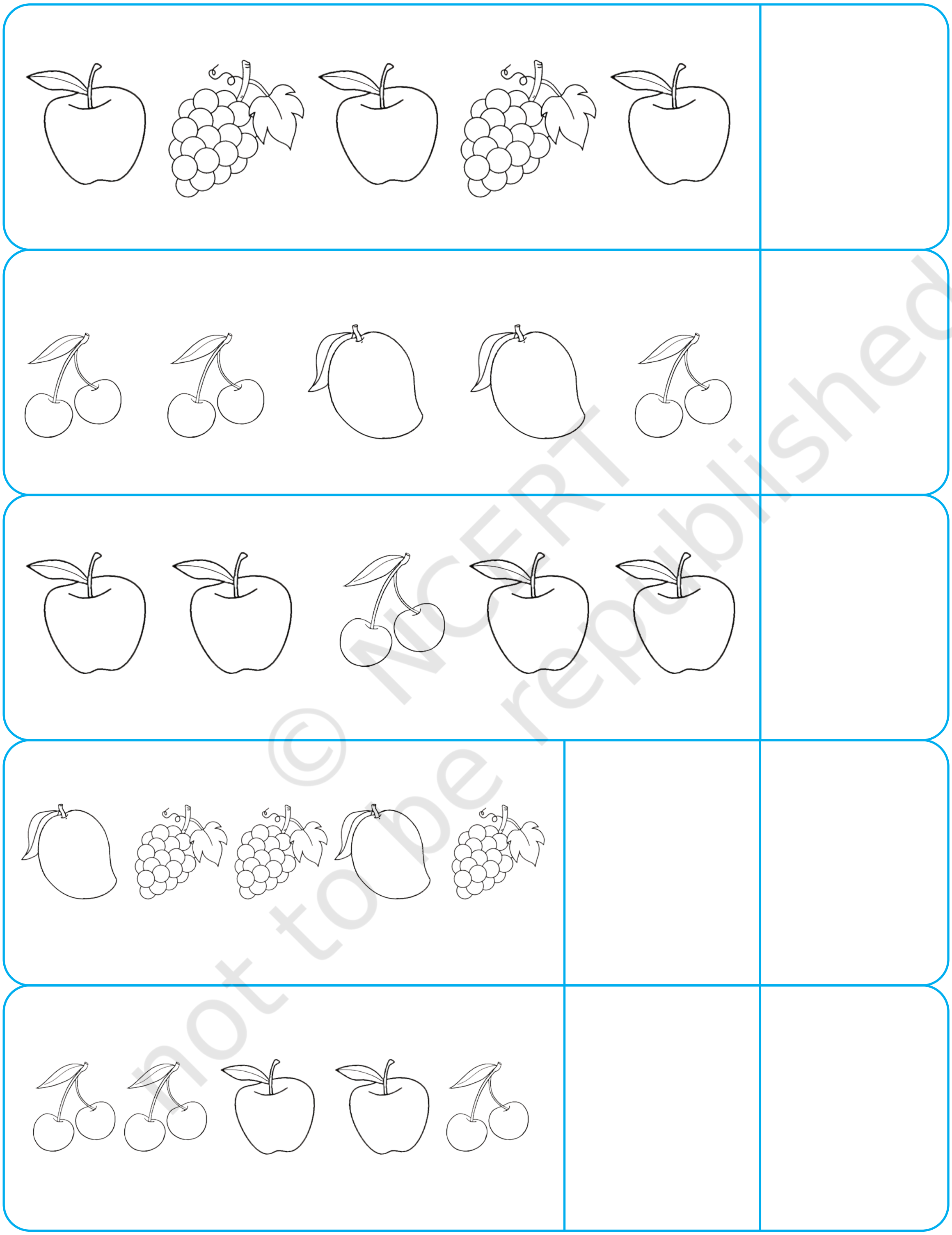

© NCERT not to be republished

वाहने मोजणे वाहने मोजणे

वाहने मोजा आणि त्यांची संख्या लिहा.

इथे किती ट्रक आहेत?

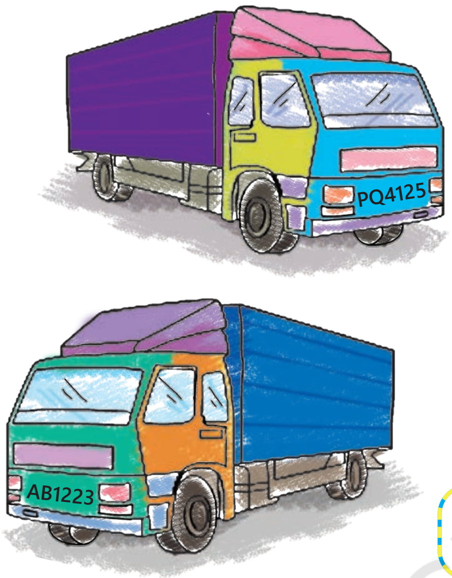

इथे किती बैलगाड्या आहेत?

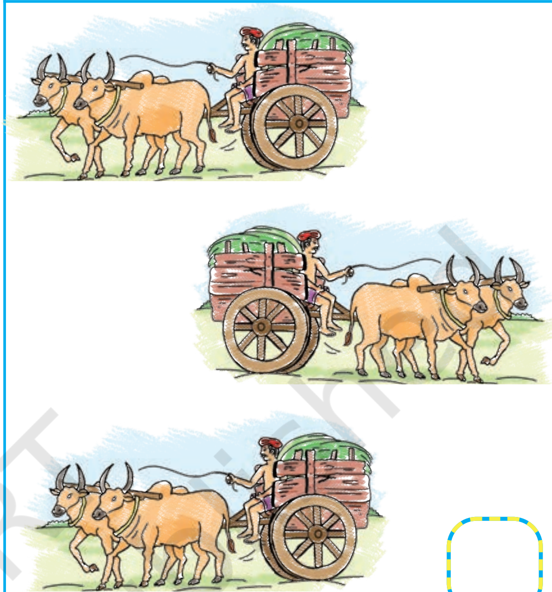

इथे किती सायकलरिक्षा आहेत?

इथे किती सायकली आहेत?

© NCERT not to be republished

कृती 54

ग आवाजाने सुरू होणारी चित्रे सांगा.

ग ○ ग ○ ग ○ ग

- चित्र पाहा आणि नाव सांगा.
- 'ग' आवाजाने सुरू होणाऱ्या चित्रात रंग भरा.

दागिना

ऊस

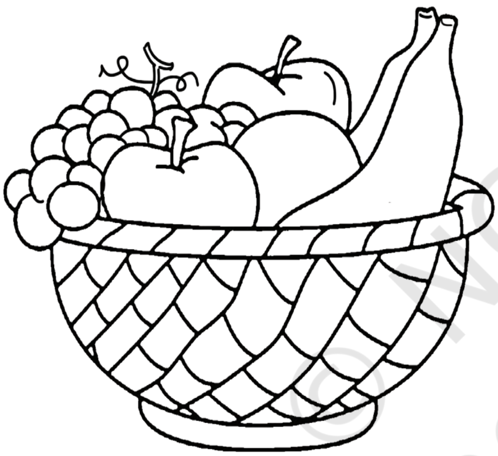

फळ

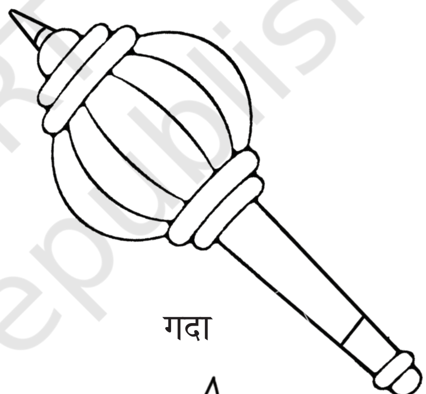

गदा

कुंडी

गणेश

© NCERT not to be republished

फ आवाजाने सुरू होणारी चित्रे शोधा

कृती 55

फ ○ फ ○ फ ○ फ ○

- चित्र पाहा आणि नाव सांगा.
- ‘फ’ आवाजाने सुरू होणाऱ्या चित्रांमध्ये रंग भरा.

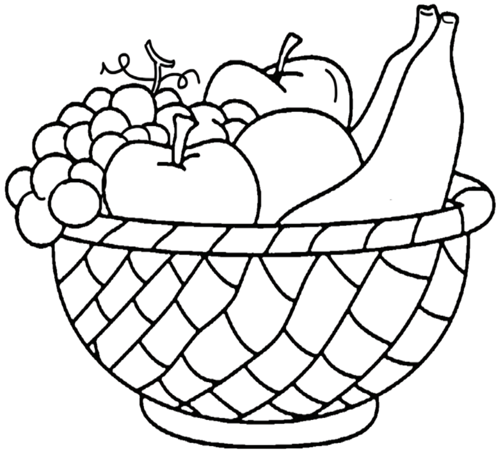

फळ

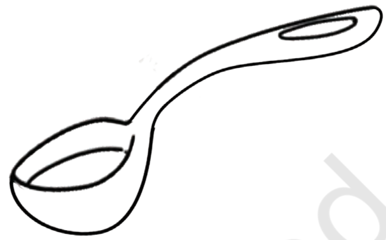

चमचा

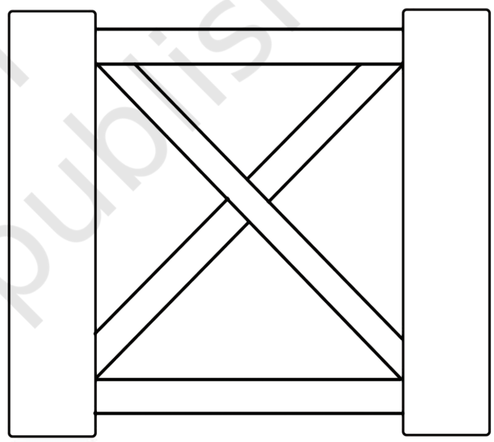

फाटक

पीक

शेंग

चिमणी

© NCERT not to be republished

कृती 56

Match the Shapes on the Dresses

- चित्र पाहा आणि त्याबद्दल सांगा.
- मुलांच्या कपड्यांवरील वेगवेगळ्या आकारांचे निरीक्षण करा.
- सारखे आकार असलेल्या कपड्यांच्या जोड्या जुळवा.

आता, आकारांची संख्या मोजा आणि चौकटीत लिहा.

■ ▲ ●

© NCERT not to be republished

समान आकृती शोधा

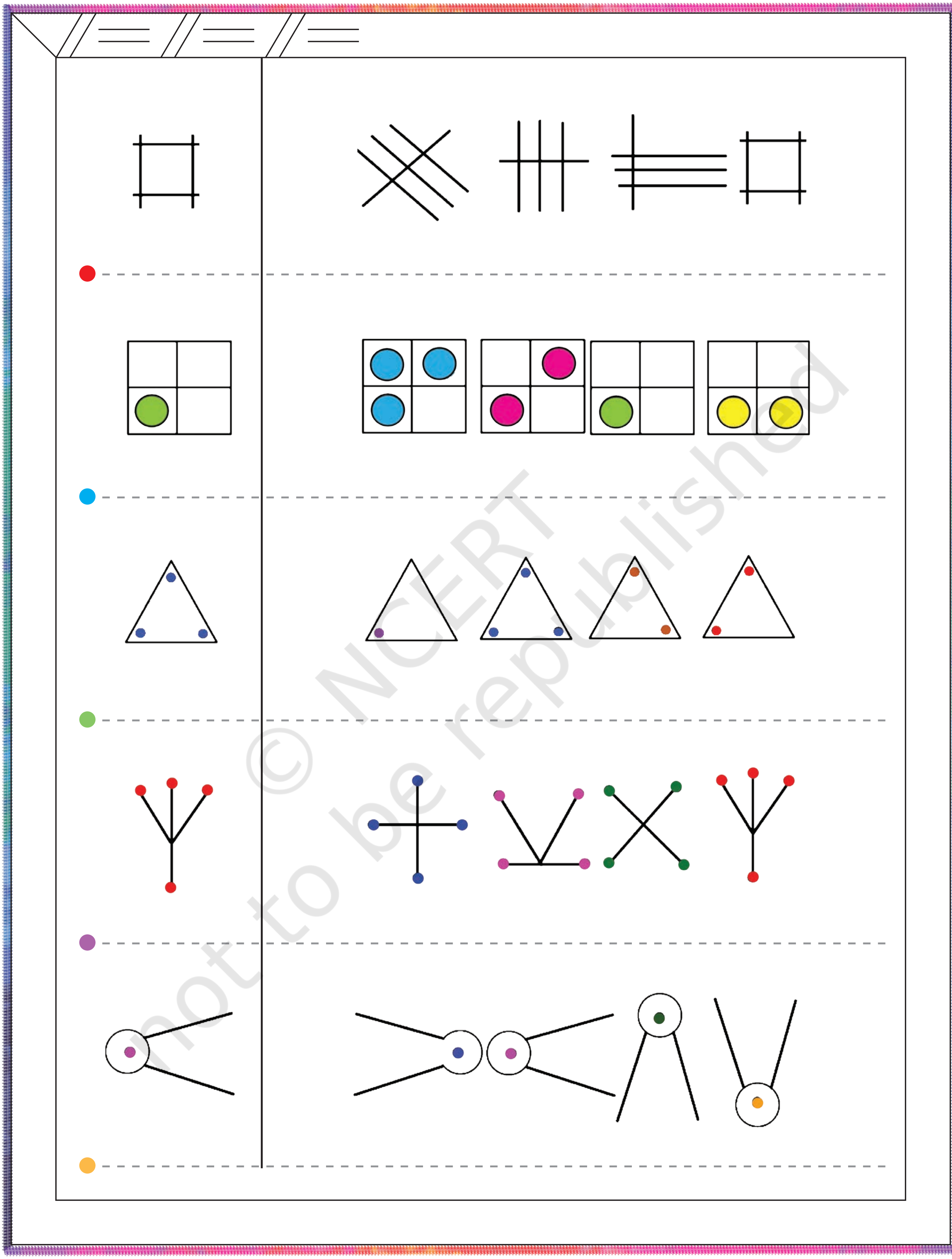

© NCERT not to be republished

एकदा एक चिऊ

मजेत कविता म्हणा.

एकदा एक चिऊ
आली माझ्या घरी
उड्या मारत मारत
गाणी गाऊ लागली

मी म्हणाले तिला
“अगं, थांब थांब थांब!”
गेली शेपटी उडवत
पण लांब लांब लांब

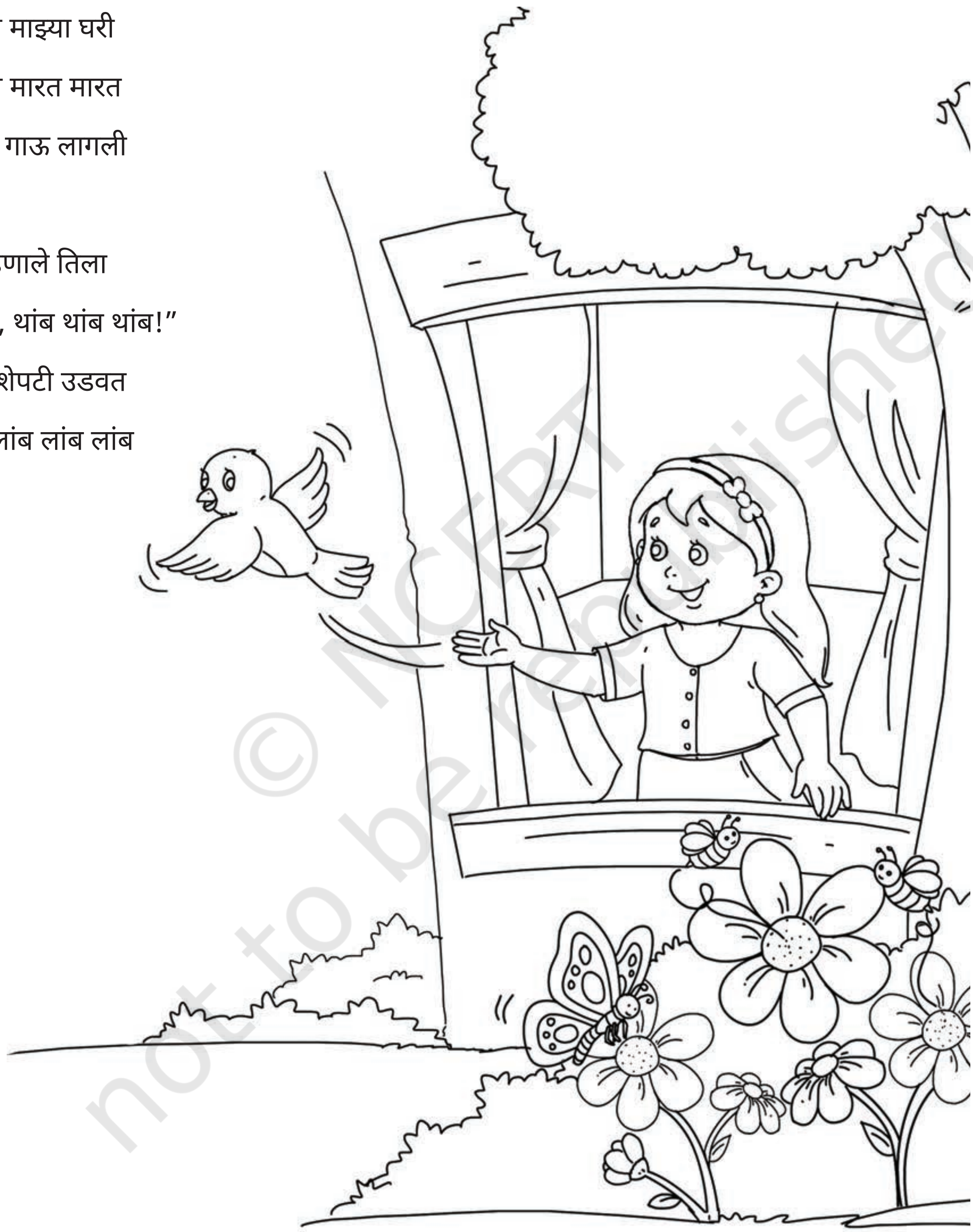

चित्र रंगवा.

© NCERT not to be republished

- चित्र पाहा आणि पक्ष्याचे नाव लिहा.
- पक्ष्याच्या नावातील पहिला आवाज बोलून पाहा.
- ज्या पक्ष्यांच्या नावातील पहिला आवाज सारखा आहे त्यांची नावे सांगा.

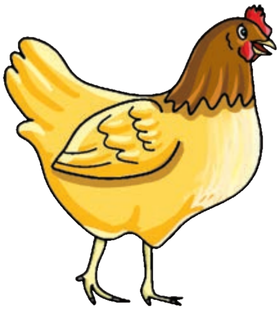

कोंबडी

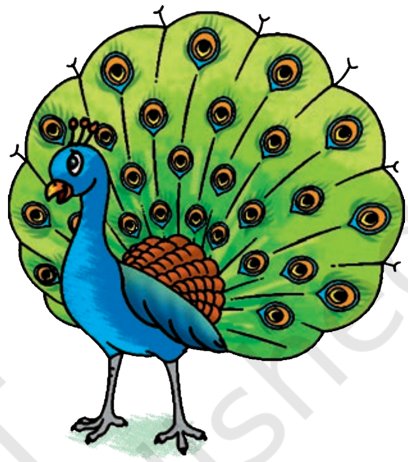

मोर

पोपट

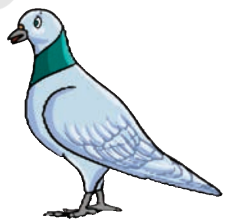

कबुतर

कावळा

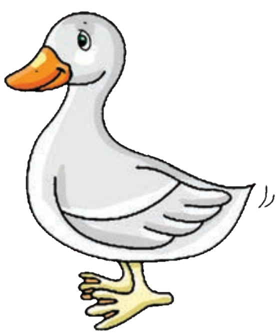

बदक

© NCERT not to be republished

तुमच्या स्वतःच्या पद्धतीने उंची मोजा (अप्रमाणित एकके)

- प्रत्येक जिराफ किती उंच आहे? तेवढे चौकोन रंगवा.
- आकडे मोजा.

5
4
3
2
1

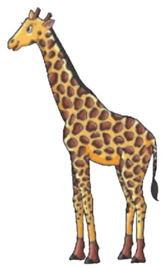

5
4
3
2
1

5
4
3
2
1

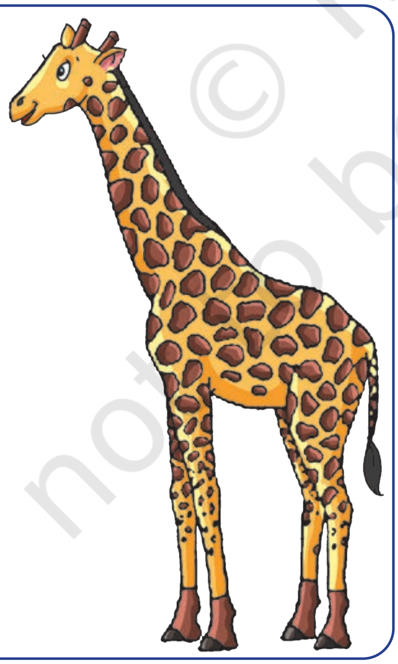

5
4
3
2
1

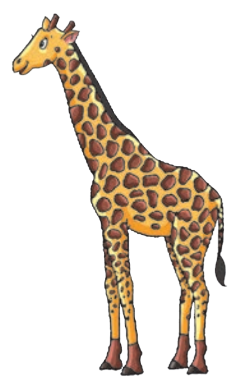

© NCERT not to be republished

स्वत:च्या पद्धतीने लांबी मोजा. (अप्रमाणित एकके)

प्रत्येक वाहतुकीच्या साधनाची लांबी किती ठोकळे आहे? ठोकळे रंगवा आणि ती संख्या चौकटीत लिहा.

1.

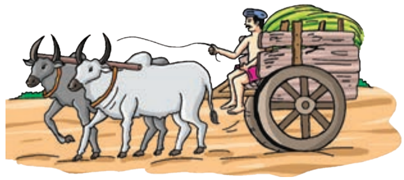

2.

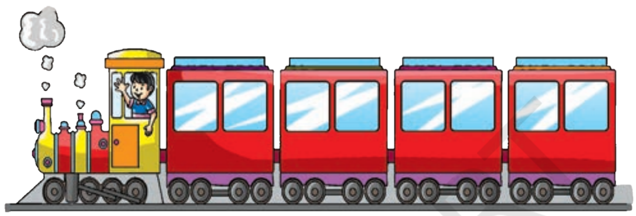

3.

4.

© NCERT not to be republished

इंडिया गेट

अंक जोडा आणि चित्र पूर्ण करा.

गंगा, यमुना इथे नर्मदा
मंदिर, मस्जिद आणि गिरिजाघरा
शांती, प्रेमाचा शिक्षण दाता
माझा भारत सदा सर्वदा

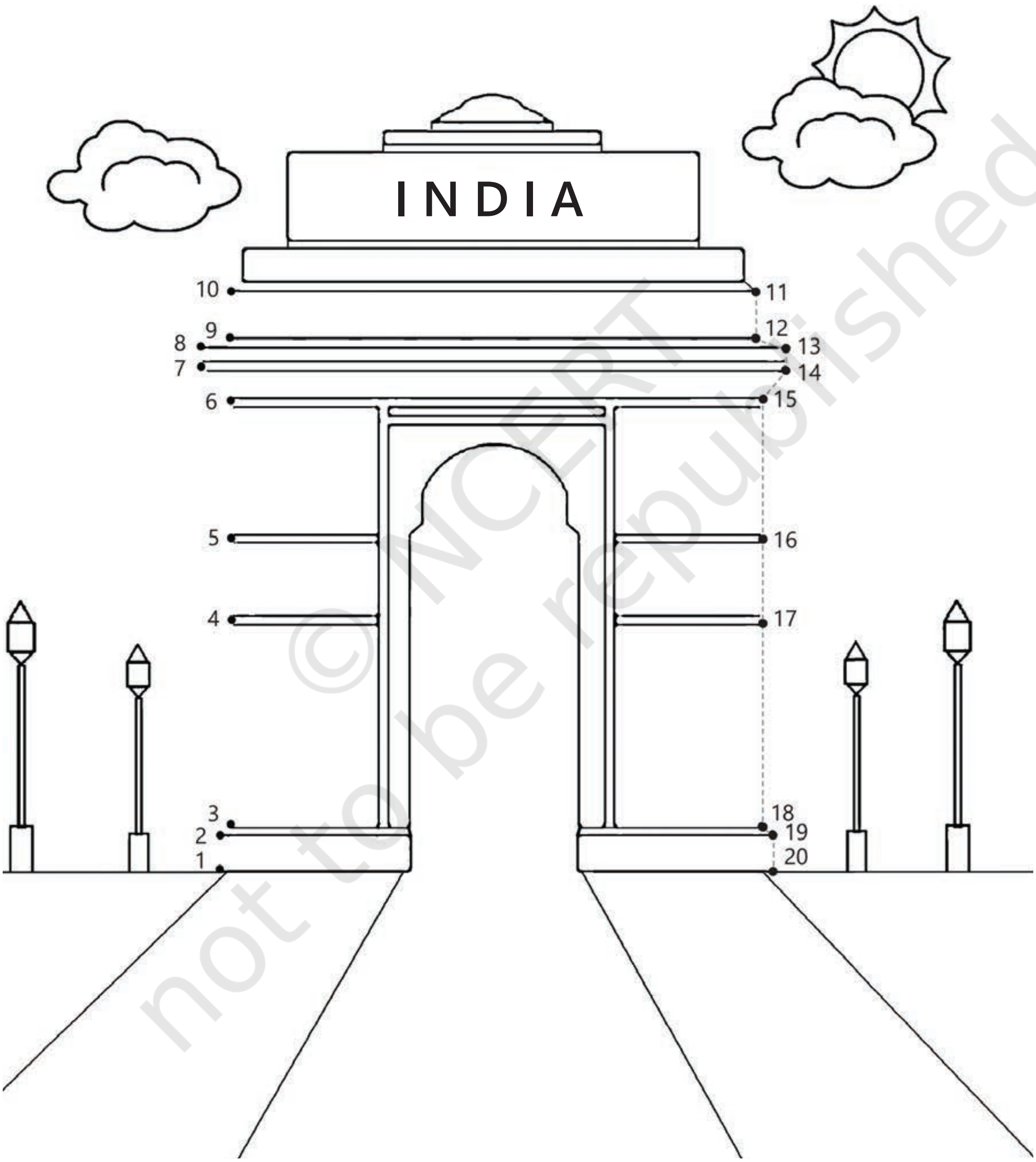

© NCERT not to be republished

खेळणी शोधा

- योग्य रंग निवडा आणि ठिपक्यांच्या रेषांवरून रस्ता शोधा.
- प्रत्येक खेळणे ओळखून त्याला नाव द्या.
- प्रत्येक खेळण्याचा पहिला आवाज येतो तो बोलून दाखवा.
- प्रत्येक खेळण्याचे पहिले अक्षर लिहा.

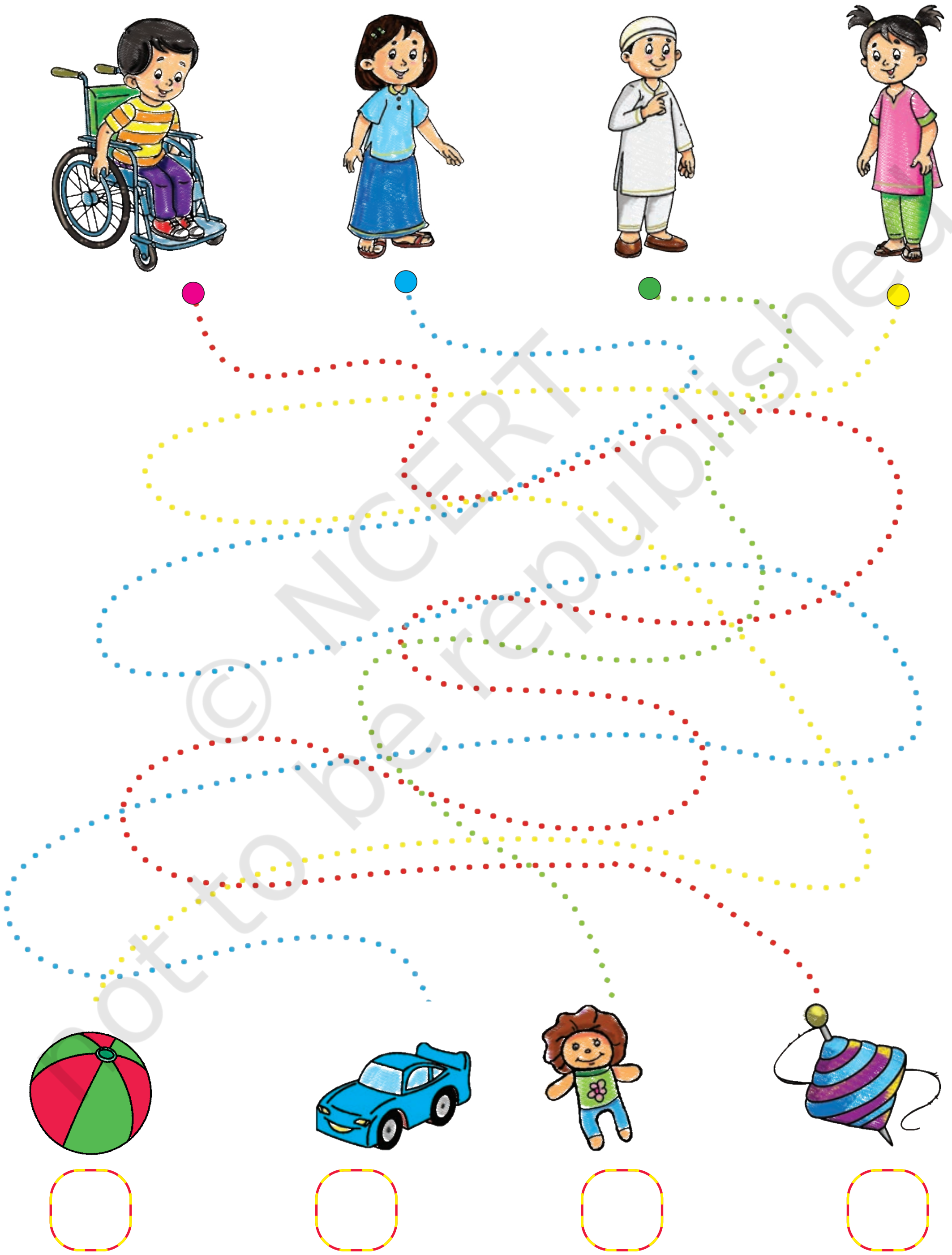

© NCERT not to be republished

आरोग्यविषयक काळजीचा तक्ता

- तुम्ही आठवड्यातील ज्या दिवशी स्वत:ची आरोग्यविषयक काळजी घेणारी कृती केली असेल, त्या- त्या दिवसाच्या चौकटीत बरोबरची (✓) खूण करा.
- तुम्ही जेवढे दिवस ही कृती केली असेल ते मोजून ती संख्या उजवीकडच्या चौकटीत लिहा.

	सोमवार	मंगळवार	बुधवार	गुरुवार	शुक्रवार	शनिवार	रविवार	
दात घासणे (सकाळी)								
चेहरा धुणे								
अंघोळ करणे								
केस विंचरणे								
दात घासणे (रात्री)								

© NCERT not to be republished

ठिपके जोडू, रेषा काढू

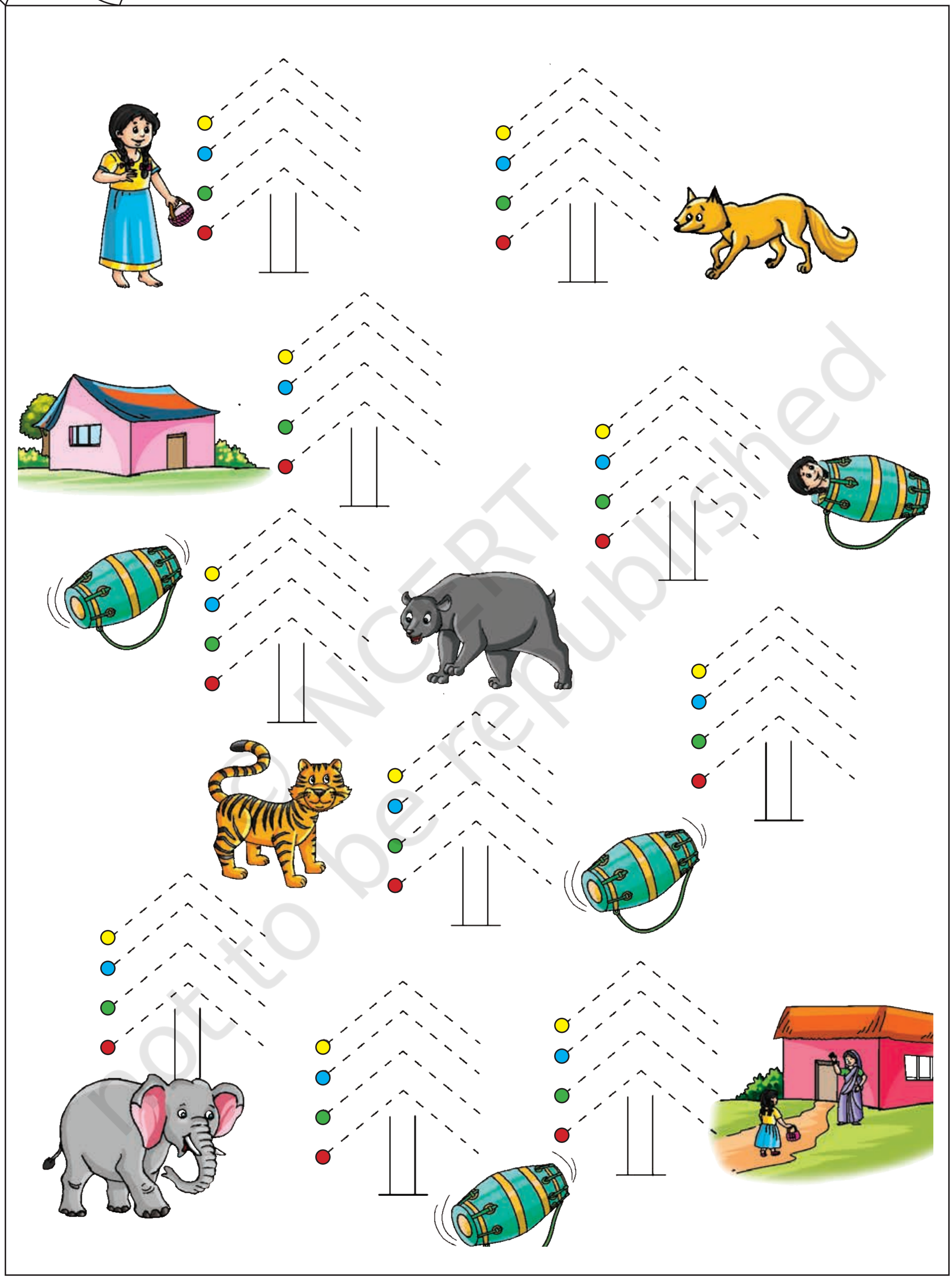

© NCERT not to be republished

मोजा आणि लिहा

मोजा आणि चौकटीत संख्या लिहा.

लक्ष्मीने 3 सफरचंदे घेतली.

राधाने 4 सफरचंदे घेतली

घेतलेली एकूण सफरचंदे

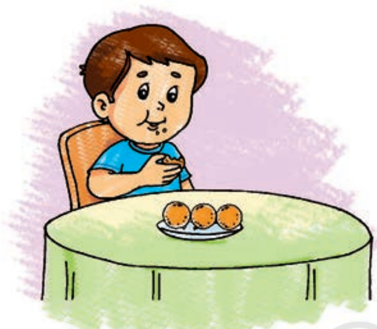

सीतारामने 3 लाडू खाल्ले.

आईने त्याला अजून 2 लाडू खायला दिले

सीतारामने एकूण खाल्लेले लाडू

झाडावर 2 पक्षी होते.

2 अजून आले.

एकूण पक्षी

© NCERT not to be republished

अंक

फुले मोजा आणि रंगवा. फुलांच्या संख्येनुसार योग्य अंक रंगवा

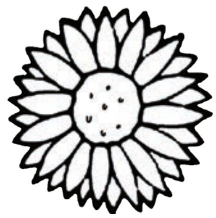

2 3 1

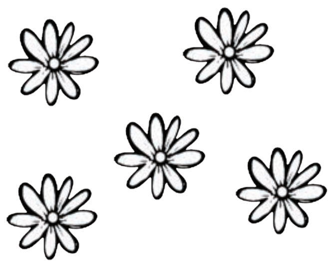

5 7 6

4 3 5

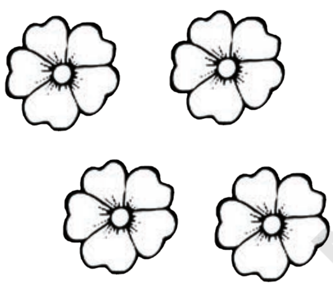

3 5 4

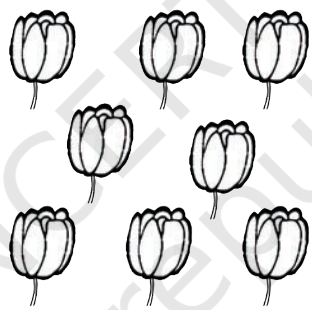

9 7 8

1 2 3

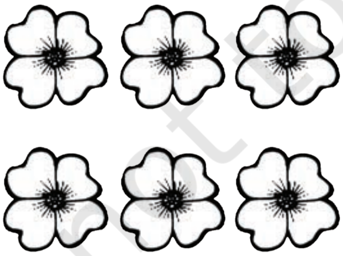

7 5 6

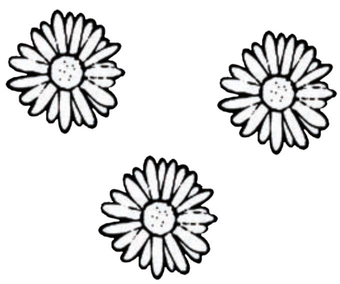

3 2 1

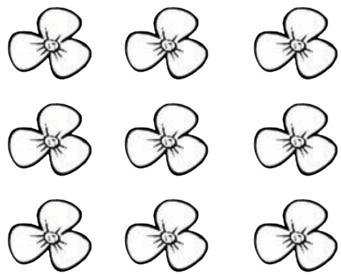

8 10 9

© NCERT not to be republished

कृती 68

शून्य

5 बाई चिमण्या भारी चिवचिव

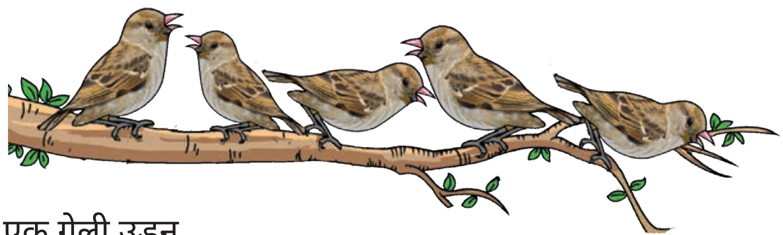

एक गेली उडून,

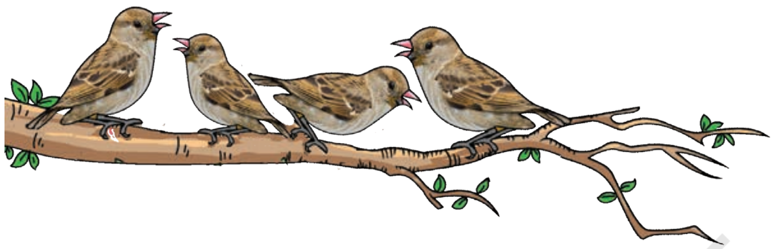

राहिल्या किती?

4 बाई चिमण्या भारी चिवचिव

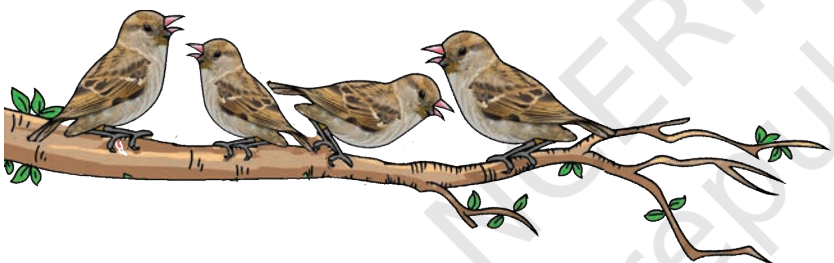

एक गेली उडून,

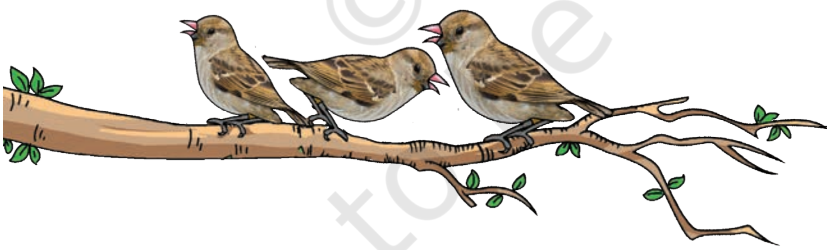

राहिल्या किती?

3 बाई चिमण्या भारी चिवचिव.

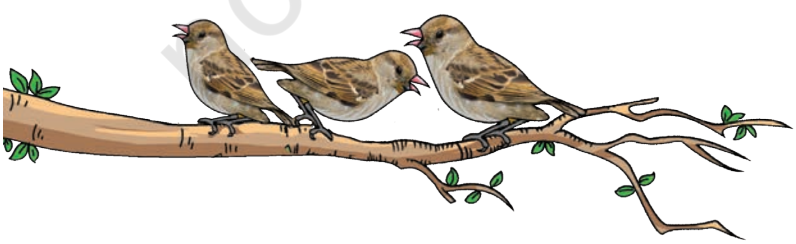

© NCERT not to be republished

एक गेली उडून,

राहिल्या किती?

2 बाई चिमण्या भारी चिवचिव.

एक गेली उडून,

राहिल्या किती?

1 बाई चिमणी भारी चिवचिव..

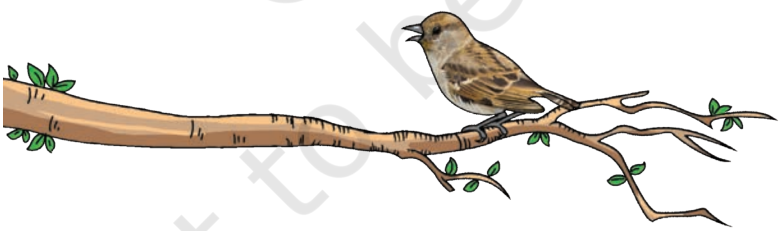

एक गेली उडून,

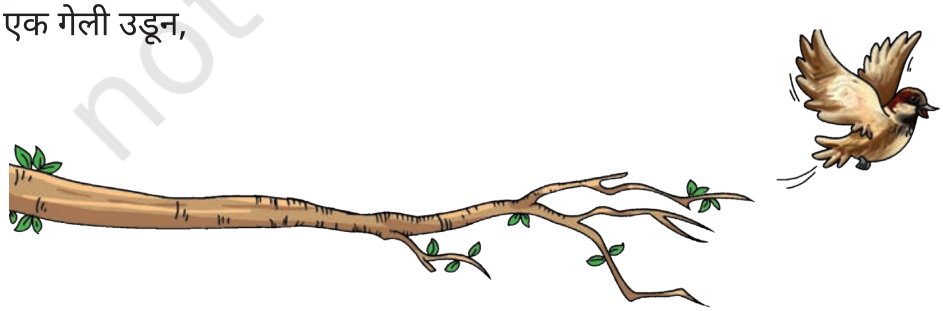

राहिल्या किती?

© NCERT not to be republished

अंकांचा खेळ

चित्रातील घटक मोजा आणि एकूण किती ते सांगा.

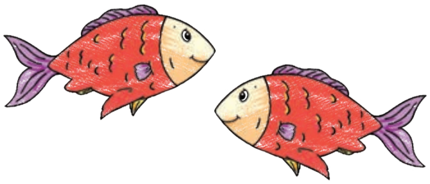 2 मासे	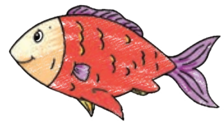 आणि अजून1मासा	एकूण ☐ मासे
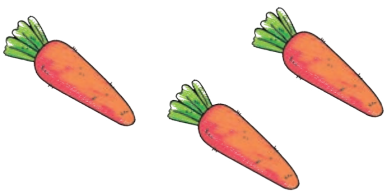 3 गाजरे	आणि अजून 2 गाजरे	एकूण ☐ गाजरे
1 झाड	आणि अजून 3 झाडे	एकूण ☐ झाडे
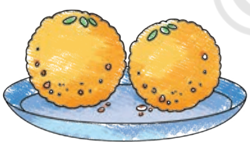 2 लाडू	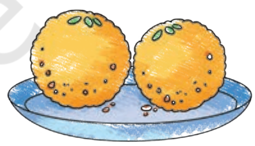 आणि अजून 2 लाडू	एकूण ☐ लाडू
5 छत्र्या	आणि अजून 1 छत्री	एकूण ☐ छत्र्या

© NCERT not to be republished

ध्वनि-चित्र मिलाफ

ज्या ध्वनीने चित्राचे नाव सुरू होते त्या ध्वनीला गोल करा.

ल भ म

ग भ म

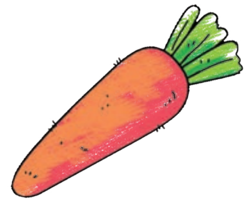

ग म भ

भ ग म

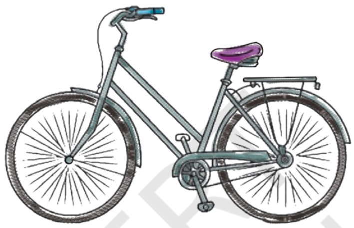

भ स म

ग म ब

ग ड म

ग भ म

भ ग म

भ ग म

ग भ म

ख म ग

© NCERT not to be republished

ध्वनि-चित्र मिलान

ज्या ध्वनीने चित्राचे नाव सुरू होते त्या ध्वनीला गोल करा.

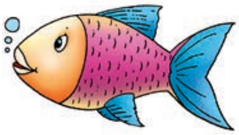

त म न

म फ त

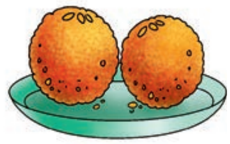

ल न त

म त स

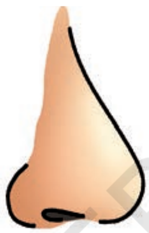

न म त

त न ख

न ग त

न म त

त म न

घ त म

त न ब

म छ त

© NCERT not to be republished

भौमितिक आकारांच्या रचना

रचना पूर्ण करा.

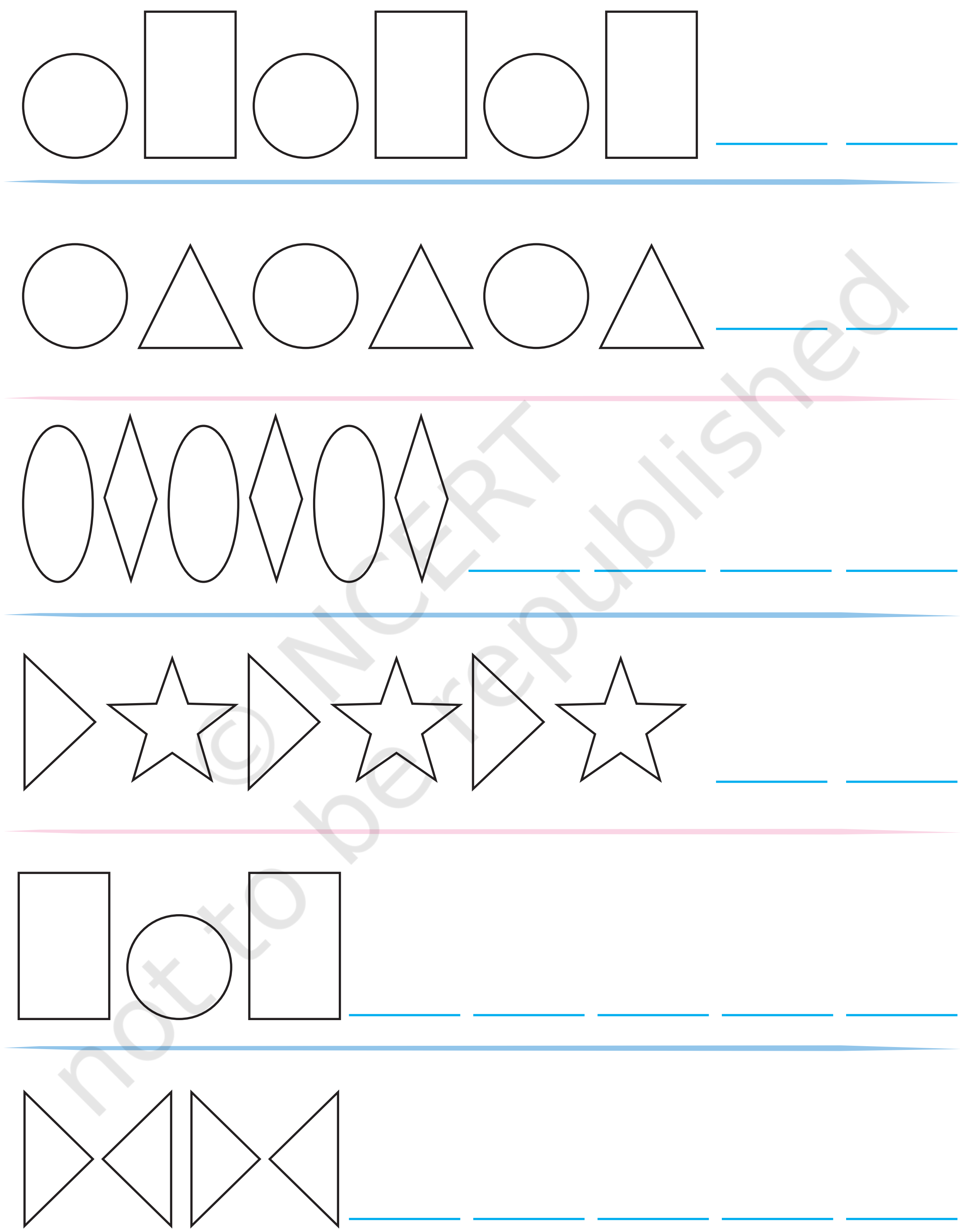

© NCERT not to be republished

भाज्या आणि भाज्या

+ − + − + −

भाज्या मोजा. एकूण किती ते सांगा.

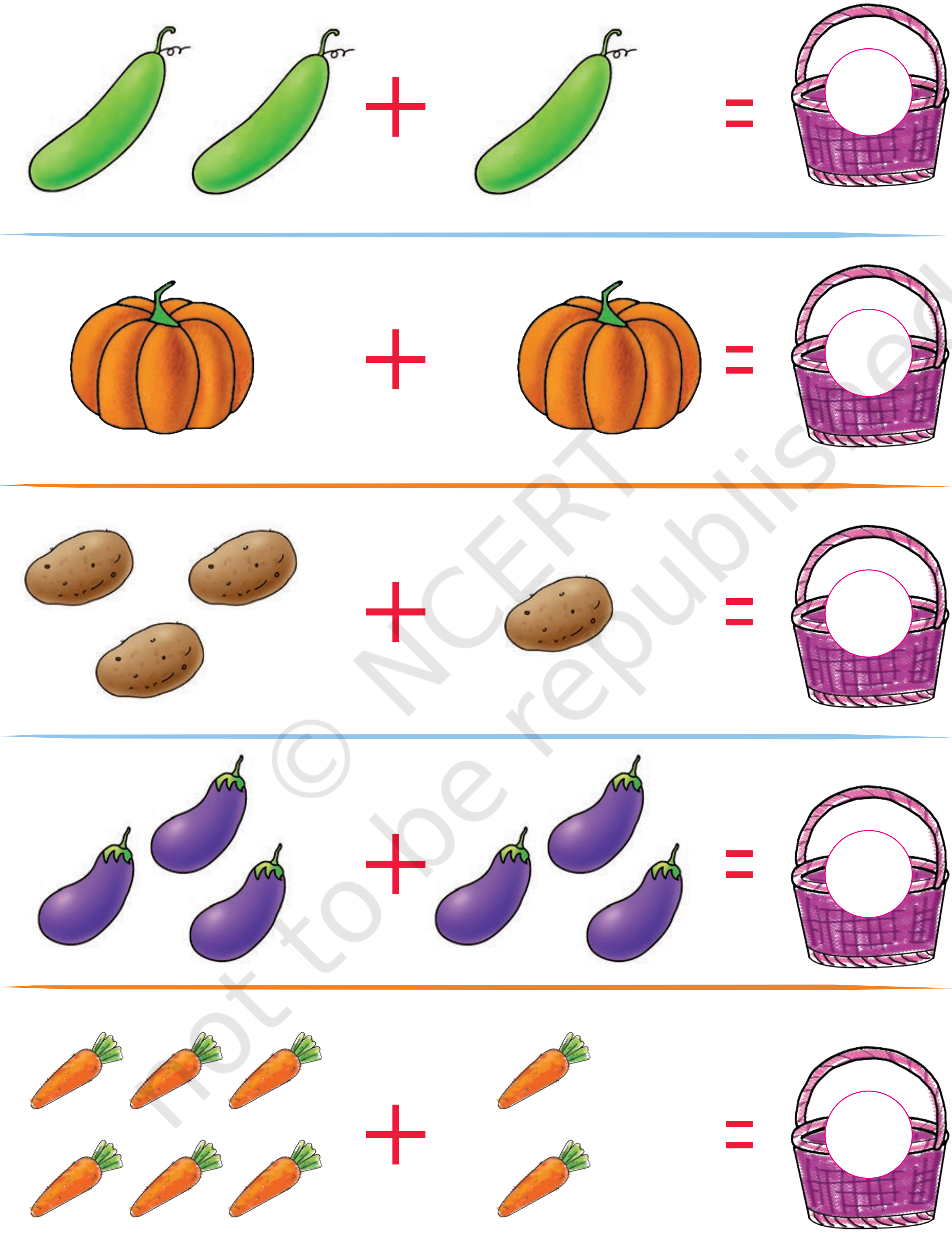

© NCERT not to be republished

विमाने — 1 विमान कमी करून मोजणी

विमानांची संख्या मोजा

इथे किती विमाने आहेत?

1 विमान रेष ओढून खोडा.

1 विमान रेष ओढून खोडल्यावर किती विमाने राहिली?

© NCERT not to be republished

ठिपके जोडा

- ठिपके जोडा आणि चित्र पूर्ण करा.
- अक्षरे मोठ्याने वाचा.

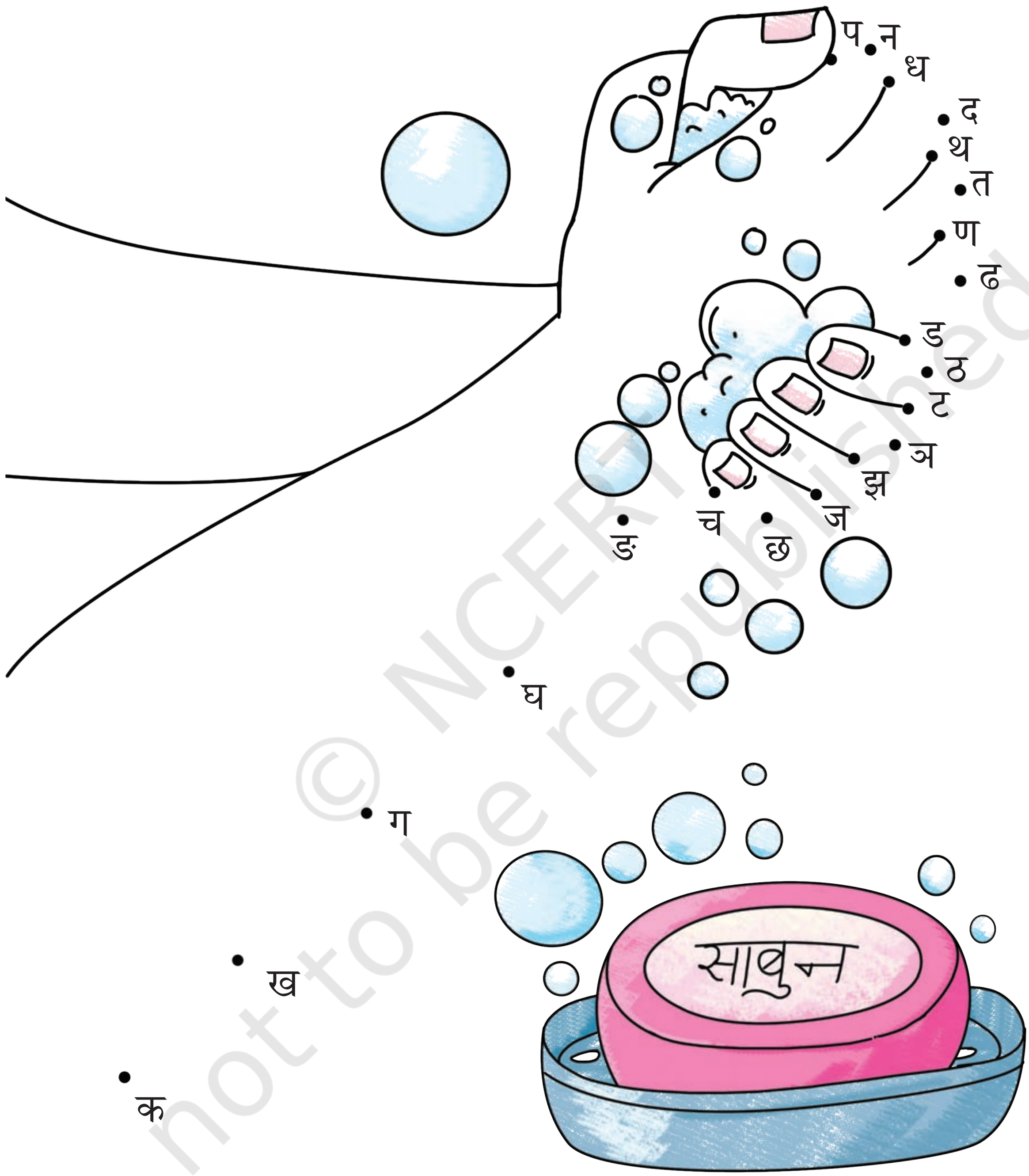

© NCERT not to be republished

टीप : उदाहरणादाखल काही अक्षरेच इथे दाखवली आहेत.

भाज्या

- प्रत्येक चौकोनातील भाज्या मोजा.
- आता दोन्ही चौकोनातील भाज्यांची संख्या सारखी होण्यासाठी उजवीकडच्या चौकोनात अजून भाज्यांची चित्रे काढा.

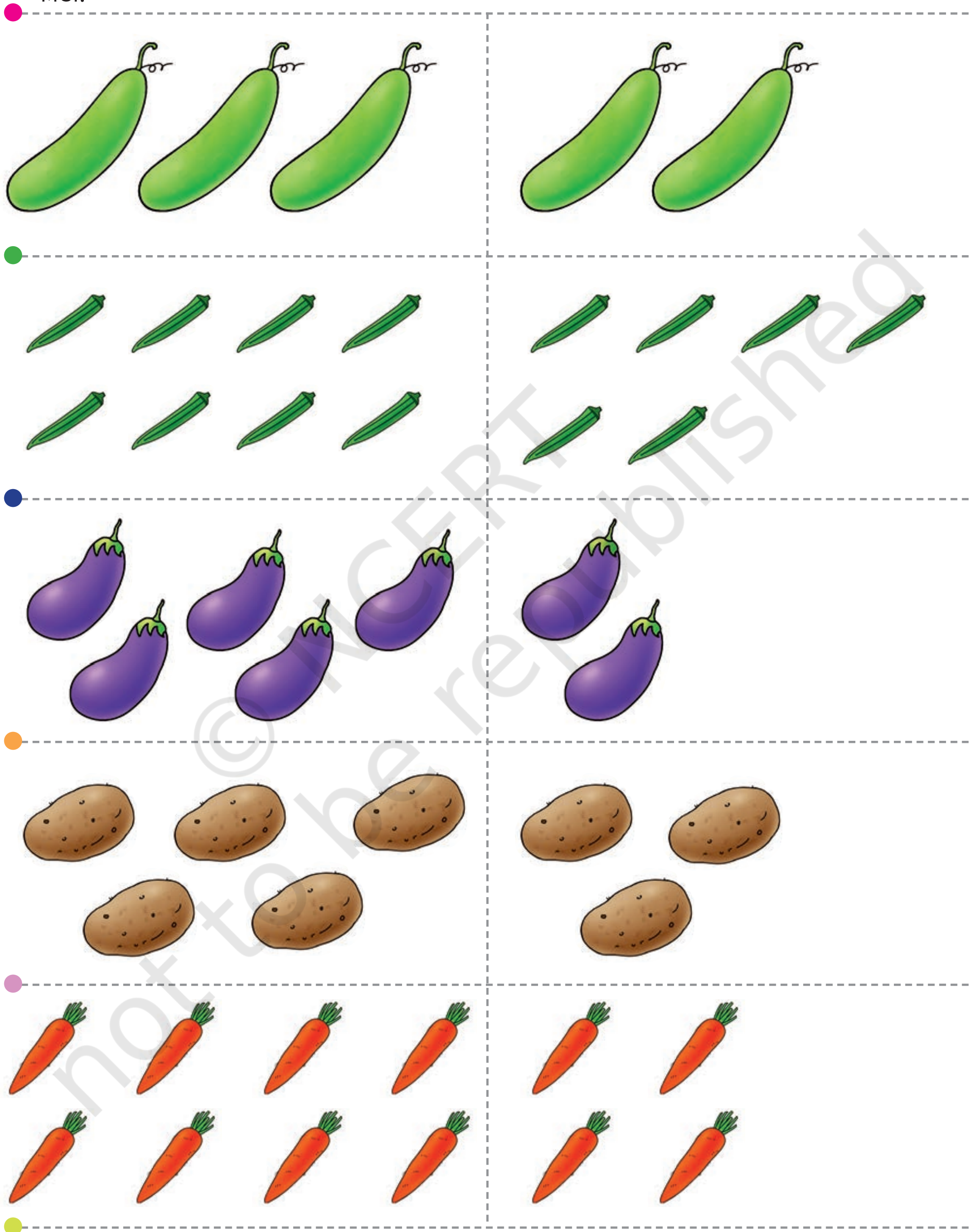

© NCERT not to be republished

सुरुवातीच्या अक्षराचा आवाज

- बघा, ओळखा आणि प्रत्येक चित्र कुणाचे आहे हे सांगा.
- प्रत्येक चित्राच्या नावातला सुरुवातीच्या अक्षराचा आवाज तोंडाने पुन्हा उच्चारा.
- प्रत्येक चित्राचे पहिले अक्षर लिहा.

म ह क स म क

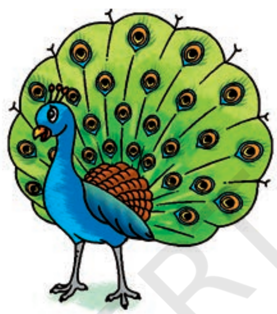

© NCERT not to be republished

माझे रंगीबेरंगी कोडे

- रंगवलेले चौकोन बघा.
- आता त्याखाली दिलेल्या चौकोनांना या चौकोनांना दिलेल्या रंगासारखे रंगवा.

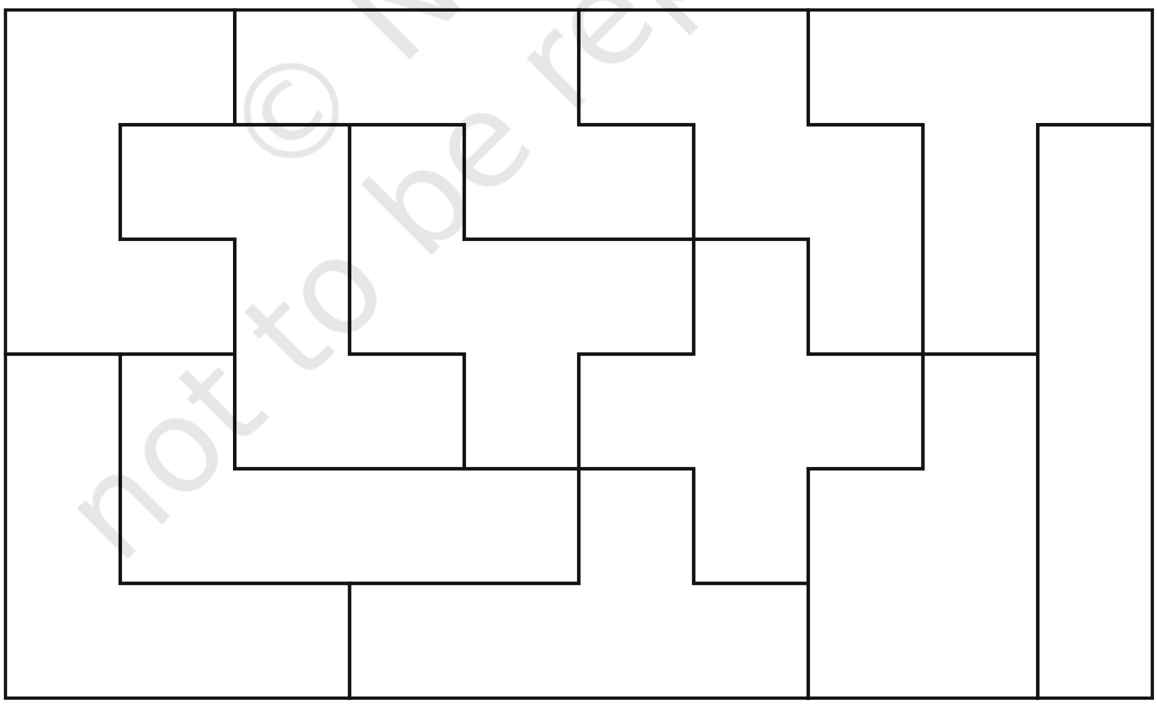

© NCERT not to be republished

माझे कुटुंब

तुमच्या कुटुंबाचे चित्र इथे काढा

© NCERT
not to be republished

माझे घर

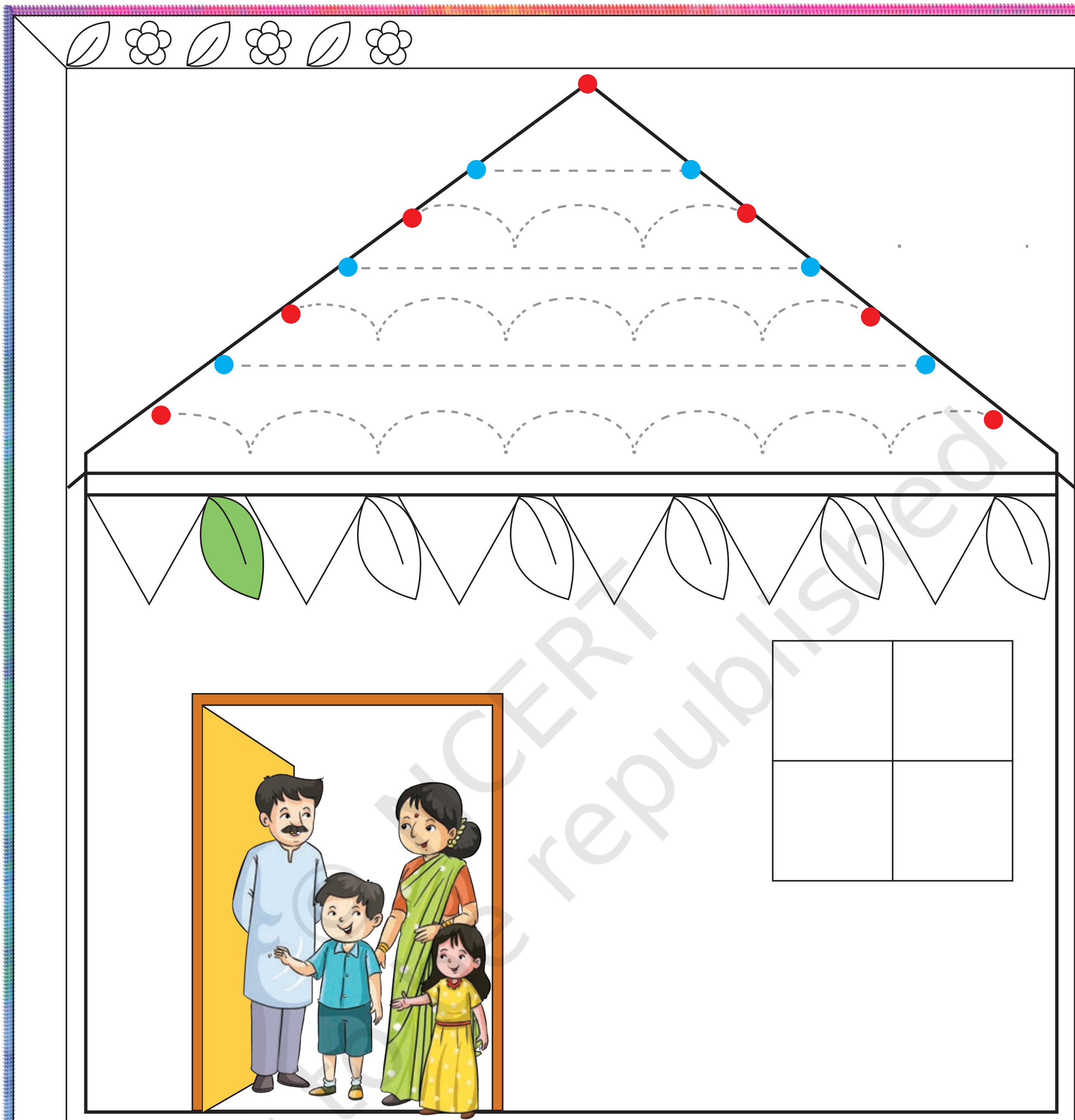

- तुमचे घर आणि कुटुंबाबद्दल बोला.
- चौकोनांची संख्या मोजा आणि इथे लिहा.
- त्रिकोणांची संख्या मोजा आणि इथे लिहा.
- पानांची संख्या मोजा आणि इथे लिहा.

© NCERT not to be republished

तुमच्या पद्धतीने उंची मोजा

1 2 1 2 1 2

- पुढीलपैकी प्रत्येक स्त्री किती चौकोन उंच आहे?
- चौकोनांची संख्या मोजा आणि रंगवा.

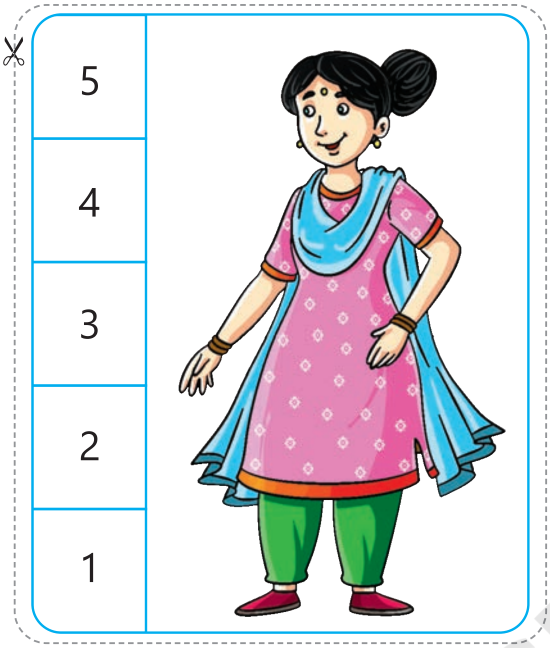

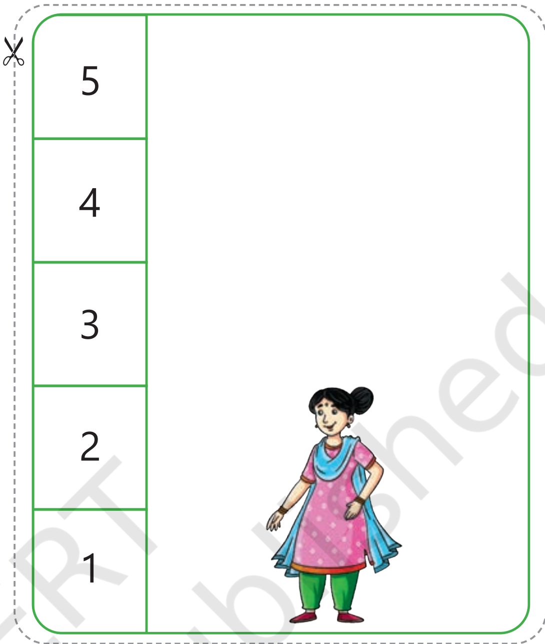

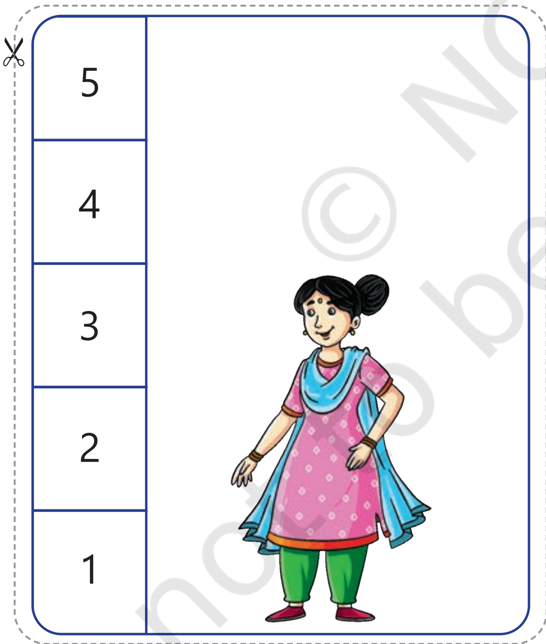

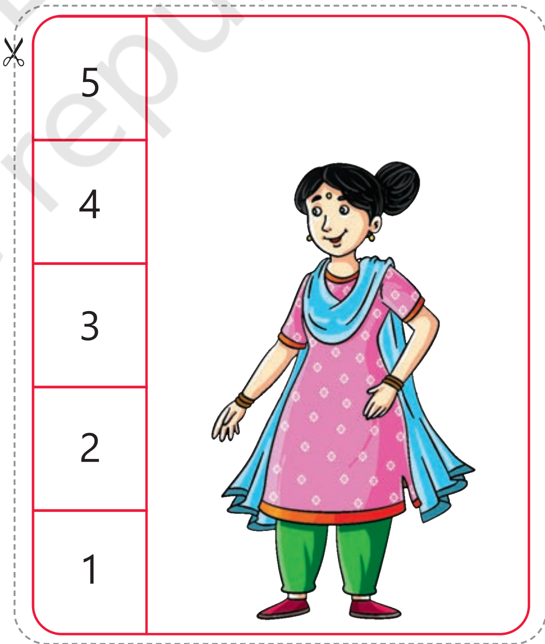

टीप :

- मुलांना ही चित्रे कापण्यास मदत करा. (मुलांना इजा होणार नाही अशी कात्री वापरा.)
- त्यांना ही स्त्रियांची चित्रे उंचीच्या प्रमाणात मांडण्यास सांगा आणि वर्णन करायला सांगा. उदाहरणार्थ – ही स्त्री सर्वांत उंच आहे ... ही हिच्यापेक्षा कमी उंचीची आहे ... आणि ही सर्वांत कमी उंचीची आहे..

© NCERT not to be republished

कुटुंबात किती सदस्य आहेत?

- कुटुंबातील सदस्यांची संख्या मोजा.
- योग्य संख्येला गोल करा.

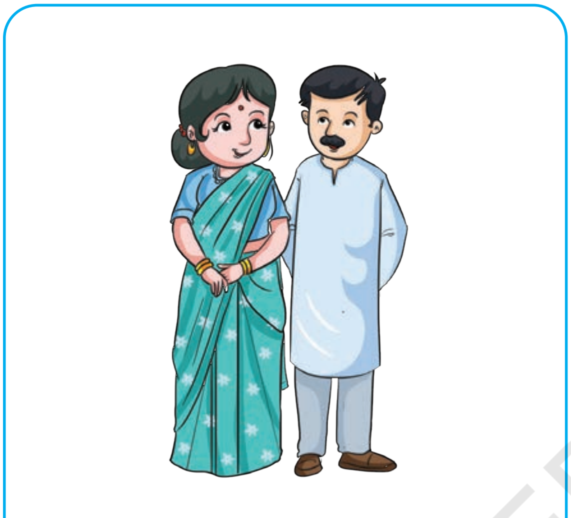

3	4	2	5	1

4	1	3	2	5

4	2	1	5	3

5	1	2	4	3

रचना पूर्ण करा

- पाहा आणि रचनेचे वर्णन करा.
- रचना पूर्ण करण्यासाठी योग्य चित्र दिलेल्या जागेत चिकटवा.

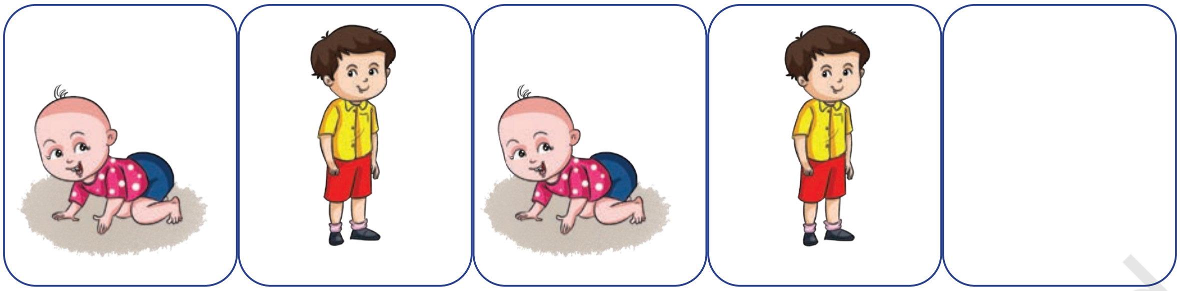

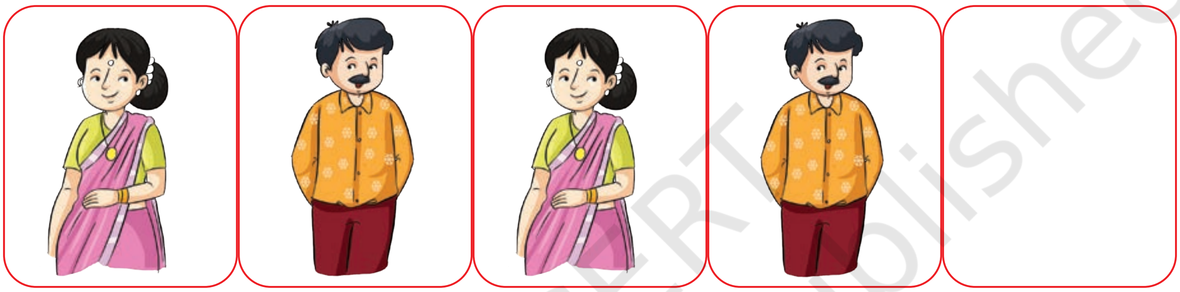

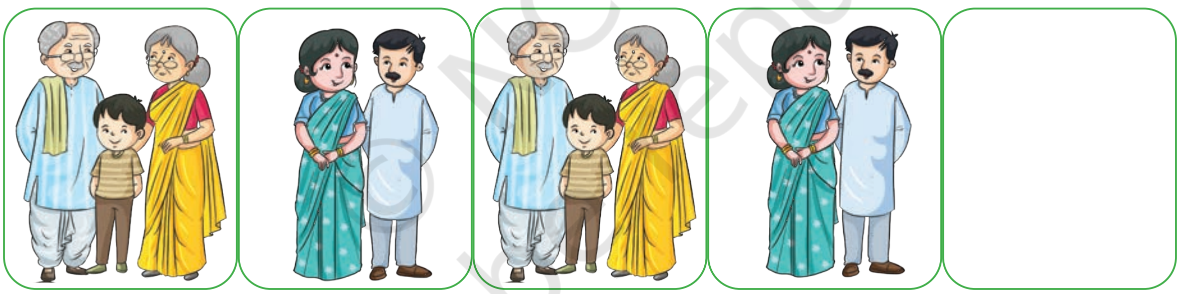

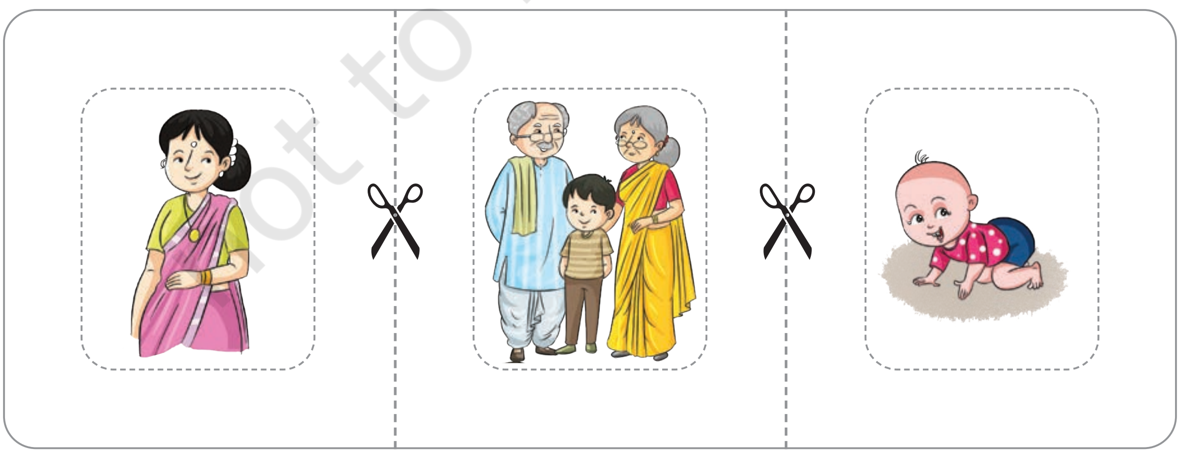

© NCERT not to be republished

माझ्या घरातील आकार

- रंगसंकेत वापरून चित्र रंगवा.

पिवळा लाल निळा हिरवा

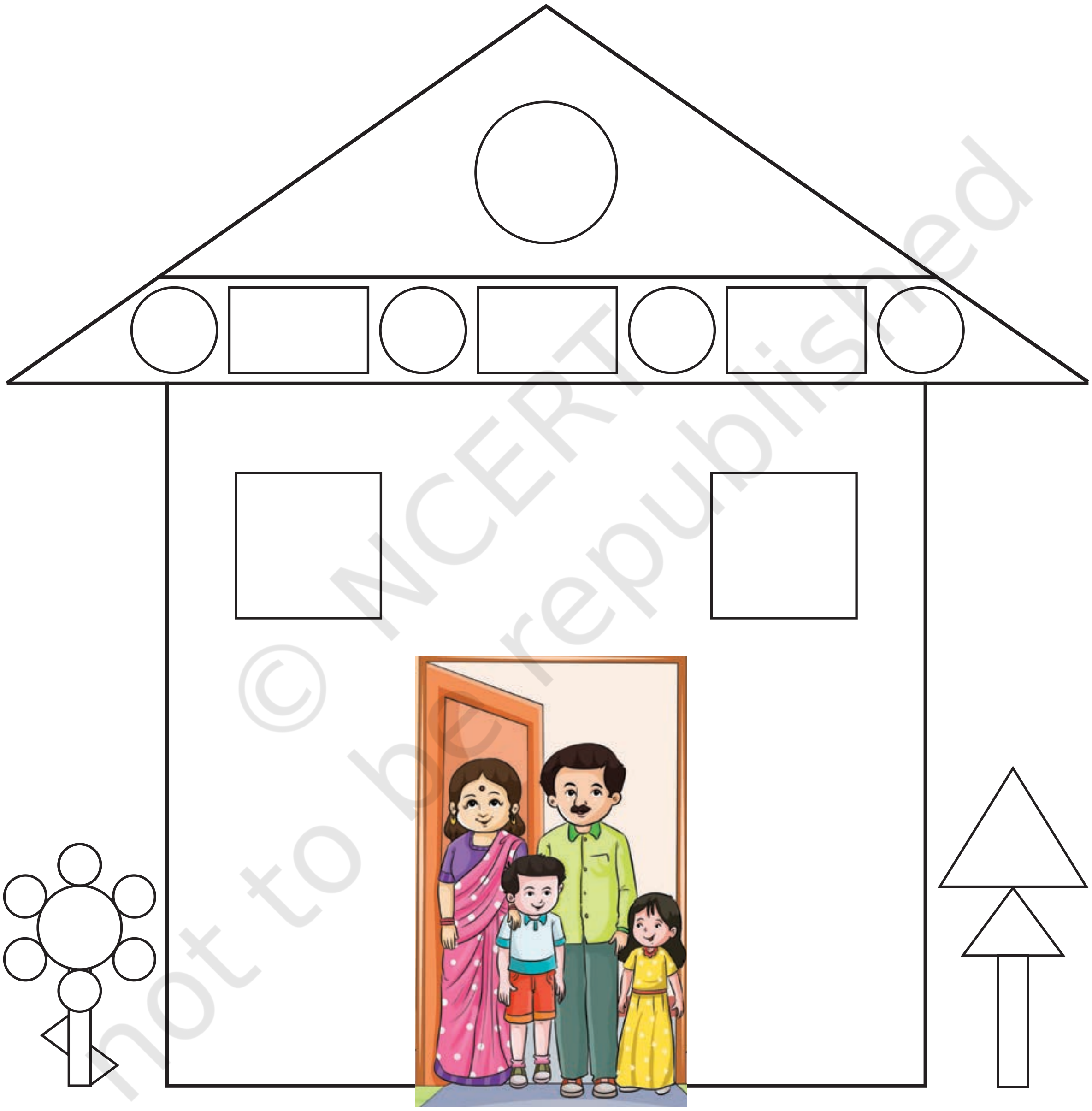

© NCERT not to be republished

- मोजा आणि आकारांची संख्या लिहा.

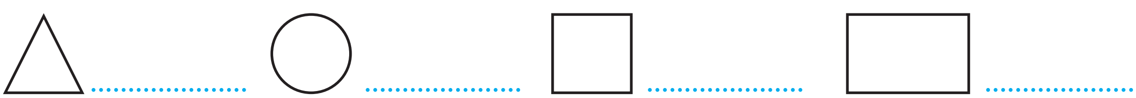

कुटुंबाची सहल (चित्रवाचन)

चित्र पाहा.

- चित्रात काय घडत आहे?
- तुम्ही तुमच्या कुटुंबातल्या सदस्यांबरोबर सहलीला गेला आहात का?
- जेव्हा तुम्ही सहलीला जाता तेव्हा तुम्हाला काय खायला आवडतं?

© NCERT not to be republished

- इथे कुटुंबात किती जण दिसत आहेत?

- चित्रातील फळांच्या टोपलीवरील रचना इथे काढा.

गटातील वेगळा ओळखा

- प्राणी आणि पक्षी ओळखा आणि त्यांचे नाव सांगा.
- प्रत्येक चौकटीतील गटामध्ये वेगळा असणारा प्राणी किंवा पक्षी ओळखा.

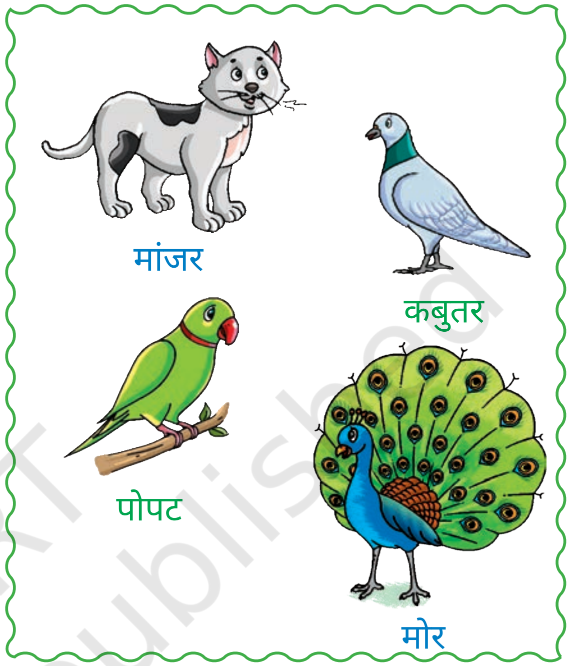

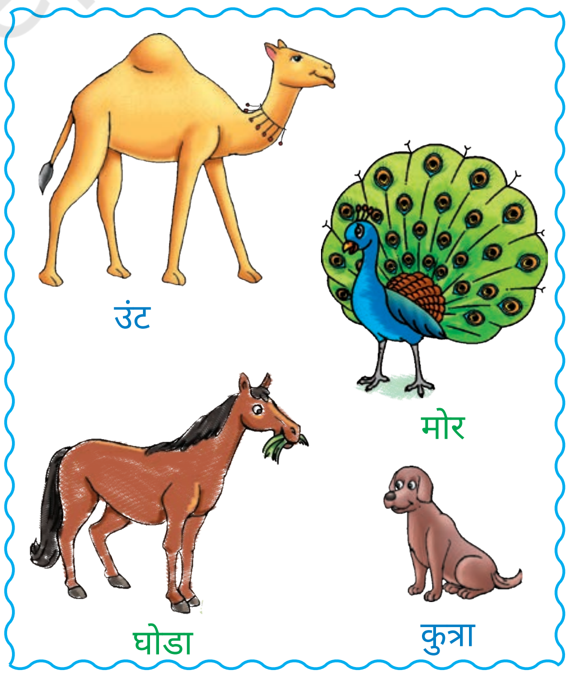

© NCERT not to be republished

सावलीची जोडी जुळवा

- चित्र आणि त्याच्या सावलीची जोडी जुळवा.

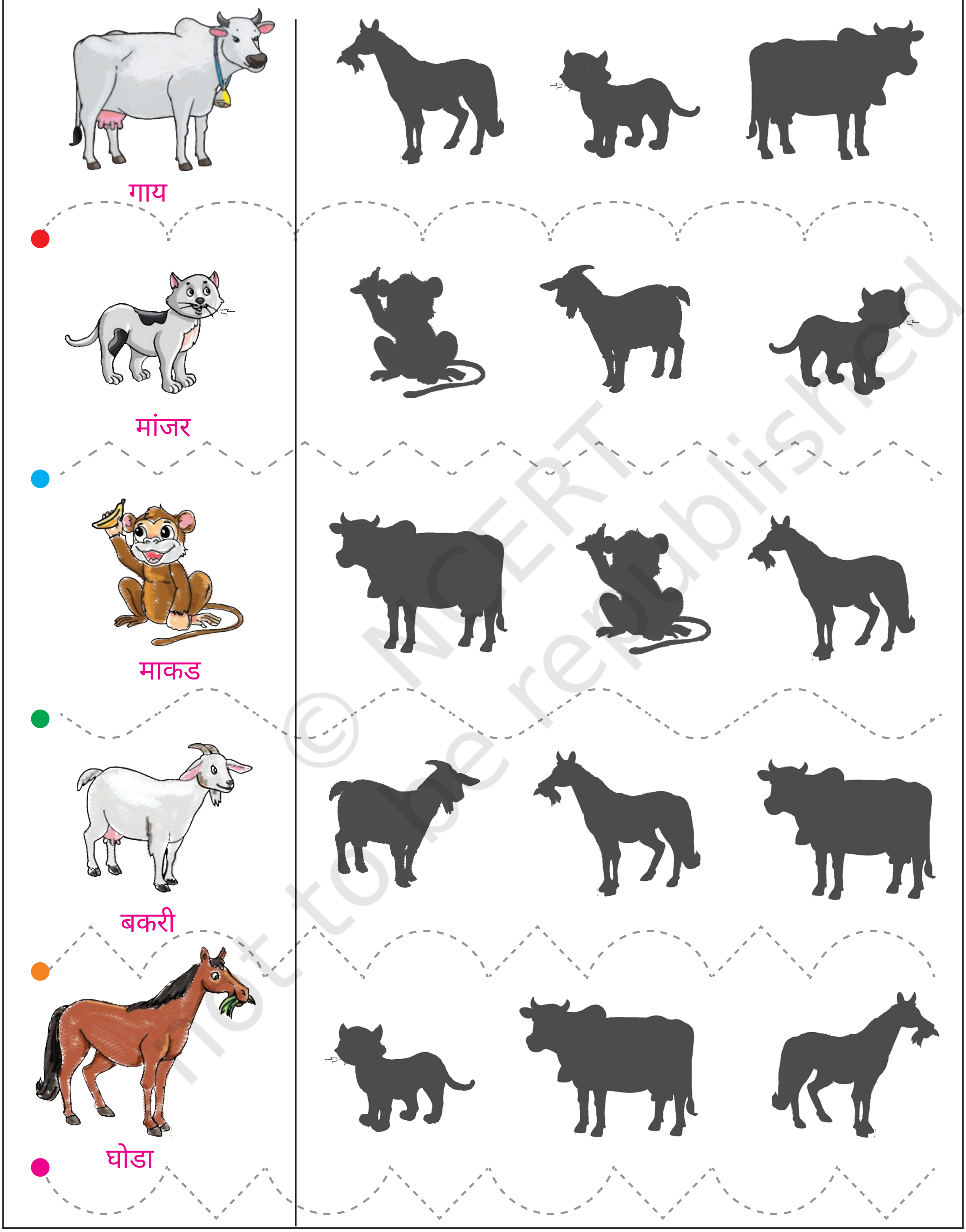

© NCERT not to be republished

मी प्राणी शोधतो

- प्रत्येक प्राणी ओळखून त्याचे नाव लिहा.
- प्रत्येक प्राण्याच्या नावाच्या सुरुवातीचा आवाज म्हणून दाखवा.

© NCERT not to be republished

- प्रत्येक प्रकारच्या प्राण्यांची संख्या मोजून चौकटीत लिहा.

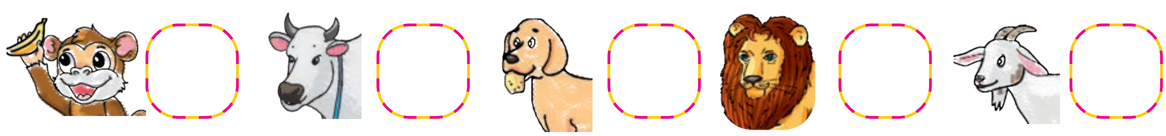

रस्ता शोधा

मांजराला उंदरापर्यंत पोहोचण्याचा रस्ता दाखवा.

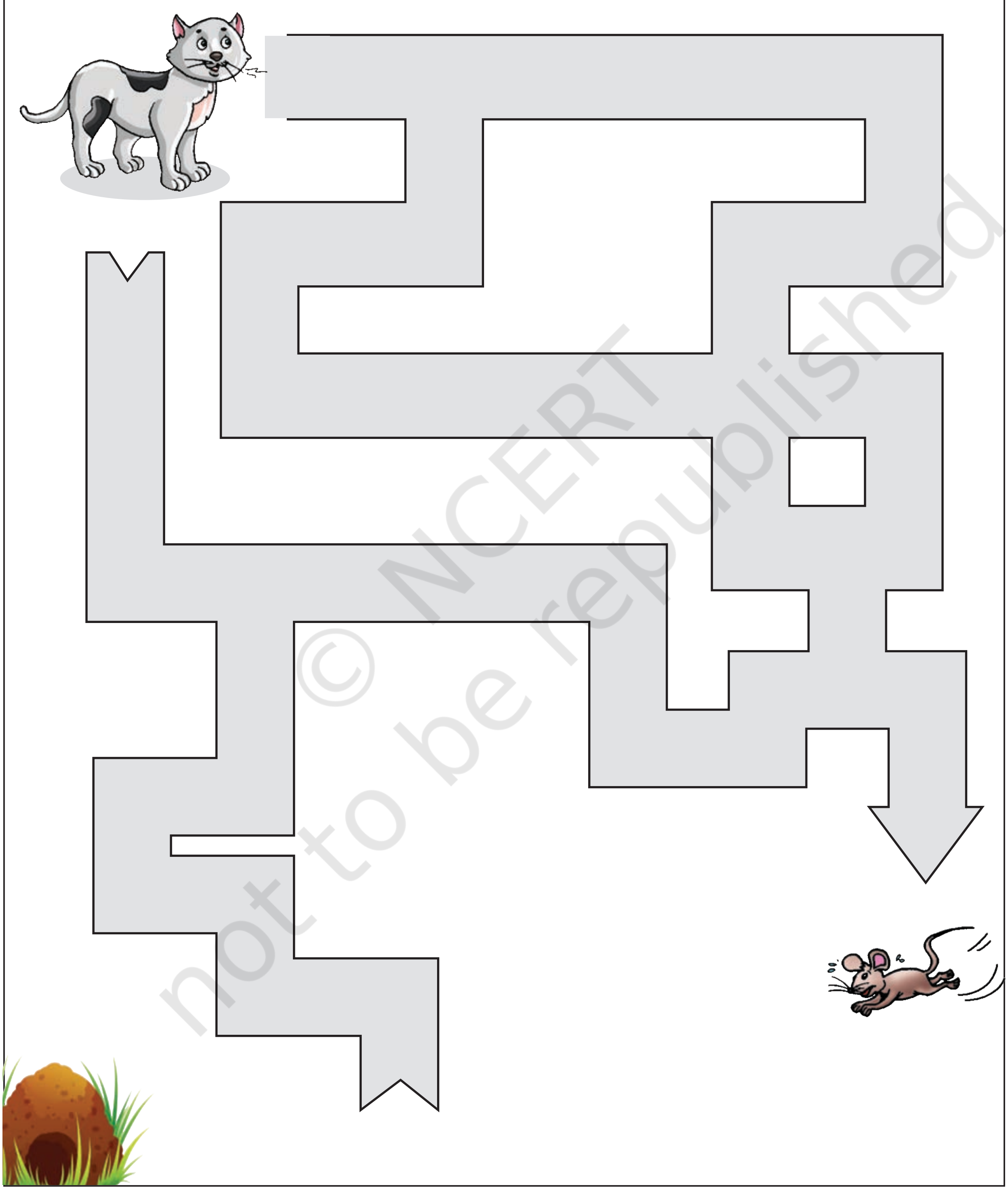

© NCERT not to be republished

ठिपके जोडा

- लाल ● ठिपक्यापासून सुरुवात करा.
- चित्र पूर्ण झाल्यावर चित्रात आपल्या आवडीचे रंग भरा.

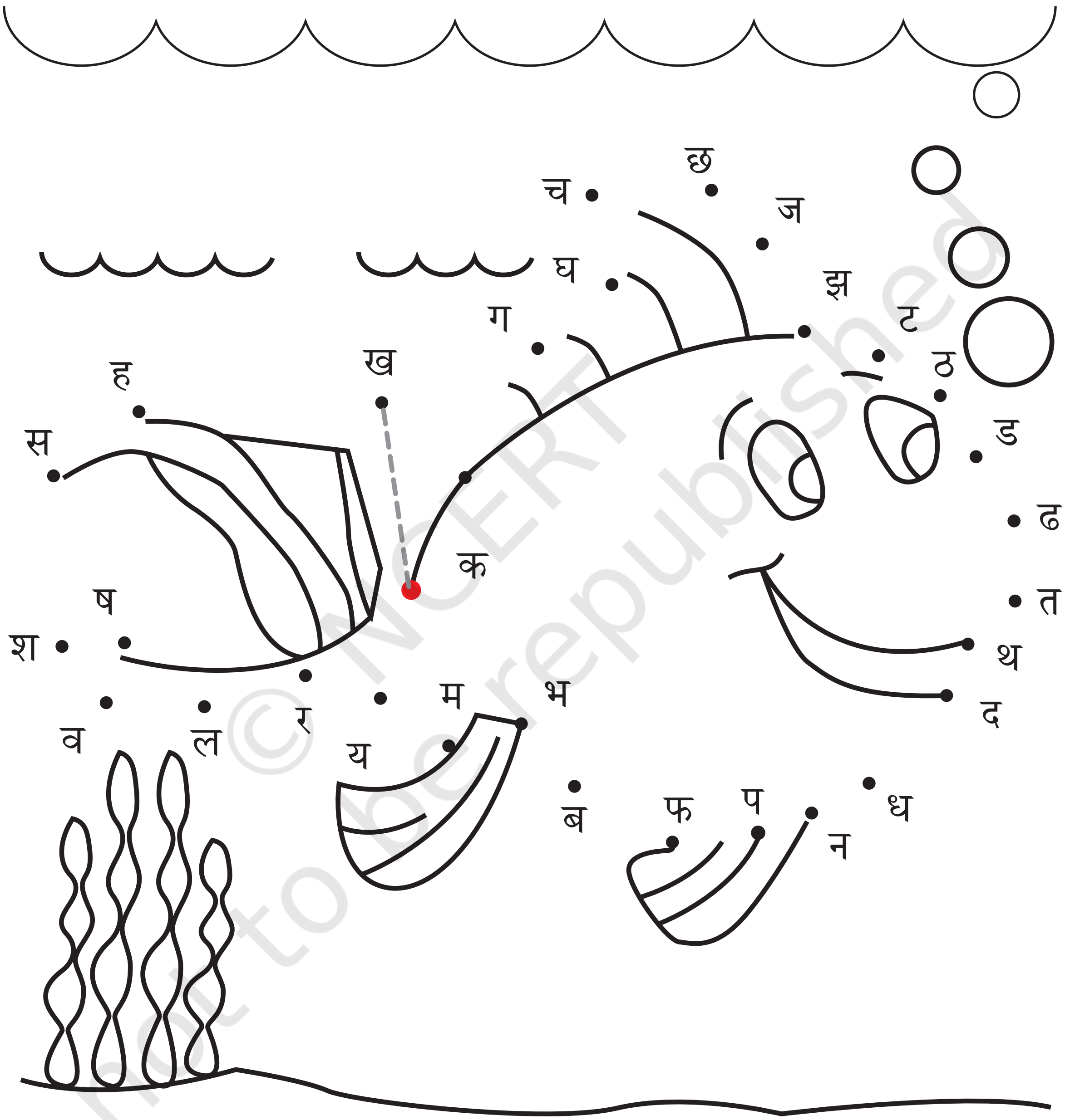

© NCERT not to be republished

कृती 90

चांगल्या आणि वाईट सवयींचा खेळ (सापशिडी)

© NCERT not to be republished

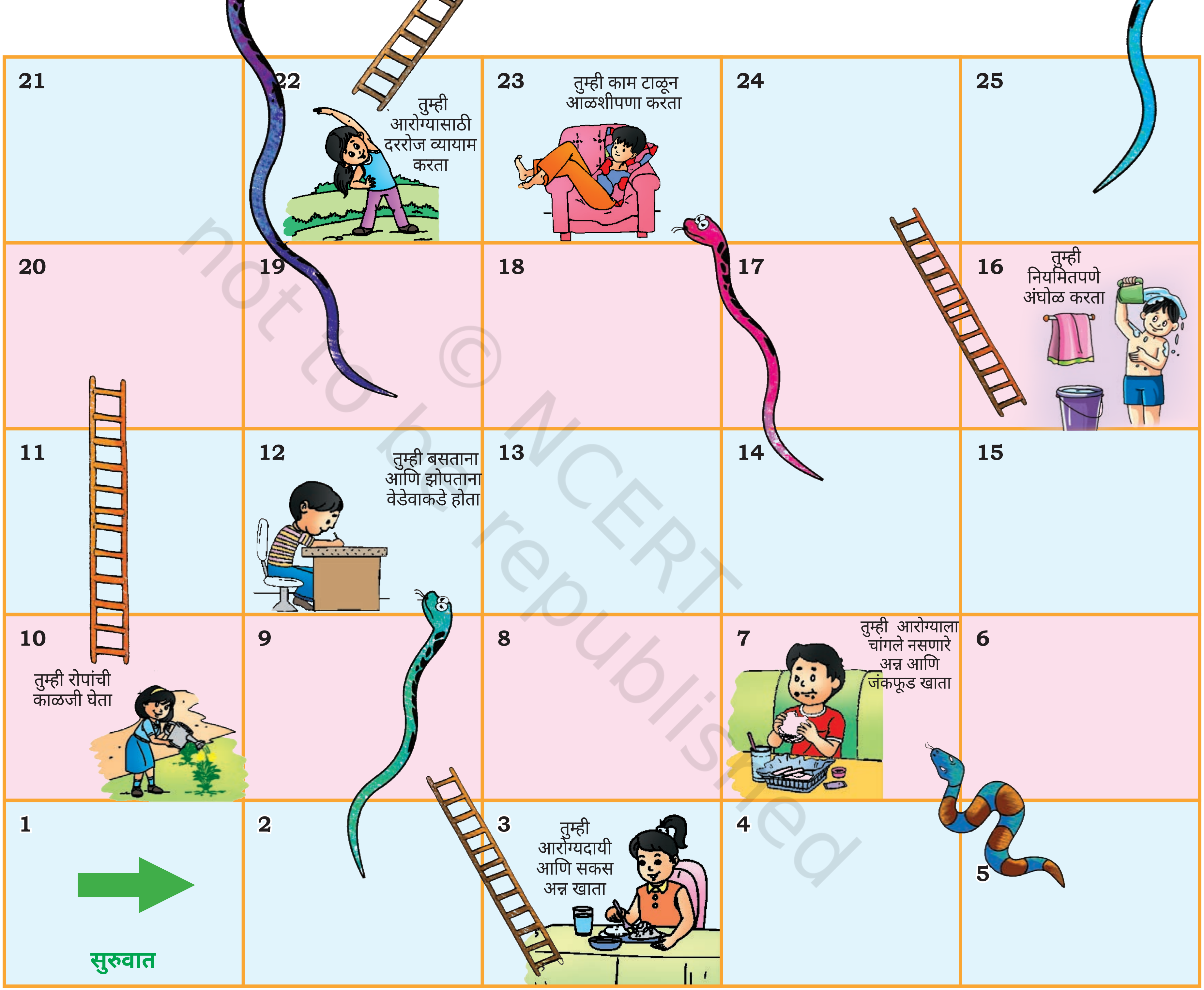

© NCERT not to be republished

नोंद

© NCERT
not to be republished